

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

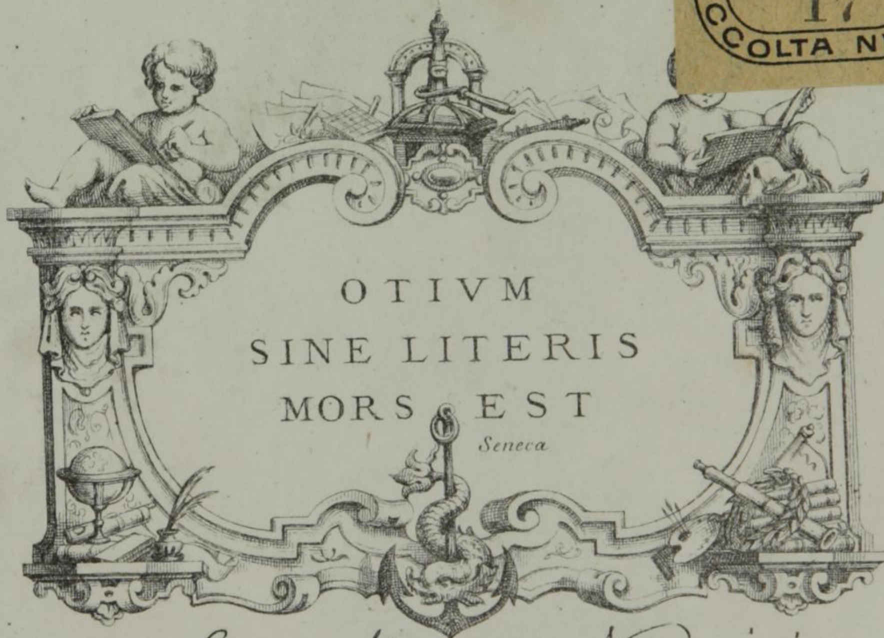
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

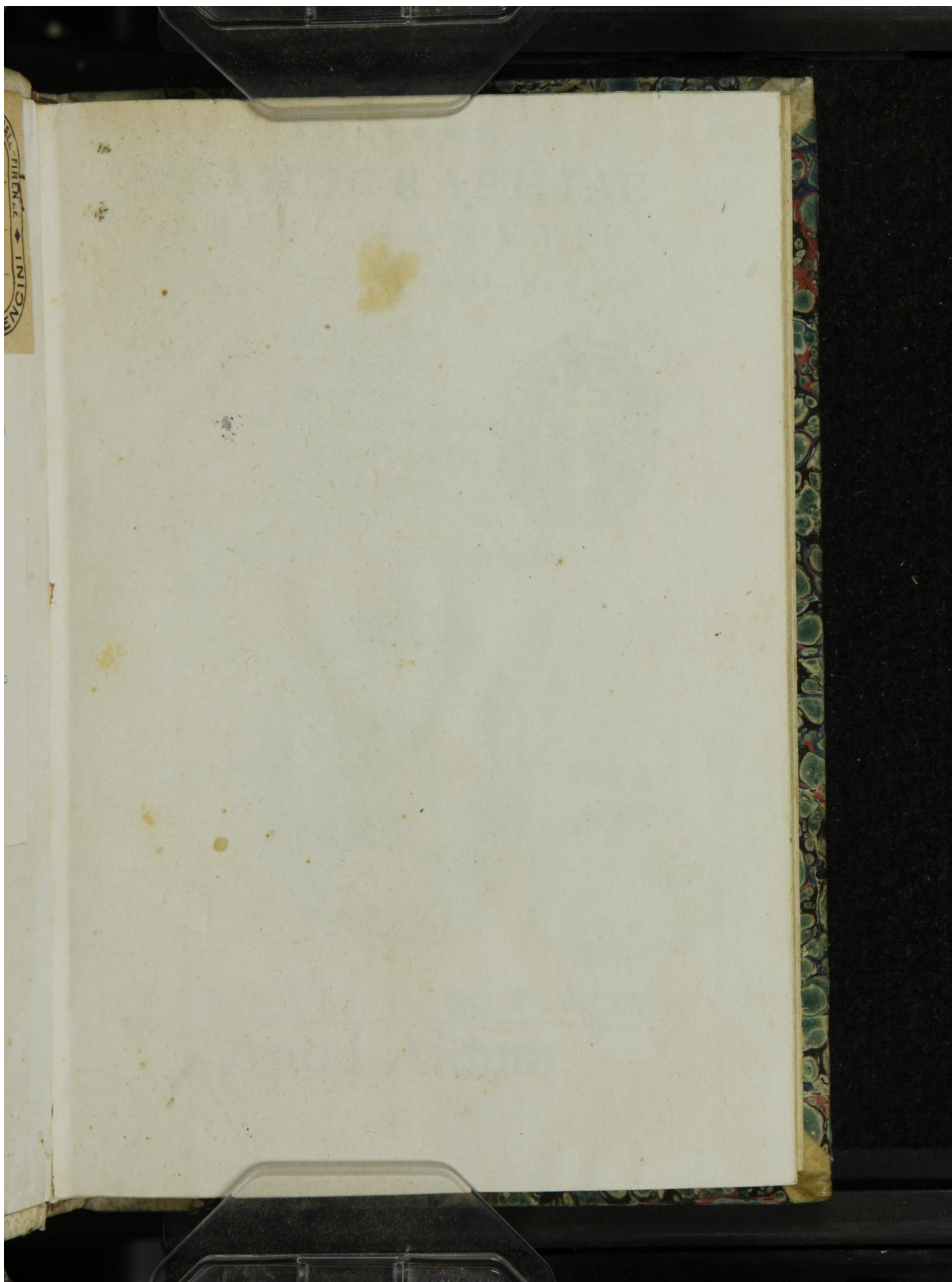
Ald. 2/4

Ex Libris Joannis Nencini
1874

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

EPITOME

ORTHOGRAPHIAE ALDI. MANVTII

PAVLLI. F. ALDI. N.

Ex { *Libris antiquis*
Grammaticis
Etymologia
Graeca consuetudine
Nummis ueteribus
Tabulis aereis
Lapidibus }

Reliqua VI. pagella indicabit

PRIVI LEGIO

VENETIIS. ∞ D.LXXV

Apud Aldum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

MAXIMILIANI . II

EX . PRIVILEGIO

IMP . CAES . AVG.

Editio Aldi Manutij
Paulli F. Aldi N.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PRAESTANTI . VIRO IVRIS . VTRIVSQVE SINGVLARI COGNITIONE ORNATO FRANCISCO. MORANDO

Aldus Manutius Paulli F S. P. D

VMQVAM eorum instituntum probaui, qui eo animo se ad litteras conferunt, ut, praeter suam utilitatem, nihil curent. quo enim pluribus communicatur, eo nobilior est Virtus. Accedit illud, quod fama nominis nostri & propagatur scriptis, & perpetuo custoditur: qui est uberrimus, ac praestantissimus litterarũ fructus. quãobrem eo semper cogitationes meae spectarunt, ut ea praestare possem, quae studiosis omnibus utilitatem aliquã afferrent, meumq. nomen posteris etiam proderent. in quo Aui mei, Parentisq. uestigia cum sequar; si me dignum utroq. non praebuero; imbecillitas ingenij mei culpam sustineat; uolũtas quidem reprehendenda nõ uidetur. Quae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

uero praeſtare mihi licet,ea omni meo ſtu
dio,diligentiaq. & curaui antea & curabo
donec uiuam . quod quidem aetatis meae
eſt,ut recte, & emendate ſcribendi ſciẽtiã
quam uocant Orthographiã, conſequerer
in hoc elaboraui diligẽter: quaeq.aliquot
menſiũ ſtudio collegerim , nũquam edere
auſus eſſem, niſi tua me ſingularis auctori
tas, FRANCISCE.MORANDE , uir omni lau-
de praeſtans , in hanc mentem impuliſſet
cur enim tibi non obtemperarem, cuius &
ſubtile iudicium,& eximiã doctrinã quo-
tidie Pater meus in ore habet ? qui nos ita
diligis,ut de noſtris ornamentis,atq.com-
modis,nemo laboret magis? quem omnes
boni,ac eruditi uiri,ſemel allocuti , ob in-
genium,probitatem, comitatem, tanti fa-
ciunt , ut amicitiae tuae nihil anteponant
Quae cum accurate cum animo meo conſi
derarem, putaui faciũdum, ut haec noſtra
quaecunq.ſint,tuo nomini inſcripta emit-
terem;quod eſſet,primum,ſtudij in te mei
perſpicuum argumentũ apud omnes; dein
de,firmiſsimum aduerſus eos praeſidium
qui , alienae laudis inimici , libentius im-
probant, quae excuſari tamen aliqua ratio
ne poſſunt,quam laudant,ſi quid laude di-
gnum eſt. Ego , dum tibi, tuiq. ſimilibus,
non diſpliceam, quid reliqui ſentiant , pa-
rum laboro.nam, ut omnibus eadem pro-

bentur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.4.17

bentur, fieri uix poſſe arbitror. In hoc libello conſuetudinem Antiquorum indicaui, ut eos, in ſcribendo, liceat imitari. uſus ſum lapidum, nummorum, ueterumq. librorum teſtimonio. etymologiae rationem oſtendi: neque Graecam ſcripturam neglexi, quae interdum obſcuram ueritatem illuſtrat. Quae ſtudioſis non inutilia fortaſſe, tibi quidem, pro tua, in me, Patremq. meum, beneuolentia, cui parem eſſe noſtram uelim credas, iucundiſsima fore non dubito. Atque hac ſpe excitabor ad ea, quae praeſtantiora ſunt: quae ſi conſequar, affirmo tibi, nihil antiquius me eſſe habiturum, quam ut ad tuam laudem omnia mea ſtudia, omnem curam, induſtriamque, conferam. Interim, ne meum animum ex hoc tenui munuſculo, ſed, ex animo rem ipſam ut ſpectes, etiam atque etiam rogo

Venetijs, MDLXI. kal. Ian.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Interpungendi Ratio

Notarum ueterum explanatio

Kalendarium uetus Romanum, e marmore descriptum, cum Paulli Manutij, Patris, commentario lo, de ueterum dierum ratione, & Kalendarij explanatione

Aldi Manutij, Aui, de uitiata Vocalium, ac Diphthongorum prolatione

De conscribendis epistolis, Aldi Manutij, Paulli F. Aldi N.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Epicu-

Hebe,

Liti-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

R

S

T

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

A

A, pro, AB, ſine accentu ſcriberem ex antiqua conſuetudine, & ex Quinctiliani auctoritate, qui ſub accentu caſuum ſuorum pronunciari praepoſitiones uult. quod ſi quando recipiendi, tunc uidelicet, cum ſententiam patefaciunt. ideoq. doctis quibuſdam uiris aſſentior, qui, Quod, & Quam, ne pronomina uiderentur, interdum, apice ſupraſcripto, notabant. At in, A pro, AB; & in, E, pro, Ex; & in, O, ſi accentum addas; nihilo magis, quid ſignificet, oſtendes. Confirmant noſtrã opinionem Quinctilianus, libri, lapides omnes

ABIICIO, Adijcio, & Obijcio, malim, quam unica I: cum ſint a uerbo, Iacio; & A littera conuertatur in I: ut a Facio fit Afficio, Conficio, Officio, Reficio, & ſimilia; quae conuertunt A in I. Praeterea, ſi, Abicio, dicas; breuis erit prima ſyllaba, quae producitur a Poetis, ut etiam in uerbo, Obijcio & Adijcio. itaque in praeterito quoque dicimus, Abiecit, Adiecit, Obiecit, Reiecit, conuerſa in E ſecunda I: ad exemplum uerbi ſimplicis, Iacio. Vnica tamen I in antiquis lapidibus legitur, Praeneſte, & in uetere Kalendario Colotiano. ſed contra diſerte Gellius lib. IV. cap. XVII

ACCENSVS, non, ADCENSVS. libri, & lapides

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Romae, ad D. Benedicti
Et in Vaticano

ACCERSO, *& per* R *scribitur*, ARCESSO, *inquit Diomedes lib. I. cap. IV. Sed interest, quia Accersere, euocare est; Arcessere, uero, aliquem accusare, significat, & ab Arceo nascitur. etenim, alium accusare, a molestijs arcere est. Idem tradunt Sosipater lib. 3. & Scaurus de Orthographia. Videndus & Priscianus*

ACCIVS, *familia Romana, duplici* CC. *Sed & Acius, & Actius, & Atius, & Attius, aliae familiae, reperiuntur. De Accia cognoscitur ex antiquis lapidibus*
Firmi, in Piceno.
Brixiae
Nuceriae
Luceriae

ACILIA, *gens Romae, in qua Glabriones, unica* C. *libri, lapides Capitolini, & alij; & nummus argenteus clarissimi uiri, Andreae Lauretani, patricij Veneti; qui habet,* MV. ACILIVS IIIVIR. VALETV *& alius Rinaldi Odonij, auunculi mei, itidem inscriptus; & alius Rainutij Farnesii, Cardinalis in quo est,* MV. ACI I BALBVS

Romae, ad D. Io. Lateran. in hospitio publico

In

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In uinea Io. Poggij, Episcopi Tropien.
In hortulis Matthaeiorum, trans Tiberim.
Tiferni
Brixiae
Taruisii

AVCILIVS, *reperio in antiquo lapide Romae, ad D. Nicolai in Agone*

SIC *&*, *Faber Automatarius*, *&*, *Auromatarius a uice pub.* *in lapidibus* *&*, *Autius, de quo suo loco*

ACIVS, *unde*, ACILIVS, *unica* C. *lapides*

ACTII *quoque cuiusdam liberti cum* CT, *mentionem inuenio in lapide, Romae in pulchro uiridario collis Vaticani summi Pontificis, in quo Iuniae C. Silani F. Torquatae Vir. Ves. mentio est.*

Eiusdem Iuniae alteram uidi inscriptionem, Romae ad Forum Mali aurei

ACTIVM, *promontorium, cum* CT. *libri ueteres, & Graeca consuetudo, & Augusti denarius, in quo ab una parte*, ACT. *ab altera* AVGVSTVS.

ADOLESCENS, *non*, ADVLESCENS, *libenter scribo, repugnantibus quibusdam antiquis libris*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Adiuuat noſtram opinionem auctoritas Feſti, in
,, *quo haec legimus : Suboles, ab oleſcendo, ideſt,*
,, *Creſcendo, ut Adoleſcentes quoque, & Adul-*
,, *tae, & Indoles dicitur. Quod etiam confirmant*
antiqui lapides

ADSCISCO, *non,* ASCISCO *: alioqui ſecunda lit-*
tera praepoſitionis Ad periret : quae in compo-
ſitione uel remanet, uel immutatur. remanet
in, Adaugeo, Adhibeo, Adhaereo, Adduco,
Adbibo, Adſcribo; mutatur in, Affluo, Affir-
mo, Afficio, Appropero, Allicio, Attero, &
ſimilibus. Aſcenſu tamen, abſque D *littera,*
legitur in antiqua inſcriptione

Tibure, ad D. Siluestri.

AEBVTIA, *familia Romana, cum Ae diphthongo*
Graeci enim, Αἰβούτιος, *lapides quoque.*

Romae, ad Arcum Septimij, in titulo ſtatuae
Pacis aeternae domus Imp. Veſpaſiani.

AEDITIMVS, *an,* AEDITVVS, *ſcribendum ſit,*
nondum ſatis liquet. Varronis haec ſunt, de re
,, *Ruſt. lib. I. cap 2. Rogatus ab Aeditimo, ut di-*
,, *cere didicimus a Patribus noſtris; ut corrigimur*
,, *a recentioribus Vrbanis, Aedituo. Idem*
tradit A Gellius, lib. XII. *cap.* X. *a tuendis aedi-*
bus nomen deriuans. qui M. Varronem, in libro
ad Marcellum ſecundo, de Latino ſermone, ſen-
ſiſſe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

sisse dicit, magis Aeditimum scribi oportere, quã Aedituum: quod alterum sit recenti nouitate fictum; alterum antiqua origine incorruptum. Vide & eundem Varronem, de lingua Lat. lib. VI. & VII. *In antiquis lapidibus, Aedituus, non, Aeditimus, scriptum reperio*

Romae, in aedibus Atilij Delphinij patricij R.

In uinea Io. Poggij, Episcopi Tropien.

In musaeo Carpensi.
Et alibi.

AEDVI, *non,* HEDVI, *aut,* EDVI, *Galliae populi libri, Graeca consuetudo, & lapides*

Antissiodori, in Aeduis, inscriptio, quam M. Antonius Muretus, uir eruditissimus, diligenter a se, dum ibi esset, exscriptam, mihi tradidit.

AEMILIVS, *cum* I, *non cum* Y. *libri, lapides Capitolini; & alij*

Romae, ad D. Petri in Monte aureo, trans Tiberim, in pariete domus cuiusdam.

Ad Cloacam D. Luciae, in aedibus Podocatharorum, e Cypro.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In Sabinis
Sentini

AEQVICOLI, *Italiae populi, cùm* AE *diphthongo Graeca consuetudo*

AERVMNA, *cum* AE; *a Graeco*, Αἴρειν. *Festus Nec tamen aduersatur Carisius, cuius haec sunt*
" *lib.* 1. *Instit. Gramm. Erumnam, Ennius ait, per*
" E *solum scribi posse, quod mentem eruat; uel per*
" AE, *quod maerorem minuat*.

AESERNIA, *opidum in Samnio; de quo Ptolemaeus, & Plinius; cum Ae diphthongo. Graeca consuetudo, & nummus argenteus doctissimi, hominis, Graecarumq. litterarum peritissimi. Fului Vrsini, in quo legitur*, M. MARCEL. M. F. M. N. AESERNINVS. EX. S. C. *item lapides*

Romae, in aedibus Euryali Rufini, ad Busta Gallica

AETHERIVS, *non* AETHEREVS, *sicut, Aerius ex antiquissimis libris, & ex Virgilio, maiusculis litteris perscripto, eo tempore, quo Turcius Rufius Apronianus uiuebat: quod ipsius Turcij manus indicat: qui liber pridem asseruabatur a Rodulfo Pio Cardinale Carpense: nunc, Bibliothecae Vaticanae ab eodem testamento legatus*

ubi ſit, plane ignoro. nec enim eum uideo in Bibliotheca Vaticana custodiri: &, opinor, ab aliquo furto ſurreptum. In eo libro multis in locis diſerte ſcriptum uidi, Aetherius. Quo modo & in antiquis lapidibus, Epicurius

Brundiſii, in aedibus Diomedis Caſiniani medici.

AFRICA, *non,* APHRICA. *libri, lapides Capitolini, & alij. Nũmus aereus eruditiſſimi hominis totiusq. antiquitatis bene periti, Laurentij Maſſae, ab uno latere, habet,* HADRIANVS. AVG. COS. III. P. P. *ab altero uero,* AFRICA

Voconiani, in Sabinis
Reate, in aedibus Laurentij Sonantij
In Aequicolis
Romae, in crypta D. Sebaſtiani
In Exquilijs, in hortis Caeſarinorum
In aedibus Capranicorum

In agro Tiburtino, duodecimo ab Vrbe lapide

Caietae, in fragmento columnae duodecim angulorum, quorum quinque, muro inſerti, legi non poſſunt

Brixiae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

AGGREDIOR, *Afficio, Affinis, & similia, ob pronunciandi suauitatem, placent, mutata secunda littera praepositionis. etenim Veteres etiam ipsos multum Auribus tribuisse uideo: ideoque dicebant, Aufugit, Aufer; non, Absfugit, Abfer: &, Ignoti, Ignaui, Ignari; non, Innoti, Innaui, Innari: ut ait Cicero in Oratore. Vide & Priscianum lib. 2. Contra tamen scriptum reperi in uetere aereo nummo Laurentij Massae, ab uno latere,* IMP. CAES. NERVAE. TRAIANO. AVG. GER. DAC. P. M. TR. POT. COS. V. P. P. *ab altero uero,* S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. ARAB ADQVIS. *& in antiquis lapidibus*

Romae, ad Forum Traiani.

AGRAGANTVM, *non,* AGRIGENTVM. *libri ueteres, Graeca consuetudo, & nummi argentei, hoc titulo,* ΑΚΡΑΓΑΝΤΟΣ *Plinius quoque Agragantinum bitumen dixit, lib.* III. *cap.* 8. *& Virg. Aen. lib.* III.

Arduus inde Agragas ostendit maxima longe.

AHALA, *non,* HALA, *Seruiliorum cognomen. lapides Capitolini; & nummus argenteus monachi optimi, atque doctissimi, Alexandri Toti, qui habet,* AHALA; *item alius eiusdem,* BRVTVS AHALA; *& alius Andreae Lauretani, itidem inscriptus. Quamquam significare uidetur Cicero*

in

in Oratore, Ala potius, quam Abala, ſcriben-
„ dum eſſe; cum haec dicat: Verba ſaepe contra-
„ huntur, non Vſus cauſſa, ſed Aurium. quo modo
„ enim ueſter Axilla Ala factus eſt, niſi fuga lit-
„ terae uaſtioris? quam litteram etiam e Maxil-
„ lis, Taxillis, Vexillo, Paxillo, conſuetudo ele-
„ gans Latini Sermonis euellit

AHENOBARBVS, non, AENOBARBVS; Domitio-
rum cognomen. lapides Capitolini, & alij; &
nummus argenteus Lauretani, qui habet,
CN. DOMITIVS. AHENOBARBVS, & alius
Matthaei Forerij, cum ijſdem litteris. Con-
firmat noſtram opinionem Gellij auctoritas,
„ lib. 2. cap. 3. Vnde illud: Litore ahena lo-
cant alij

Exſtat inſcriptio Interamnae ad Cathedralem Ec-
cleſiam. quam cum nondum uidiſſem, habui a
Iulio Iacobonio Interamnate, amiciſſimo meo,
Antiquitatis ſtudioſiſſimo: qui omnes prae-
terea Patriae ſuae antiquitates in unum collegit
ac breuiſſimis, ijsq. doctis annotationibus illuſtra
uit: quas edere in animo habet. ipſe poſtea, Inter
amna tranſiens, eam proprijs oculis adſpexi

ALESIA, non, ALEXIA, opidum Mandubiorum.
libri ueteres. In Strabone quoque, corrupte legi-
tur, Καὶ ὁ περὶ Ἀλησίαν, πόλιν Μανδουβίων. Plut.
Dion. lib. IV. Diod. Sic. & Vell. Paterulus

ALIA,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

ALIA, *flumen, unde, Pugna Aliensis; unica L ex Seruio, super illud Virgilij lib.* VII. *Aen.*

» *Quosq. secans infaustum interluit Allia nomen*
Dicit enim, Aliam, unica L. scribi; sed Poetam metri caussa, alteram L *addere; ut in, Relliquiae*
» *Lucanumq. bene posuisse, Quas Aliae clades &c.*
Idem uidetur sensisse Pedianus, cum in Diuinatione in Verrem haec dixit: Alienum, uolunt intelligi proprium nomen esse, quasi ab Alia, ut Virgilius
» *Quosq. secans infaustū interluit Allia nomen*
Et mox: Alij, Alienum, non nomen proprium putant esse, sed alienum, & alterius iudicij, & non ex auditorio praetoris, maiorumq. caussarum sed a subsellijs, hoc est, non a tribunalibus

ALICA, *sine adspiratione. Carisius lib.* I. *Alicam*
» *sine adspiratione dictam Verrius tradit: & sic*
» *multi dixerunt. Lucilius* XV. *cum adspiratio-*
» *ne dixit*

ALIMENTVS, *non,* HALIMETVS; *Ciniciae gentis cognomen. libri ueteres*

ALITVS, *melius dicitur, (inquit Diomedes) quam Altus, uitandae ambiguitatis gratia. Quamuis aliter in Sallustio perantiquo Fuluij Vrsini. In eoq. loco Altus, non Alitus, legunt Diomedes lib.* I. *cap.* 4. *& Prisc. lib.* X. *Altus, est in oratione pro Plancio, & Alta, in Bruto Ciceronis; pro Alitus, & Alta. Valerius Max. lib.* III. *cap.* 4
» *Sordidissimae, inquit, mercis capturis inquinari*
» *soli-*

„ *solito. Quo loco abest ab o.l.u.uerbum Inquinari.proq. Solito, in quibusdam Salito; in quibusdam (emendatius) Alito.*

ALLECTVS, *scribo, non,* ADLECTVS; *Aurium iudicium secutus; nec dissentientibus lapidibus*
Romae, in hortis Alexandri Grandij
Contra tamen Praeneste

ALLIENVS, *duplici* LL; *cognomen familiae Romanae. libri, & lapides*
Firmi, in Piceno
Frusinone, ad D. Paulli

Praeterea nummum argēteum habet Atilius Delphinius, his litteris, A. ALLIENVS. PRO. COS. *item alium Fuluius Vrsinus, ijsdem litteris.*

ALLIFAE, *opidum in Campania; duplici* LL, *& unica* F. *libri, & lapides*
Allifis.

ALLIVM, *(inquit Carisius, Instit. Gramm. lib.* I.)
„ *Pallium, Scrinium, Dolium, Solium, dici debet*
„ *non, ut alij diserti dicunt, Alleum per* E, *& Do-*
„ *leum, & Palleum. nam & Virgilius, Allia, ser-*
„ *pillumq., per* I, *dixit, quod utique in genitiuo de-*
„ *bet geminari; ut, Huius Pallij, Scrinij, Dolij, Allij*
„ *Solij; quod genitiuus numero syllabarum minor*
„ *esse nominatiuo non debet. quare magis denotati*
„ *sunt, qui maluerunt per unum* I. *Imperi, &, Inge*
„ *ni, dicere, quam, secundum Regulam, Imperij, &*
„ *Ingenij, geminata* I *littera. Inuenimus tamē &*

„ per

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

„ per I unum a Virgilio dictum

„ Ille urbem Pataui

„ Pro, Patauij. Plus in hac obseruatione gemi-
„ nandi in masculinis animaduertimus: ut, Hic
„ Aemilius, Huius Aemilij; Hic Iulius, Huius
„ Iulij. in uocatiuo tamen I literram subtrahimus:
„ nam, si, o Aemilij, & Iulij, dixeris, Graece decli-
„ naueris; ut Lucilius, Tierei leontado & Poma-
„ ni & thermo Parnime

ALLIVS, duplici LL. libri, & lapides Nuceriae.

ALVCINOR, libenter scribo, ductus auctoritate Festi. & unica L: sic enim sensisse uidetur Cloatius Verrius, apud Gellium, lib. XVI. cap. XII. Quam quam Nonius inter adspirata ponat, & Gellius lib. 2. cap. 3. adspirationem ueteres apposuisse ostendat. Ego Festum, & Cloatium, sequor: cum quibus consentit Octauij Pantagathi, eruditissimi uiri, quem alterum nostrae aetatis Varronem, alterum Nigidium merito Pater meus appellat, etymologia. inquit enim, Alucinor, dictum esse, quasi, A luce aberro. argute id quidem, & docte

AMBIBARITI, populi, non, AMBIVARITI. libri ueteres.

AMOENVS, cum OE. libri ueteres, Virgilius Carpensis,

„ pensis, & Vaticanus. Seruius, Aen. lib. I. Amoe„ na, inquit, quasi Amunia, hoc est, sine fructu. ut
„ Varro, & Carminius docent. & lapides

Salerni.
Asisii, in Foro.
Brixiae, ad D. Nazarij.

ANICIVS, non, ANITIVS. lapides Capitolini, & alij

Romae, in Auentino.
Ad Circum Flaminium.
In domo Caesia.
In Basilica Lateranen.

ANNAEVS, cum Ae diphthongo; familia in Hispania, e qua Lucanus Poeta, & duo Senecae. Video etiam Annaei Placidi mentionem fieri in tribus antiquis lapidibus

Romae, in Thermis Constantinianis.
In aedibus Capranicorum.
Via Ostiensi, IV. ab Vrbe lapide.

DE Annaea familia uidi & alias inscriptiones

Romae in uinea Carpensi.
Ad D. Iacobi.
In aedibus Domitij Cauallerij.

Reate.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Reate

Vrbini

ANNEIVS, *familia Romana, de qua in libris mentio: & Legatum suum in Ciliciensi prouincia M. Anneium Cicero nominat in Epistolis. libri ueteres & lapides*

Vrbini, pro foribus summi Templi

Fani, in domo Episcopali

Neapoli

ANNEAE *quoque* HEDISTE *(mēdose fortasse, pro* ANNEIAE, *uel,* ANNAEAE*) mentionem reperio in antiqua inscriptione*

Romae, in uinea Ascanij Celsi, de Nepe, Via Flaminia, e regione D. Andreae

ANTLARE, *Festus dicit, a Graeco* Αντλῶ, *deductum. Ergo scribendum est, Antlare, non ut est in quibusdam libris, Anclare; itemque Exantlare. quod & Seruius Honoratus in suis*
" *in Virgilium Commentarijs confirmat, bis uer-*
" *bis: Ante L, numquam inuenimus T, nisi in*
" *paucis: ut, Exantlauit, quod & in Plauto lectum*
" *est; hoc est, Exhausit*

ANVLVS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Anulus, *unica* n; *ex antiqua Consuetudine; cum qua uidetur consentire Etymologia; cum deducatur ab Ano; quasi Anulus sit paruus Anus nam a Graeco deduci non placet. Alij ab Anno deriuatum putant, quod in se redeat, ut Annus ex quo, duplici* nn *scribendum, affirmant. Ego & Antiquitatem sequor, & ueriorem, ut arbitror, Etymologiam*

Apenninus, *unica* p, & *duplici* nn. *libri, & Graeca consuetudo*

Apicius, *non*, Apitius. *libri, & lapides Romae, ad D. Nicolai in Agone*

Apollo, *unica* p, & *duplici* ll. *libri, & lapides Romae, in hortis D. Petri ad Vincula*

In Quirinali, in hortis Beati Siluestri: nunc, in aedibus Maffaeiorum

In Exquilijs, in quadam uinea

In hortis Caesiis

Ad Tiberim, prope D. Stephani in Silice
Ad D. Agnetis

In aedib. Arberinorum ad D. Marci
Medi olani, ad D. Mariae

Luceriae,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In aedibus Sudorinorum, ad D. Rocchi.

Luceriae, ante aedes Alfonsi Carafii.

Dentecani, in Apulia.

APPAEVS, duplici, PP, & cum Ae diphthongo. lapides

Romae.
Sassinae.

APPVLEIVS, duplici PP, familia Romana. libri lapides Capitolini, & alij

Romae, in aedib. Domitij Cauallerij.

In uinea Iulij Galli.

Allifis, in angulo parietis Cathedralis Ecclesiae.

Praeneste.

Vnica tamen P, legitur in quibusdam inscriptionibus.

APVLIA, & APVLVS, unica P, ut sensit Velius Longus in libello de Orthographia. In Triumphis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

quoque Capitolinis, diserte scriptum uideo, DE APVLEIS. In prima tamen, & secunda syllaba differunt. Apulia enim primam syllabam modo corripit, modo producit; ut ex Horatij uersibus liquet: secundam uero semper producit quod, eiusdem Poetae testimonio probatur Graecique, Ἀπουλία, scribunt. In Apulus autem semper producitur prima, corripitur secunda; ut idem Horatius, praeterea Lucanus, Martialisque ostendunt

Praeneste
Beneuenti
Sutrij, In maximo Templo
Troiae in Apulia

AQVILLIVS, duplici LL. lapides Capitoliniet, alij & nummus argenteus Lauretani, in quo est AQVILLIVS. FLORVS. III. VIR
Romae, in aedibus Porcariorum
Vnica tamen L legitur
Romae ad Campum Florae, in quodam stabulo
Ad Forum Mali aurei
Veronae
Torcelli

ARENA, sine Adspiratione; ut deducatur ab Ariditate. Seruius in lib. 1. Virg. Aen. Arena, si ab
„ Ariditate, non adspiratur; si ab Haerendo, adspiratur; ait Varro: melior tamen prima sententia
„ Aduersatur tamẽ Carisius lib. 1. Instit. Gramm.
„ cuius haec sunt: Harena, dicitur, quod Haereat

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

„ &, Arena quod Areat. gratius tamen cum Ad-
„ spiratione sonat. In antiquis quoque lapidibus
„ Harena cum Adspiratione scriptum reperi

Neapoli, in aedibus Hadriani Gulielmij

ARICIA; non, ARITIA; uel, ARRITIA. libri ueteres

ARISTA, sine Adspiratione scribendum: cum deducatur ab Ariditate: etsi quidam antiquissimi libri Adspirationem apponant

ARRETIVM, duplici RR. libri ueteres, Graeca consuetudo, & lapides

Tiserni, in Vmbria

Qua in Inscriptione, Domo Arretio legitur. quod loquẽdi genus apud ueteres scriptores reperitur nam Plautus dixit, Domo Carthaginiensis; Virgilius, Qui Caerete domo; Horatius, Vnde domo

In Asconio Pediano, pro, Domo Siculus, quidam inepte reponebant, Homo Siculus. Quod Paullus Pater in suis Scholijs obseruauit

Et in antiquis inscriptionibus idem loquendi genus obseruaui

Romae, in hortis Carpens.

In aedibus Zampolinorum

Ad Vrsi Vicum, ut uulgo dicitur, in pariete domus cuiusdam

Prope aedes Card. Carpen.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ad Aedem D. Mariae Cruciferorum, prope
Fontem Triuij
Ad D. Marci, in aedibus Ambrosii Lilij
In aedibus Atilij Delphinij
Ad Agonem
In hortis Caesiis, ex lapide Tiburtino
In aedibus Matthaei Porcarij, ad D. Io
de Pinea
In aedibus Io. Mangonij
Ad Cur. Sabell.
In Aede D. Pudentianae, in pauimento
Via Latina
Via Cassia
In aedibus Colotianis
Mutinae
In Quirinali, in aedibus Pomponij Laeti
In aedibus Io. Coritij, ad Forum Traiani
Reate, in aedibus Petri Siluerij
Ameriae
Neapoli, ad D. Paulli

ARRIVS, *duplici* RR, *familia Romana. libri, &*
lapides
Romae, in aedibus Alexandri Rufini
Episcopi Melfien.
In aedibus Farnesianis.
Zagaroli
Capuae, ad D. Benedicti
Anagniae, ad D. Paulli
Luceriae

Id confirmat & Festus, cuius haec sunt: Torum, ut
» significet Torridum, Aridum, per unum quidem
» R, antiqua consuetudine, scribitur. sed, quasi per
» duo RR scribatur, pronunciari oportet. nam An-
» tiqui nec mutas, nec semiuocales litteras gemina
» bant; ut fit in, Ennio, Arrio, Annio. Isidorus au-
» tem in Etymologijs, lib. I. cap. 26. Veteres, in-
» quit, non duplicabant litteras, sed supra sicilicum
» apponebant: qua nota admonebatur Lector, gemi
» nandam esse litteram. Nummum quoque argen-
teum habet Atilius Delphinius, in quo hae litte
rae leguntur, M. ARRIVS. SECVNDVS

CONTRA, unica R, legitur in antiquis duabus in-
scriptionibus

Venetijs, in Templo D. Mariae Matris Domini
Veronae

In alia inscriptione, Romae, in Templo Ludouici
Gallorum Regis, sacrato, Arrius & duplici
RR, & unica legitur

ARRVNTIVS, duplici RR. libri, Victorinus Afer
Grammaticus, & lapides

Romae, ad Forum Traiani, in aedibus Io. Coritij
In aenea tabula, repert. Romae, in Quirinali
Surrenti

Vnica tamen R, Aruntius legitur in duabus anti-
quis inscriptionibus

Brundisii
Aquiflauiae

ARTVS, non, ARCTVS, scriptum uideo in antiquissimis libris, praecipueq. in Virgilio Carpensi

ATEIVS, unica T, familia Romana. libri ueteres & lapides

Romae, Trans Tiberim, ad D. Caeciliae

ATILIA, gens Romae, in qua & Reguli, & Calatini, & Bulbi, & Serrani fuerunt; unica T. libri lapides Capitolini, & alij; & nummus argenteus Alexandri Toti, qui habet, M. ATIL. SARA

Romae, in aedibus Card. Carpensis
Neapoli, in aedibus Hadriani Gulielmij
Patauij, apud Alex. Bassianum
Veronae, ad D. Clementis
Asulae, quod opidum est Brixianorum
Mediolani, ad D. Carpophori
Ibidem, in Xenodochio pauperum D. Martini
Ibidem, apud Vestales D. Bernardini
Ibidem, in uico Biliorum

ATIVS, unica T; familia Romana, ex qua nata est Augusti mater. libri, lapides, & Virgilius lib. V
" Paruus Atis, genus unde Atij duxere Latini
Idq. confirmat Atilius, nomen Romanae gentis sic ab Atio deductum, ut, Acilius, ab Acio; & alia eiusmodi

Romae, in domo Carpensi
Trans Tiberim, ad D. Caeciliae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Vicetiae, ad D. Petri

ATRATINVS, *non*, ATRACINVS, *cognomen Semproniae gẽtis. libri ueteres, & lapides Capitolini*

ATTIS, *non*, ATYS. *antiqui lapides*

Romae in aedib. Colotianis

Ad D. Martini, e regione Montium

Ad D. Luciae in silice, in capite Suburae

In domo Caesia

ATTIVS, *Poeta; &, Attius, Augur, de quo Liuius; duplici* TT. *Victorinus Afer, libri, & lapides*

Romae, in aedib. Card. Carpens.

In Vaticano, ad uineam quandam

In aedibus Euryali Rufini, ad Busta Gallica

In aedibus Maffaeiorum

In aedibus Atilij Delphinij

Ad D. Aeduardi. Anglorum hospitium trans Tiberim

Ocricoli, in Burgo, Via publica, in quadam scala

Rauinij

Veronae

Montorij, in Agro Veronensi

Brixiae, ad D. Iuliae

ATTVLI, *non*, ADTVLI; *& similia; Aurium sensu comprobante, nec dissentiente Terentio Scauro antiquo Grammatico, ueteribusq. libris*

AT-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

ATVATVCA, non, VATVCA. libri ueteres, & Graeca consuetudo. Quamuis corrupte legatur apud Ptolemaeum, ἀτουάκουτον

AVCTOR, &, AVCTORITAS, cum CT; ab, Auquo: quod etiam Pierius probauit: assentiente Sosipatro Carisio, & lapidibus

Romae, in hortis Carpens.
Ante Aedes Caesias
In basi, reperta in Thermis Titi
Ad DD. Apostolos
In aedib. Francisci Lischae
In aedib. Atilij Delphinij
Brixiae, in aedib. Martinengorum, prope Palatam Turtim

AVLA, unde Olla, ne quis putet gemina LL scribendum, ut Paulla, Polla. mansit enim hoc, ex uetere consuetudine, ut, Aula, unica L, scriberetur; Paulla uero, duplici. de quo suo loco. nam prisci illi ueteres nullam litteram geminabant, ut ait Festus, in Ab oloes, Aula, & Torum; & Isidorus lib. 1. cap. 26.

Romae, in musaeo Carpensi.
In aedibus Atilij Delphinij
Reate

AVRIFEX, &, AVRVFEX, reperio in antiquis lapidibus; uel diuersa hominum opinione, uel cognatione litterarum, I, & V; ut in, Optumus, pro, Optimus, & similibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In Tiburtino, repert. supra emissarium
Aquae Claudiae
In hortis Matthaeiorum
Capuae, ad D. Benedicti
In Episcopatu Sabinen.

AVTIVS, *reperio in duobus lapidibus, quorum sequitur exemplum*
Romae, in aedibus Alteriorum
ad D. Marci
Tibure

AVROMATARIVS, *Romae uia Latina*

AVTRONIVS, *non*, ANTRONIVS, *familia Romana lapides Capitolini, & alij*
Romae, ad D. Paulli

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

B

BAEBIVS, *cum Ae diphthongo. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij*

Romae, ad D. Mariae, trans Tiberim
Ad D. Stephani, prope Cloacam D. Luciae
In hortis Carpens.
Saßinae, uia Flaminia, ad Apennini radices
Sorae, in Foro, ad D. Restitutae
Casini
Mirabellae, octauo a Beneuento lapide
Canusii

Nummum argenteum habet & Rainutius Farnesius Cardinalis, his litteris, M. BAEBI. Q. F. TAMPIL. *Stephanus, legitur in antiquo lapide Romae, apud Atilium Delphinium*

BAETICA, *prouincia, cum Ae, & sine adspiratione. libri, & lapides*

Auximi
Vulsinijs
Gambarae, in agro Brixiano, ad D. Petri Templum

BALIARES, &, BALIARICVS, *scribenda per* I, *non per* E, *uetusta lapidum auctoritate. Graeci quoque,* Βαλειαρίδες

BAL-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Balnevm, *siue*, **Balinevm**. *utroque enim modo Veteres pronunciasse, & Sosipater Carisius testatur Instit. Gramm. lib. I. & ex antiquis lapidibus colligo*

Caesenae, in Templo D. Mariae de Monte
Bergomi
Nouariae
Tiferni

Aletri quoque, sub porticu D. Mariae, in Tabula antiquissima, Lacum Balinearium, legitur

Bellva, ll *geminata; quod ab ea Bellum deducatur. Festus*

Bibliotheca, *aut*, **Bybliotheca**; *non* **Biblyotheca**. *ex Graeca consuetudine, & ex antiquis lapidibus*

Romae, in aedibus Maffaeiorum
Apud Fuluium Vrsinum
In aedibus Colotianis
Infra Capitolium, in quadam domo
Ferrariae, in Musaeo Ducis
Neapoli, in aedib. Hadriani Gulielmij

Contra tamen, **Biblyotheca**, *legitur in antiquo lapide*

Suessae

Blaesvs, *cum* ae; *cognomen Semproniorum. lapides Capitolini, & alij*

Romae, in aedib. Atilij Delphinij

Brac-

BRACCHIA, duplici CC. libri ueteres, & Virgilius Carpenſis

BRITANNIA, unica T, & duplici NN. libri, & lapides
Romae, in muſaeo Carpenſi
Capuae, in Ponte Vulturni

Contra tamen, BRITTANNIA, duplici TT, legitur in quibuſdam lapidibus
In aedibus Atilij Delphinij
Prope Tiburim, ad Pontem Lucanum
Ita & Lucretius lib. VI. Vide & Euſtathium

BRVNDISIVM, non, BRVNDVSIVM. libri, & lapides
Brundiſii, extra Vrbem
In Apulia, multi lapides exſtant, in quibus Brundiſium, legitur

Contra tamen, in antiquo lapides Brundiſii, in aedibus Diomedis Caſiniani, medici, eo modo Βρυντεσίνων, ſcriptum eſt, quo & Neapoli, in alio, Hydrentinorum; E littera pro V, uſurpata

BRVTTII, duplici TT; Italiae populi. Graeca conſuetudo. libri ueteres, lapides Capitolini & alij
Praeneſte

BRVTTIVS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

BRVTTIVS, *duplici* TT. *libri, & lapides*

Taruisij

Formijs, in Appia

BVCINA, *unica* C. *Isidorus enim, lib.* XIIX. *cap.* 4

» *Bucina, inquit, dicta a Voce; quasi, Vocina. Ac-*

» *cedunt ueterum librorum, Virgilij Carpensis, lapidumq. testimonia*

Romae, in aedib. Io. Coritij

In musaeo Carpensi

BYZACIVM, &, BYZANTIVM, *lego in antiquis lapidibus*

Romae, ad D. Stephani in Coelio monte

Ad Agrippinam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

C

CAECILIVS, *cum* AE. *libri, lapides Capitolini & alij*

Romae, in aedib. Laelij Lali, ad D. Apostolos
In Basilica D. Petri
In aedibus Alexandri Farnesii, Card. ad DD. Laurentij, & Damasi
In aedibus Capranic.
In aedibus Caesijs
In aedibus Arberinorum
In Quirinali
In hortis Carpens.
Ad DD. Cosmae, & Damiani, prope Cloacam D. Luciae
Ad D. Paulli
In Sabinis
Ferentini, in Cathedrali Eccl.
Neapoli
Puteolis, in aedib. Comitis Matalonae
Capuae, uia publica
Mediolani
In castro Sebrio Mediolan.
Brixiae
In Valle Trumpia, ad aedes Io. Bapt. Treuellini
ambarae

CAE-

CAECINA, *cum* AE; *a Caecus. libri, & lapides*
Romae in aedib. Rainutij Farnesii, Card.
In aedib. Gasp. Scapucij, Canonici Lateranen.
Brundisii, ad D. Dionysij

CAELEBS, *cum* AE; *quod Caelo dignam agat uitam. Festus, libri, & lapides*
Venetijs, apud Grimanum Patriarcham

CAELO, *Caelas, cum Scalpo significat, cum Ae diphthongo. libri ueteres, & lapides*
Romae, in aedib. Bruti Gotthfredi

CAELVM, *cum* AE. *libri, Virgilius Carpensis, & lapides. Quidam a Caelando deducunt quod uerbum item cum* AE *scribitur. Plinius, lib. 2. cap. 4. Caelum haud dubie Caelati argumento diximus, ut interpretatur M. Varro Isidorus quoque, lib.* XIII. *cap. 4. Caelum, inquit uocatum, eo quod, tamquam caelatum Vas, impressa lumina habeat, stellarum ueluti signa nam Caelatum dicitur uas, quod signis eminentioribus refulget*
Romae, ad DD. Laurentij, & Damasi
In uiridario summi Pontificis
Tibure, ad D. Mariae
Camerini
Saepini

Praeterea, Caesium colorem, a Caelo deduci, testatur A. Gellius: Caesium autem cum Ae scribi
nemo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

„ nemo ignorat. Gellij uerba sunt, lib. 2. cap. 26
„ Caesia, inquit, dicta est, quae a Graecis γλαυκῶ-
„ πις, ut Nigidius ait, de colore Caeli; quasi, Caelia

CAENVM, pro Limo, cum Ae dipthongo. libri ueteres, & Virgilius Carpensis

CAEPIO, cum Ae; Seruiliae gentis cognomen. libri, lapides Capitolini, & alij; & nummus argenteus Andreae Lauretani, sic inscriptus, Q. CAEPIO. BRVTVS. PRO. COS

Veronae

CAERELLIVS, cum Ae, & duplici LL. libri, & lapides

Romae, in aedib. Capranic.

In aedibus Maffaeiorum

CAERIMONIAE, cum Ae in prima, & I in secunda, uidetur scribendum. ita in antiquo enim lapide, quem in uilla Rodulfi Pij, Cardinalis Carpensis, omni uirtute, omniq. laude praestantissimi, diligentius inspexi, scriptum est

DEDVCTVM hoc nomen, ut ait Festus, quidam a Caritate putarunt. quod absurdum est. quid enim Caerimonijs cum Caritate? aut quae omnino similitudo? Isidorus quoque, & Massurius Sabinus apud Gellium, lib. IV. cap. 9. & Macrob. lib. 2. c. 3. & lib. 3. c. 3. a Careo deriuãt. Ego, a Caerete opido, uel potius a Caeritibus, eius opidi incolis appel-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

appellatas Caerimonias puto. quod confirmat T. Liuius lib. v. & Valerius Maximus. Sunt etiam, qui a Caelo deriuent; quod scilicet ad Caelestium honorem pertineant: ut Caerimoniae, quasi Caelimoniae, uocentur: sicuti & Caeruleus, pro Caeluleus, dicitur. ita patebit diphthongi caussa. nam Caelum cum Ae scribi, iam ostendimus. Nec desunt huius generis exempla, in quibus I, non E, in secunda syllaba reperitur; ut, Querimonia, Alimonia, Parcimonia, Sanctimonia, Mercimonia

CAERVLEVS, cum Ae, quasi Caeluleus, a Caelo. libri, & lapides

Romae, ad Portam Naeuiam

CAESELLIVS, cum AE diphthongo, legitur in antiquo lapide

In agro Capuano

CAESENA, urbs florentissima, & copiosissima, in uia Flaminia, siue, ut alijs magis placet, Aemilia sita, cum Ae diphthongo scriberem, adductus auctoritate Graecorum. nam, cum in quibusdam codicibus Strabonis lib. v. ita Caesenae mentio esset, ut uix agnosci posset, nempe sic, καὶ σίνα, interpresque, Et Sina, uertisset: admonuit me Antonius Casarius, iuuenis omnis antiquitatis peritissimus, καισήνα, unica dictione, legendum: & de Caesena intelligendum: quod Strabonis ipsius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

ordo confirmat. nominat enim eo loco Cliternam Forum Cornelij, Fauentiam; Caesenamq. ait Isapi fluuio propinquam & Rubiconi: quae omnes ciuitates parum inter se distant. Quod si Graeci simpliciter cum E *scriberent: nihilominus in Latina ciuitate Latinum nomen non immutarem uidererq. mihi Caesenae ipsi iniuriam facere, si conarer detrahere ei litteram, quam tribuunt antiqui lapides, ex quibus unus Patrum nostrorum aetate Caesenae uisebatur, & nunc, eorum uel negligentia, uel temporum iniuria, nobis uidere non licet: quem diserte scriptum habui ab amicissimo meo, antiquarum inscriptionum ad litteram obseruantissimo*

Miror autem, ut aliquid dicam ἐν τῷ παρέργῳ, *Petrum Victorium, in legendis ueterum scriptis peruolutatum, locum Q. Ciceronis interpretantem, in lib.* XVI. *Epistolarum extremo, qui sic habet: Nam isti duo, inquit, uix sunt digni, (Hirtius scilicet, & Pansa) quibus alteri Caesenam alteri Cossutianarum tabernarum fundamenta credas; ita pertinacem in uulgata lectione retinenda fuisse, ut, nulla mendi suspicione, ita se in optimis, & antiquissimis libris inuenisse affirmet: deq. Caesena, in uia Aemilia sita, intelligendum existimet. parum apte omnino. quippe qui aut Q. Ciceronis sententiam apertam non assequatur, aut Caesenam ipsam ignorare uideatur. cum Q. Cicero, tamquam de abiecto loco, men*

tionem faciat, Caesena uero non adeo tum ignobilis, aut obscura fuerit, ut, tamquam abiecta res nominari debuerit, praesertim ab homine Romano. Nec uero me mouet, quod Hadrianus Turnebus, Victorij sententiam secutus, Sidonij minime assecutus, in Aduersarijs suis nuper scripsit, existimare se, Q. Ciceronem Caesenā hanc, ut humile & ignobile opidum, per ludibrium nominasse adductum eiusdem Sidonij auctoritate, qui lib. I ep. 8. de Caesena, ut furno potius, quam opido, mētionem fecerit. Nam, cum Sidonius in tota epistola iocari cum homine Caesenate cōstituisset: non dubitauit, Caesenam Furnū nominare, per iocum, &, quoniam tota epistola in eo genere uersatur, uisum est, eam hic adscribere, ut omnes et facilius Sidonij sententiam assequantur, & de Caesena sincerius iudicare possint. Exemplum sequitur

Sidonius Candidiano suo S

Morari me Romae, congratularis, illud tamen quasi
" facete, & fatim gnathonum salibus admixtis
" Ais enim, gaudere te, quod aliquando necessarius
" tuus uideam solem, quem utique raro bibitor
" Araricus inspexerim. Nebulas enim mihi meorum
" Lugdunensium exprobras, & diem quereris
" nobis, matutina caligine obstructum, uix meri
" diano feruore reserari. Et tu istaec nobis Caesenatis
" Furni potius, quam Opidi, uerna deblatteras?
" de cuius natalis tibi soli uel iucunditate, uel

" commodo,

commodo, quid etiam ipse sentires, dum migras, indicauisti, ita tamen, quod te Rauennae felicius exsulantem, auribus Padano culice perfossis, municipalium ranarum loquax turba circumsilit. In qua palude, indesinenter rerum omnium lege peruersa, muri cadunt, aquae stant, turres fluunt, naues sedent, aegroti deambulant, medici iacent, algent balnea, domicilia conflagrant, sitiunt uiui, natant sepulti, uigilant fures, dormiunt potestates, fenerantur clerici, Syri psallunt, negotiatores militant, milites negotiantur, student pilae senes, aleae iuuenes, armis eunuchi, lituis foederati: Tu uide, qualis sit ciuitas, ubi tibi lar familiaris incolitur, quae facilius territorium potuit habere, quam terram. Quocirca memento, innoxijs transalpinis esse parcendum; quibus, caeli sui dote contentis, non grandis gloria datur, si deteriorum collatione clarescant.

Quis amplius dubitat de Sidonij sententia? Turnebum uero, transalpinum hominem, de rebus Italicis sententiam ferentem, inania, puerliaq. dicere, quis non uidet? cur nõ & Lugdunũ, minimũ opidum, & frigidissimum, dixit? At, de Caesena tam male eum opinari, non mirum. homo Gallus de Lugduno tacet, Caesenã male habet. Caesenã uero, minimum, & frigidissimum opidum esse, qua auctoritate dixerit, ipse uideat. Strabo certe libro quincto eo loco, quem supra recitauimus inter nobiles ciuitates Caesenam numerat. antiquaque inscriptio Caesenam ciuitatem fuisse

Romanorumq. Coloniam, teſtatur. Nec ullum umquam opidum inter Romanas Colonias annumeratum fuiſſe, apud quemquam legimus. Idem Sidonius in Panegyrico, ulnoſam Rauennam, nominat. Quod autem ad locum Ciceronis attinet, eum corruptum eſſe, omnes, ut puto, ex antiquorum exemplarium uarietate, intelligent. nam cum haec ſcriberem, nouem habebam antiquos libros, in quorum primo erat

Vix ſunt digni, quibus alteri Ceſaenam, alteri Coſſutianarum tabernarum fundamenta credas

alter ſic habebat, Vix ſunt digni, quibus alteri Ceſanam, alteri Coſſucianarum tabernarum fundamenta credas

tertius, Vix ſunt digni, quibus alteri Ceſanam, alteri Conſutianarum tabernarum fundamenta credas

quartus, Vix ſunt digni, quibus alteri Caſenam, alteri Conſutianarum tabernarum fundamenta credas

quinctus, Vix ſunt digni, quibus alter Ceſariã, alteri Coſſucianorum tabernarũ fundamenta credas

ſextus, Vix ſunt digni, quibus alteri Ceſenam, alteri Conſutianarum tabernarum fundamenta credas

ſeptimu, Vix ſunt digni, quibus alteri Ceſenam, alteri Coſſutianarum fundamenta credas

octauus, Vix ſunt digni, quibus alteri Ceſenã, alteri Cõſutianarum tabernarum fundamenta credas

nonus, quem commodauit mihi homo eruditiſſimus

Fuluius

Fuluius Vrsinus, Vix sunt digni, quibus alteri Consanarum, alteri Cossutinarum tabernarum fundamenta credas. Vt uideantur fuisse duo genera humilium tabernarum, quae tunc aedificarentur: licet ignotae mihi tabernae sint

In hoc etiam loco pro Caesenam, Cesanam legi, in uetere libro Caesenatis Bibliothecae, & in impresso a Nicolao Iensone, anno Christi, MCCCCLXXV, affirmauit mihi Casarius meus, cuius diligentiam plurimi facio. Adde, quod Paullus Pater meus olim notauit in suis Scholijs in libro Vincentij Riccij legi, Vix sunt digni quibus gesa, uel quibus sutianarum tabernarum fundamenta credas

& in alio uetere libro, e Cypro, Censenam

Profert autem locum Liuij idem Pater meus, lib. IX. in quo sic est, in quibusdam libris: Eo anno Sora, Arpinum, Censennia recepta ab Samnitibus. nec inepte suspicatus est, pro Caesenam, Censenniam in Cicerone posse legi. etsi in alijs Liuij Codicibus pro Censennia, Censenia, unica N legatur: in alijs Cessentia; uel, Cosentia; uel, Consentia. Quidam Serenniam, reponunt, ex Diodoro lib. XX. Quidam alij, Aeserniam, ut intelligatur de opido, in Samnio sito

CAESETIVS, cum Ae, familia Romana. libri ueteres, Graeca consuetudo, & lapides

Romae, in Foro Piscario, ad D. Angeli, in pariete domns cuiusdam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

CAESIVS, *cum Ae, nummi ueteres, Alexandri Toti,* L. CAESI. *& lapides*

Romae, ad D. Mariae Rotundae, in aedibus Paulli Pinij

In domo Caesia, & in hortis

Veronae

Gambarae, in agro Brixiano

Aquilae

Saßinae

Neapoli, in aedib. Hadriani Gulielmij

Opitergij, apud Melchiorios

CAESONIVS, *cum Ae, lapides*

In agro Tiburtino

CAESTVS, *cum Ae. libri ueteres*

CALIDIVS, *unica L, familia Romana. libri, & lapides*

Romae, in aedibus Maffaeiorum

Ad D. Eustachij

CALLIDIANVS, *uero duplici* LL, *in aedib. Colotianis*

CALPVRNIVS; *non,* CALPHVRNIVS; *aut,* CALFVRNIVS. *libri, lapides Capitolini, & alij. Deducitur autem, a Calpo Numae filio; teste Plutarcho, in uita Numae, Ouidio ad Pisonem, & Sex. Pompeio*

Romae, sub porticu Capitolina

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In aedib. Benzoniorum, ad D. Marci
In aedibus Maffaeiorum
In hortis Carpens.
In Musaeo Carpensi
Ad D. Saluatoris
In Monte Coelio, ad D. Stephani, prope Nauicellam
Neapoli, apud clariss. Comitem de Matalone
Puteolis
Hispelli
Pisauri, in aedibus Marini Gotij Epidauri
Patauij

CALIDON, *cũ* I, *non cũ* Y. *libri ueteres, & Strabo*

CAMARA, *dicitur, ut Verrius Flaccus affirmat, (apud Carisium, lib.* I.*) non,* CAMERA, *per E. Sed*
» *Lucretius*
» *-cameraq. caminis Ex cratibus*
» *dicendo, etiam Cameram dici posse, ostendit*
» *Camera, (inquit Festus) & Camuri Boues a Cur*
» *uatione, ex Graeco* καμπὴ, *dicuntur*

CARISIVS, *sine Adspiratione, libri ueteres, & duo nummi argentei Andreae Lauretani, quorum unus habet,* T. CARISIVS, *alter uero,* T. CARISIVS. IIII. VIR. *& alius egregij medici Brixiensis, Aloysii Mondellae, itidem inscriptus; item alius Alexandri Toti, in quo est,* T. CARISIVS MONETA. *& alius Matthaei Forerij, cum*

iisdem litteris. Aduersatur tamen antiqua inscriptio, quae est Romae, apud Atilium Delphinium.

CARTHAGINIENSIS, non, CARTHAGINENSIS. Pandectae, Priscianus lib. IV. Poetae, & lapides

Romae, in hortis Carpens.

Infra Capitolium, ad Arcum Septimii, uetustissima inscriptio, nuper effossa, anno MDLXV mense Sextili, in Capitolium translata

Charthaginis autem nomen a Charta deducit Seruius in Virg. Aen. lib. I. his uerbis: Charthago a Charta, ut lectum est & in historia Poenorum & in Liuio

CARVS, &, CARITAS, sine Adspiratione. libri ueteres, Pandectae Florentinae, Virgilius Carpensis, & lapides

Romae, in musaeo Carpensi

In hortis Carpens.

Ad Agonem

In hortis Caesiis

In aedibus Capranicorum

In aedibus Paulli de Horologiis

In aedibus Arberinorum

Ad Forum negotiatorium, in domo priuata

In aedibus Hadriani Fusconii, Episcopi Aquinatis

In

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In aedibus Iulij Porcarij
In domo Laelij Lali.ad DD.Apostolos
In hortis Marij Pulchriuiri,ad Aquam
Virg.
Ad D.Marci
Ad DD.Cosmae , & Damiani
In ad scensu Qurin.in uinea Matthaei
Morellij
Ad D.Petri ad Vincula
Ad D.Io.Lateranen.
Ad D.Paulli
Ad D.Potentianae
Ad Vrsi Vicum
Via Flaminia,in hortis Fabianini
Monij
Castelleti,uia Flaminia
Neapoli
Luceriae,in aedibus Caesaris Spataforae
Extra Mirabellam
Puteolis
Albae,ad D.Paulli
Brixiae
Aquileiae

CASCELLIVS,duplici LL.libri ueteres

CASILINVM , unica S , & unica L. libri ueteres & Strabo

CATIVS,& unica C , & duplici reperio in anti-
quis

quis lapidibus; fortasse, quod duae familiae essent

Beneuenti

Veronae

Brixiae, in aedibus Calinorum, non longe ab aede D. Mariae in Calcaria

Gambarae, ad Aedem D. Mariae de Niue

CATVLLVS, Valeriorum cognomen, duplici LL. libri ueteres, & nummi argentei duo, unus Rainutij Farnesii, Cardinalis; alter uero, Antonij Augustini, Episcopi Ilerdẽsis, uiri omnis uirtute praestantissimi; qui sic habent. L. VALERIVS. CATVLLVS. III. VIR. A.A.A.F.F. & lapides

Romae, in hortis Carpens.

In Agro Brixiano

CATVLVS, autem, Lutatiorum Cognomen, unica L lapides Capitolini, & alij

Romae, in Capitolio

In Foro negotiatorio, prope uiam Iuliam, in pariete quodam

Vicetiae, ad D. Stephani

CAVSSA, duplici SS. ex lapidibus Capitolinis, & alijs, & ex ipso Cicerone, ac Virgilio, ut Quinctilianus tradit. Quod apud me tãti est, ut omnium praeterea lapidum, quicumque aliter habent, auctoritatem, omnium etymologiarum rationem uincat, quamquam & Etymologia adiuuet, ut dedu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

deducatur a Cauco; & sit Caussa, quasi Cauissa: quod & Scaurus, antiquus Grammaticus, indicat; licet unicam S in Caussa magis probet

Romae, in Musaeo Carpensi
In aedibus Colotianis
Apud Pyrrhum Tharum
Sorae, ad D. Restitutae

In quibusdam tamen antiquis inscriptionibus unica S, Causa legitur

Romae, in aedibus Colotianis
In Musaeo Carpensi
In hortis Carpens.
Ad D. Luciae, in Silice, in capite Suburae
In aedibus Arberinorum
Trans Tiberim, ad D. Francisci
Mirabellae, in aedib. Ferdinandi Guindacij
Brundisij, extra urbem
Neapoli, in aedibus Hadriani Gulielmij
Mediolani, in Aede D. Dionysij

CEDRUS, ne quis, contra Graecam Etymologiam cum diphthongo scribat; motus auctoritate quorundam antiquissimorum librorum. in quibusdam enim & optimi libri peccant

CELLA, sine diphthongo, & duplici LL. libri, & lapides

Romae, in Musaeo Carpensi

CELO,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Celo, pro, Occulto, sine diphthongo. libri ueteres & Virgilius Carpensis

Cena, sine diphthongo; ex antiquissimo Bembi Terentio, aliisq. libris; praeterea, ex antiquis lapidibus. Alij scribunt cum Ae. male omnino nam, si esset diphthongus apponenda, esset potius
» Oe. Isidorus enim, lib. XX. cap. 2. Coenam, ait, uo
» cari a communione uescentium. κοινὸν, quippe
» Graeci Commune dicunt. unde & Communican-
» tes, quod communiter, idest, pariter, conueniant
» apud ueteres enim solitum erat, in Propatulo ue-
» sci, & communiter epulari, ne singularitas luxu-
» riam gigneret
Haec Isidorus. Dissentientibus autẽ libris, utram ad partem lapides inclinant, eam sequor

Auximi, quinque lapides

Ad Lirim amnem

Centho, cum Adspiratione; cognomen Claudiae gentis. lapides Capitolini

Centumalus, non, centimalus; Fuluiorum cognomen. libri, & lapides Capitolini. Est & cognomen Claudiorum, apud Cic. de Off. lib. III Pomponium Iurisc. L. Florum lib. II. & de uir. ill.

Cephallene, Insula, duplici LL. libri ueteres, & Graeca consuetudo

Cera,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

CERA, *sine diphthongo. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & Graeca consuetudo*

CERIALIA, *non*, CEREALIA. *libri ueteres, nummi tres argentei, Andreae Lauretani, Matthaei Forerii, Io. Mariae Sculptoris, qui sic omnes habent*, C. MEMMIVS. C. F. QVIRINVS. MEMMIVS. AED. CERIALIA. PREIMVS. FECIT *& lapides*

Romae, in Aedibus coloiianis
In aedibus Capranicorum
In aedib. Euryali Rufini, ad Busta Gallica
Saepini, in Samnio
Pisauri, in horto Ducis

CESELLIVS, *sine diphthongo legitur in antiquo lapide: nec tamen, ita scribendum esse, ausim affirmare*

Rudijs, in Apulia

CESTIANVS, &, CESTIVS, *sine diphthongo. duo nummi argentei Andreae Lauretani, sic inscripti*, CESTIANVS. S. C. (*uide*, PLAETORIVS) *& antiqui lapides*

Romae, ad D. Mariae in Ara Caeli
Ad Portam Ostiensem, in pyramide
In aedibus Capranicorum
In hortis Fabiani Montij

CESTVS, *sine diphthongo; cingulum Veneris; a*

Graeco,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Graeco, κεντεῖν : unde κεστρὸν, genus teli

CETERA, *ſine diphthongo. libri, Virgilius Carpenſis, & lapides*

Romae, ad D. Martini, e regione Montium
Ad Agrippinas
In hortis Carpens.
Ad D. Stephani in Silice
Tibure ad D. Vincentij
In opido Ticuli, dioec. Vrbeuetanae
Neapoli, ad D. Io. Maioris
Puteolis

CIPVS, *Genuciorum cognomen. nummi argentei ueteres, ſic inſcripti*, M. CIPI. M. F.

CIRCVMVENIO, *non*, CIRCVNVENIO, *& ſimilia; conſeruata ultima littera praepoſitionis Circum: nec enim reſpuunt Aures, Circumuentus, Circumductus, Circumſaeptus, & ſimilia*

Romae, in hortis Carpens.
In uinea Io. Poggij, Epiſcopi Tropien.
Neapoli
Inguij

CIVS, *non*, TIVS, *ita ſcriberem, ut pronunciatur, in deriuatis aut a ſupinis, aut a nominibus: a ſupinis, ut, Aduenticius, Fictícius, Editicius, Tranſlaticius, Impoſiticius, Inſiticius, Dediticius, Repticius, & ſimilibus; a nominibus, ut, Patricius,*

Tri-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Tribunicius, Aedilicius, Latericius, Nouicius Compitalicius. in quo ueterum librorum, & omnium lapidum, maximeq. Capitolinorum, qui apud me plurimi sunt, auctoritatem sequor. Nummus etiam aereus Rinaldi Odonij, auunculi mei, sic habet ab uno latere C. GALLIVS. LVPERCVS. III. VIR. A.A.A.F.F. ab altero uero AVGVST. TRIBVNIC. POTEST

Romae, in aedib. Curtij Saccotij
In Mole Hadriani
Ad Portam D. Laurentij
Ad D. Agathae
Ante Aedes Faustinae de Magdalenis, prope Forum Alteriorum
In aedibus Maffaeiorum
In aedibus Atilij Delphinij
In domo de Valle
Ad D. Mariae Monticelli
In Aequicolis
Fani
Formijs, uia Appia
Cyperani
Venusiae

CLOACA, non, CLVACA ex antiquis lapidibus

Romae, in aedibus Atilij Delphinij
Ante aedes Caesias
In agro Tiburtino, duodecimo ab Vrbe lapide
In hortis Fabianini Montij

Apud

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Apud domum Bruti de Pallis, e regione
D. Luciae
Ad aedes Rusticorum

Et ex argenteo nummo Rainutij Farnesij, Cardinalis, in quo est, L. MVSSIDIVS. LONGVS CLOACIN. & alio item argenteo itidem inscripto Rinaldi Odonij, auunculi mei. Etsi Victorinus Afer, & Festus, Cluaca, scribendum putent, a Conluendo

CNAEVS, Praenomen, cum c, & Ae diphthongo Graeca consuetudo: quamquam Diomedes, Priscianusq. aliter sentiant: quos refellunt antiqua monumenta

COCCEIVS, duplici cc. libri, & lapides
Romae, in hortis Fabianini Montij, uia Flaminia
In aedibus Capranicorum
In domo de Valle
Ad D. Mariae supra Mineruam, in pariete domus
Ad D. Paulli
Infra Capitolium
In crypta D. Sebastiani
Neapoli
Vriae, in summo Templo
Attigij, qui est uicus, prope Fabrianum

COELIVS, cum Oe. libri ueteres, duo nummi argen

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

tei Andreae Lauretani, in quibus est, C. COELIVS. CALDVS. & alius Matthaei Forerij, itidem inscriptus; item alius e iusdem, his litteris, C. COIL. CALD. & alius Romae, apud quendam ueteramentarium, ab uno latere, C. COEL. CALDVS. ab altero, L. CALDVS. VIIVIR. EPV. item alius, COEL. BALBINVS. & lapides

Romae, ad radices Quirinalis
Ibidem, in uinea Matthaei Morellij
Ad D. Io. Lateran. in Aede hospitij publici
Ad Campum Florae, in pariete domus cuiusdam
Non longe a Trebia
Sentini
Brebiae, in Agro Mediolanen.
In Agro Veronensi
Brixiae, ad D. Afrae
Neapoli
Melitae

In quibusdam tamen antiquis lapidibus contra scriptum reperi

Romae, in Musaeo Carpens.
In Vaticano, in uinea quadam, extra portam D. Petri
Dentecani, in Apulia

COEPI, cum Oe, pro, Incepi; ab antiquo Verbo, Coepi. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides
Via Ostiensi, IV. ab urbe lapide

COLLEGA, non, CONLEGA, & similia, Aurium sensu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

ſenſu comprobante, cui multum tribuiſſe uideo Ciceronem, in eo libro, qui inſcribitur, Orator

COMISSATIO, *unica* M, *&* *duplici* SS. *ex Feſti ſententia, qui deducit a Vicis, quos Graeci* κώμας
» *dicunt; unde*, κωμάζω. *Eius uerba ſunt: Comiſſatio*
» *a Vicis, quos Graeci*, κώμας, *ducunt, appellatur. in*
» *his enim habitabant prius, quam opida conderen*
» *tur. quibus in locis alij alios, cōuictus cauſſa, inui*
» *tabant. Sunt, qui ſcribant, Comeſſatio; uel, Commeſſatio; contra omnem antiquitatem. Quidam libri ueteres, Cōmiſatio, contra Feſtum, & Graecam etymologiam. Nonnulli libri, Commiſſatio alij, Comiſatio: a quibus, eadem cauſſa, diſſentio*

COMPREHENDO, *ſine diphthongo. ex Terentio Scauro, uetere Grammatico, antiquisq. lapidibus contra ueteres aliquot libros. corripitur enim in ſecunda ſyllaba apud Poetas*

Romae, ad uiam Portuenſem, in uinea quadam
Neapoli, in Aedibus Hadriani Gulielmij.

CONCIO. *cum* C, *quis dubitat ſcribendum eſſe? cum ſit, ut ait Feſtus, quaſi Conuocatio: ut a Verbo Conciere deductum eſſe uideatur. Hoc notaui, ne quis moueatur, ſi quando in Veteribus Monumentis uiderit*, CONTIO

CONDEMNO, *non*, CONDEMPNO. *ex antiquis aliquot libris, & Aurium ſuauitate. Condempno enim, ineptum, nimisq. abſurdum, uidetur*

CONDICIO,

CONDICIO, cum C. ex antiquis libris, & Virgilio Carpēsi, in quo ſic ille uerſus legitur, Aen. lib. 12

" cur mortis adempta eſt

" Condicio

Sic etiam eſt in antiqnis lapidibus

Romae, in in Aedibus Columnenſium, ad DD Apoſtolos

In hortis Carpens.

Rauennae

CONIVX, ſcriberem; non, CONIVNX; aut, COIVX ut eſt in quibuſdam antiquis lapidibus. nam placet deriuare a Iugo, uel a Coniugo, uerbo, ut uidetur ſenſiſſe Catullus, LIX

" Tum Thetidi Pater ipſe iugandum Pelea ſenſit

" Sunt, inquit Caecilius Minucianus, in Libello de

" Orthographia, qui ſcribant, Coiux, citra ullum

" omnino N, a Coeo: aliјs, unū addere placet; &, Cō

" iux, dicunt: ſunt, qui duplex, ut ſit, Cōiunx; ex opi

" nationis uarietate, in uerbi deductione

Romae, in Vaticano, in uinea quadam

Ad D. Apollinaris

Ad D. Ambroſii, in uaſe aquae benedictae

Ad D. Caeciliae, trans Tiberim

Ad D. Paulli

Apud Epiſcopum Ferratinum

Ad D. Clementis

Ad D. Xyſti, ad portam Capenam

Ad D. Laurentij, extra Muros

Ad D. Io. ante Portam Latinam

Ad D. Angeli, in Foro Piscario, in pariete domus cuiusdam

Ad D. Michaelis

Ad D. Eustachij

Ad D. Mariae, in Ara Caeli

In aedibus Hadriani Fusconij, Episcopi Aquinatis

In Aedibus Aloysii Rufinij

In Aedibus Fabricij Maximi

Ad Columnam Antonini, in Aedibus Bubalorum

In uia publica, prope Aedem D. Marcelli & D. Mariae in uia lata

Ad D. Mariae Rotundae, in Aedibus Paulli Pini

In Aedibus Gasparis Scapucij, Canonici Lateranen.

Trans Tiberim, ad D. Saluatoris

Ad D. Rufinae

Ad D. Chrysogoni

Ad D. Mariae in uia, apud eruditissimum uirum Octauium Pantagathum

In Aedibus Atilij Delphinij

In Aedibus Maffaeiorum

In Aedibus Capranicorum

In domo de Valle

In Aedibus Paulli de Horologijs

In domo Carpensi

In Musaeo eiusdem Cardinalis

In hortis eiusdem Cardinalis

E regione Montium, in aedibus Vincentij de Menichellis
In aedibus Domitij Cauallerij
Trans Tiberim, ad D. Bartholomaei
In hortis Fabianini Montij
Via Flaminia
In Pratis Quinctijs, ad uineam quandam
Trans Tiberim
Ad D. Mariae, in porticu
Ad Portam Appiam
Tibure
Ibidem, ad D. Siluestri
Sentini
Auximi, in Piceno
Ausculi, ad D. Francisci
In Agro Sorano
Neapoli
Puteolis
In Ciuitate Cauensi
In Apulia
Mirabellae, in Aedib. Ferdinandi Guindacij
Gennadij
Brundisij
Ocricoli
Pisauri
Venetiis, in riuo Pontis Angeli
Patauij
Veronae
In Agro Veron.
Brixiae, ad D. Desiderij

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Casalis Mauri, in agro Brixiano, ad D. Mariae de Dorso
Tergest.
Vtini
Lugduni, ad Portam D. Iusti.
Et alibi, saepissimae

COIVX, in sequentibus

Romae, apud Hilarium Vrsinum, in uiridario
In Aedibus Capranicorum
In hortis Sudorinorum, ad D. Rocchi
Ad D. Clementis
Ad D.. Apollinaris
Ad D. Io. Lateran. in hospitio publico
Ad D. Paulli
Ad D. Mariae in Foro Iudaeorum
In aede D. Crucis, ad Forum Iudaeorum
In aed. Hier. Spannochij, ad Aculeam S. Mautthi
In aed.. Arberinorum
Ad D. Paulli
In Aedibus Populi R. ad D. Mariae in uia
In uiridario Paulli Bubali
In Aedib. Hieronymi Picij
Beneuenti
Neapoli
Extra Mirabellam
Vltra Accadiam, in crypta Ecclesiae D. Mariae Beuialis

Auximi,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Auximi, in Piceno
Placentiae, ad D. Antonij

C O N I V N X

Romae, in Aedib. Atilij Delphinij
In Aedib. Cafarellorum
In uinea Io. Poggij, Episc. Tropien.
Neapoli

C O I V N X

Romae, in domo Carpensi.
Sutrij, in hortis Cathedralis Ecclesiae

C O N I V N X S

Romae

C O I V S

Romae, in Aedib. Arberinorum

CONNVBIVM, duplici NN. ratione compositionis nec enim placet adimere litteram, quae in pronunciando nihil impediat; ut in, Adscisco, & similibus. Contra tamen habet Virgilius Carpensis, & antiqua lapides inscriptio,
Venetijs, apud Grimanum Patriarcham

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

CONSIDERO, *cum* I, *non cum* Y: *quia Latinum eſt, non Graecum: & ita ueteres ſcribebant*

CONSVMO, *Conſumis, unica* M. *nemo enim dici negabit in praeterito, unica* M, *Conſumpſi*

CONSVMMO, *Conſummas, duplici* MM. *libri ueteres, & lapides*

Romae ad D. Petri

Ad D. Nicolai

CONVICIVM, *cum* C. *ex antiquis libris, & ex Etymologia; quaſi, Conuocium, ut ait Labeo, apud Vlpianum Iuciſconſultum, & Feſtus: uel a Vicis, in quibus prius habitatum eſt: uel fortaſſe ab utroque, ideſt a confuſis Vocibus in Vicis. Nonius etiam, cum dixit, Ignobilitatem loci, a Vicis Conuicij nomen uidetur deriuaſſe. Eius uerba, ſatis mendoſa, ſunt: Conuicium, dictum eſt, quaſi,*
» *uitijs locum, qui ſecundum ignobilitatem loci ma-*
» *ledictis, & dictis turpibus, cauilletur. Nam Vallae opinionem, qui a Vitium, uel a Vito, Conuitium deducit, nullo ſatis firmo probatam argumento, & a Feſto, & a Labeone diſſentientem non uideor probare debere*

CORONA, *ſine Adſpiratione. libri ueteres, Virgilius Carpenſis, & lapides*

Romae, ad D. Mariae trans Tiberim

Extra portam Flaminiam, in uinea quadam

Praeneſte

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Praeneste
Formijs, uia Appia
Fulginei

CORVNCANIVS, non, CORVNCANVS. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij; & Graeca consuetudo
Romae, in Aedibus Capranicorum

CVLCITA, non, CVLCITRA, scribendum, ex antiquissimorum librorum auctoritate; & ex Cypriano Veronensi, maiusculis litteris ante mille annos perscripto: quem librum, a Canonicis Veronensibus sibi dono datum, praestantissimus Cardinalis, Carolus Borromaeius, Pij IV. Pōt. Max. sororis filius, in sua elegantissima Bibliotheca, antiquis, & optimis libris referta, asseruandum curat

CVNCTARI, non, CONTARI. ex antiquis libris Virgilio Carpensi, & Festo; qui, a Verrio dissentiens, Percunctatio, scribi uult, non, Percontatio: quod is, qui curiose quid interrogat, per cuncta uisit

CYDONIS, cum Y. Graeca consuetudo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

D

DAMARATVS, *non*, DEMARATVS, *praenomen patris Tarquinij Prisci*, V. *Romanorum Regis lapides Capitolini, & alij*

DECVLA, *non*, DECOLA, *cognomen Tulliorum. libri, & lapides Capitolini*

DEFINITIO, *scriberem libentius, quam*, DIFFINITIO. *assentientibus Pandectis Florentinis, & lapidibus*

Patauij

Romae, ad D. Petri Basilicam

Sic &, DESIGNATOR, *habetur in tribus antiquis inscriptionibus*

Romae, in Musaeo Carpensi

In Aedibus Colotianis

In Arcu Aquae Virginis

Contra tamen, DISSIGNATOR, *legitur, in lapide, qui est in opido, uulgo Pontecoruo: quod e Fregellanorum reliquijs constructum putatur*

DELICIAE, *cum* C. *a Delicatus. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides*

Romae, sub porticu Capitolina

Ad Forum Iudaeorum. parieti cuiusdã domus affix.

Ad

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ad Forum Piscarium, in domo quadam
Ad Aedem Trinitatis, ad Pontem Xystum
Anagniae, in pariete quodam
Aquini, in suburbio
Beneuenti, ad D. Sophiae
Placentiae, ad D. Sepulcri
Caesenae, in Burgo

DELECTVS, cõtra libros aliquot aeteres, multo scripserim libentius, quam, Dilectus; a uerbo, Deligo quod componitur, ex De, & Lego; quasi, De multis lego: ut, Decerpo, quasi, De multis carpo. etsi
" Festus aliter sensisse uideatur, cum dixit: Dile-
" ctus militum, & is, qui significatur Amatus, a
" Legendo dicti sunt

DELMATAE, non, DALMATAE, lego in ueteribus libris, & lapidibus

Pataui, apud Paullum Rhamnusium,
Io. Baptistae, X uirum Consilij a secretis, filium, compatrem meum

Velius quoque Longus, in libro de Orthographia
" ex auctoritate Varronis, Placet, inquit, ut Del-
" matiam, non Dalmatiam pronunciemus, quo-
" niam a Delminio, maxima ciuitate, tractum no-
" men existimetur

DEMINVO, non, DIMINVO. libri ueteres

DESIDERO, cum I, non cum Y: Latinum enim est nec aliter ueteres scripsisse uideo

Romae,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Romae, extra Portam Flaminiam, in uinea quadam
n Aedibus Mafaeiorum, e Caeritibus allat.
In aed. Francisci Lischae
In Aedibus Bruti Vallensis]

DIOECESIS, *non*, DIOCESIS. *Pandectae Florentinae. Graeci quoque*, Διοίκησις, *dicunt*

DISSICERE, *uerbum, exsulat hodie a lingua Latina, & bonorum auctorum libris. Id quidem uiri nonnulli eruditi asserere, & uindicare, conati sunt, sed nihilominus in squalore, & peregrinitate, iacet; quia nec dū eius originē, & uim, quisquam explicauit. Ego existimo*, Dissicere, *proprie idem ualere, quod*, Dissecare: *nam & in alijs compositis uerbi, Seco*, E *mutatur in* I, *ut in* Prosicor, *quo utitur Plautus in Poen.* Iratus uetui exta prosicarier: & Prosicies *apud Varronem lib.* XI. *rerum diuin. referente Nonio* Prosecta; Prosiciae, *apud Solinum, & in ueteribus Glossis Latinograecis;* Prosicium, *apud Festum; &* Praesiciae, *in Arnob. lib.* VII. *Sic &*, Insicia, *apud Varronem lib.* IV. *de lingua Latina, &* Subsiciuus, *nam ita in uetustis libris perpetuo scribitur; &* Exsicare, *apud Plautum Ruden.* Quin tu in paludem is, exsicasq. harundinem. *sic uet. codices habere, Hadr. Turnebus monuit, quod perperam a quibusdam immutatum fuerat. Multa autem concurrunt, qui*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

in hanc opinionem adducar. In ueteri Lexico, manu exarato, quod penes Me habeo, quo loco, de uerbo, Seco, agitur, eiusq. deriuatis, & compositis sic scriptum reperi: Dissseco, as. inde Dissectus, uel Dissecatus, & Dissectim aduerbium, & Disssicio. *Et in littera* D, Disssicere, *dissecare. Quia uero huiusmodi Lexicis non multum existimo tribuendum esse, scioq. quamplurima in ijs esse inepta, & absurda, testis accedat locuples, omniq. exceptione maior, Priscianus, qui libro* XIV. *extremo, ubi de Dis, praepositione agit, docetque, quibus ea litteris, in compositione praeponitur:* Sciendum, *inquit*, quod tunc Dis praeponitur, cum sequitur C, uel F, uel P, uel S, uel T, uel I, loco consonantis; ut, Discumbo, Discutio, Differo, Diffido, Diffundo, in quibus S, in F, conuertitur, euphoniae caussa; Displiceo, Disputo, Disperdo; Disssicio, Dissero; Distraho, Disturbo, Distorqueo, Disiectus, Disiungo. *Ita legendum, & litterarum ordo, & manuscriptorum codicum auctoritas euincit, quorum plerique habens* Disssitio, *quam etiam scripturam reperi in ueteri quadam editione Veneta: duo autem, omnium optimi,* Disssicio, *supra quam uocem, in uno, Disseco, scriptum est. sed omnem scrupulum eximit Lactantius, qui lib.* II. *cap.* IIX. *narrans notam illam, & multorum scriptis celebratam, de Tarquinio, Prisco, & Attio Nauio augure historiam, ita scribit:* Cape igitur hanc, inquit,

cotem,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

cotem, eamq. nouacula diſſice. at ille, incunctanter, accepit, ac ſecuit. *Sic omnes lib. uet. uulgati, partim,* Diſiice, *partim,* Diſſeca. *Cicero, hanc ipſam rem narrans, dicit, Praecidere; Liuius, Diſcindere. Idem lib.3. cap. 17. ubi aduerſus Epicuri atomos, diſputat,* Cum uero, *inquit,* tam minuta haec corpuſcula eſſe dicantur ut nulla ferri acie diſſici ualeant; quo modo hamos, aut angulos habent? *ſic libri uet. impreſſi autē,* Diſijci. *Atq. idem auctor, in lib. de Ira Dei, c.* x. *de illis corpuſculis, ita ſcribit:* Tā diminuta ſunt, *inquit*, ut nulla ſit acies ferri tam ſubtilis qua ſecari, ac diuidi poſſit. *Illo loco dixit,* Diſſici; *hoc,* Secari, ac diuidi. *Cum de huius uerbi ſignificatione cōſtet, iam locos quoſdā indicabo, in quibus ex antiquis monumentis, aut ex cōiectura, quaſi poſtliminio collocādū uidetur. Virgilius lib.* VII. *Aen.* Diſſice compoſitam pacem, ſere crimina belli. *Ita eſſe in omnibus antiquis cod. Pierius teſtatur; ita etiam eſt in omnibus quotquot uidi. Quamquam ille fallitur dum putat,* Diſſice, *pro* Diſice, *s geminato ſcriptum eſſe ea ratione, ut concitatius enunciaretur quod in alijs pleriſque uocibus a ueteribus factitatum eſt. Idem lib.* XII.

ille ſecuri
Aduerſi mediam frontē meatumq. reducta
Diſſicit, & ſparſo late rigat alma cruore.

Sic libri uet. oēs. Quorū nonnulli, in interſtitio, ſupra eā uocē habent, i. Diuidit. *In uulg. eſt,* Diſijcit. *Reponēda quoq. eſt haec uox apud Val. Max,*

duobus

duobus locis. Vnus est lib. III. *cap. Qui a parentibus claris degenerauerunt : in quo de Q. Fabij Maximi filio, cui bonis a Pr. Vrbano interdictũ fuerat, ita scribit:* Doléter enim homines ferebant, pecuniam, quae Fabiae gẽtis splẽdori seruire debebat, flagitiis dissici. *Sic scriptum reperi in duobus antiquissimis, & optimis exemplaribus; sic in suis Gifanius, & Pighius: quamquam neuter uerbi originem, & uim explicauit. Vsurpauit autem Pecuniã dissicere, eadẽ translatione, qua Catull. in Caesarem,* Paterna primũ lancinata, sũt bona. *& Plaut. in Sti.* Lacerare rem suã: *quod idẽ genus loquendi Sallustius usurpauit in coniuratione Catil.* Nam, quicũq. impudicus, adulter, ganeo, alea, manu, uentre pene bona patria lacerauerat. *sic fere libri uet. nã uulgo legitur, Dissipauerat. Atq. hic Valerij locus Me induxit ad conatũ emendandi locum ueteris poetae apud Cic. in ea pro M. Coelio, quo loco patres ex comoedijs excitat. Apud eum igitur comicum, Caeciliũ fortasse, pater uehemẽs, & durus, filiũ dissolutũ, et perditũ, his obiurgat uerbis* Cur te in istã uicinitatẽ meretriciã cõtulisti? cur, illecebris cognitis, nõ refugisti? cur alienam illã mulierẽ nosti? dele te, ac disijce; per me licebit: si egebis, tibi dolebit: Mihi sat est qui aetatis quod reliquũ est oblectem meae. *Quae postrema uerba & si bonã sentẽtiã habere uideantur, ea tamen uti corrupta existimẽ, adducor ex eo, quod ĩ uetustis lib. aliter cõcepta sint; in*

hunc

hunc uempe modum; Dede, ac Disce: *unde coniicio legendum,* Dede, ac Dissice, *id est, rem tuam dona, ac dissipa, disperde, profunde. Dedere autem, pro dare, a Plauto, Terentio, Lucretio, aliisq. antiquis auctoribus usurpatum est. Hanc uero coniecturam ea, quae statim sequuntur, adiuuare uidentur, Si egebis, tibi dolebit, &c. Sic fere Demea Terentianus, tristis, & directus pater, de Aeschine filio, cum Mitione, leni, & clemente iurgat:* Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet, *Adelph. act. 1. sc. 2. Atque idem Demea seueritatem, & asperitatem in liberos, quia non bene cesserat, omittere cogitans, eosq. facilitate, & clementia sibi in posterum conciliare, sic loquitur:*

Ego quoque a meis me amari, & magnipendi, postulo.
Si id fit dando, atque obsequendo, non posteriores feram.
Deerit: id mea minime refert, qui sum natu maximus.

Act. 5. sc. 4.

Alter Valerii Mar. locus est, lib. 8. cap. 15. de cupiditate gloriae extr. Illa uero, *inquit,* gloriae cupiditas sacrilega: inuentus est enim, qui Dianae Ephesiae templum incendere uellet, ut opere pulcherrimo consumpto, nomen eius per totum terrarum orbem dissiceretur. *&c. Sic in duobus illis opt. exemplar. scriptum est; pro quo editiones omnes, quotquot uidere mihi contigit,*

tigit, habent Diffunderetur, *praeter Moguntinam anni Dom.* ∞ D L X X I. *quae, & hic, & alijs in locis, propius ad librorum manu exaratorum scripturam accedit. In ea autem legitur*, Disiceretur. *Dissici autem nomen dixit, eadem fere translatione, qua Virg. lib. 8. Aen.*

-tua terris didita fama.

i. dissipari, uel dispergi. Nam in ea significatione uerbum istud a ueteribus usurpatum fuisse argumento est locus Isidori lib. XIIX. *ubi de Triumphis disserit:* Duobus autem generibus, *inquit ille*, deletur exercitus, aut internicione, aut dispersione. Sallustius, Hostes, inquit, oppressi, aut dilapsi, forent. Sic & utrumque Virgilius, de internicione -submersasq. obrue puppes. De dispersione, Aut age diuersos, & dissice corpora ponto. *Quem locum descripsi ex cod. scriptis, in quorum uno supra* τὸ Dissice, *scriptum est*, i. Dissipa. *nam in uulgatis paullo aliter legitur. Ex quo apparet, Isidorum apud Virg. legisse, Dissice: quam etiam lectionem agnoscunt ueteres libri, cui tamen uulgatam*, Disijce, *anteposuerim, praesertim cum aliquot post uersibus dicat*, Disiectam Aeneae toto uidet aequore classem. *Reddenda quoque est uox ista Plauto in Curcul. act. 3.* Clipeatus elephantum ubi machaera dissicit. *Sic est in ueteribus editionibus, sic fere in suo uet. codice C. esse testatur: atque ita plane legendum puto:*

to; quamuis Festi, & Nonij auctoritas refragari uideatur. Hic enim ita scribit: Diligere, manifestam habet significationem, ut plerumque: Diligit, diuidit. Plautus Curcul. Clipeatus elephantum ibi machaera diligit. *Quae lectio inde recentiores Plauti editiones inuasit. Festus autem,* Dirigere, *inquit,* apud Plautum inuenitur pro Discindere: *ita puto leg. pro Discedere. quo modo etiam hic locus adducitur a C..... Sed utriusque tamen libri uereor, ut non satis emendati sint; atque, ut id uerear, facit, quod locus ille Nonij in uet. impressis sic uulgatus est:* Disiicere manifestam habet significationem, ac plerumque diligit diuidit. Plautus Curcul. Clipeatus elephantum ibi machaera disiicit. *Quod me monuit Io. Passeratius: atque hoc etiam, illud Nonij* Rumpere;

Rumpere, disiicere. Virg. Buc. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis; *sic in uet. cod. scriptum exstare,* Rumpere, *disſicere* *Sic & Ouid. in* XI. *Metamorph. hac uoce usus est de Halcyone, Ceycis uxore,*

-& nondum totos ornata capillos
Dissicit hos ipsos, colloq. infusa Mariti, &c.

Nam, ita ueteres suos libros habere, Gisanius testatur: quo modo etiam in ijs, quos uidi, scriptum est, praeterquam in uno, in quo, Dissicat, *legitur. Atque idem lib.* V. *de Cerere*

-inornatos laniauet Diua capillos.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Seneca in Agamemnone actu 5. inducit Cassandram, de Agamemnone, qui tum occidebatur, capite ueste obuoluto, haec dicentem:

At ille, ut altis hispidus siluis aper
Cum casse uinctus, tentat egressus tamen,
Artatq. motu uincla, & incassum furit;
Cupit fluentes undique & caecos sinus.
Dissicere, & hostem quaerit implicitus suum.

Sic lib. ueteres, pro quo impr. Disicere, *de quo a N. Fabro admonitus sum.*
Sed & in Valerio Flacco, lib. 3. Argon. haec uox reponenda est;

-socia sed dissicit agmina claua.

ita libros manuscr. habere, uiri docti testantur; quamquam non intellexerunt, aut non saltem explicarunt. uulg. Disiicit.
Et in Prudentio, duobus locis:

hymno I. καθημερινῶν *extremo*,

Tu Christe, somnum dissice.

ita liber scriptus optimus: ad cuius oram adnotatum est, i. Dissipa, disperge, discute.
Alter locus est in hymno de Laurentio, περὶ στεφάνων:

Cum membra morbus dissicit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ita v.*l. quod etiam Gisanius indicauit. excusi partim*, Disiicit,*pariim*, Dissecat.

Id paene oblitus fueram, illud Naeuij Gymnastico; Saxa,siluas,lapides,montes,disiicis,dispulueras; *sic in uetustis cod. scriptum esse*, montes dissicis,dispulueras. *apud Non.* Dispuluerare. *Atque hoc Memmius mihi indicauit*

Haec habui a Claudio Puteano, Parisiense iuuene eruditissimo

DOLABELLA, *non*, DOLOBELLA, *cognomen Corneliorum. libri ueteres, & Etymologia: uenit enim a Dolabra, per deminutionem: lapides Capitolini, & alij*

In Illyrico Epidauro, ad Scauri Montis radices prope Sacellum D. Thomae, repert. an.
∞ DXLVII. *& ad uineam Vrsi Geruini translat.*

DOMITIVS, *cum* T. *lapides Capitolini, & alij; & nũmus argenteus Andreae Lauretani, in quo est* CN. DOMITIVS. AHENOBARBVS. *& alius Matthaei Forerij, itidem inscriptus. quattuor item argentei Rinaldi Odonij, auunculi mei, sic inscripti*, IMP. CAES. DOMITIANVS. AVG. GERM. R. P. V. II. *& septem aerei eiusdem, sic a latere inscripti*, CAESAR. AVG. F. DOMITIANVS. COS. II. *ab altero uero*, FELICITAS. PVBLICA.

&

& duo eiusdem argẽtei, sic inscripti, IMP. CAES DOMITIANVS. AVG. GERM. R.P. V. II. duo item eiusdem, CAESAR. D. F. DOMITIANVS COS. VII. Octo item eiusdem, aerei, sic inscripti, ab uno latere, CAESAR. AVG. F. DOMITIANVS. COS. II. ab altero autem FELICITAS. PVBLICA. & meus, in quo est, IMP. CAES. DOMIT. AVG. GERM. P. M. TR. P. XI. item duo eruditissimi uiri, Laurentij Massae, a Secretis Reip. Venetae, qui sic habent, CAESAR. AVG. F. DOMITIAN. COS. V. & alius eruditi iuuenis, Iulij Iacobonij, Interamnatis, CAESAR. DIVI. F. DOMITIANVS. COS. VII. PRINCEPS. IVVENTVTIS

Romae, ad D. Mariae in uia, apud Octauium Pantagathum
Ad D. Nicolai Capucinorum, ad radices Quirinalis
Ad D. Agnetis
Ad S. Quiricum
Ad D. Paulli
Prope D. Mariae Monticelli, in pariete Pistrini
Ad Portam Appiam, in uinea quadam
In domo Caesia
Sub Monte Casinate, non procul ab opido S. Germani
Praeneste
Neapoli, in aed. Hadriani Gulielmij
Veronae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Brixiae, in Foro

DIVLIVS, *non*, DVILLIVS, *aut*, DVELLIVS, *familia Romana. lapides Capitolini, & alij*

Aquini, in suburbio

Quamquam in aliam sententiam reuocor au-
ctoritate Ciceronis, cuius haec sunt in Orato-
„ *re; Quid uero licentius, quam quod homi-*
„ *num etiam nomina ueteres contrahebant, quo*
„ *essent aptiora. nam, ut Duellum, Bellū; & Duis,*
„ *Bis; sic Duellium, eum, qui Poenos classe deui-*
„ *cit, Bellium nominauerunt; cum superiores ap-*
„ *pellati essent semper Duellij. Vide & Quinctil.*
„ *lib. I. Belliorum exstant inscriptiones*

DVMTAXAT, *cum* M. *libri ueteres, & lapides*

Rauennae

Venetijs, apud Antonium Grimanum, Patriarcham Aquileien. patricium Venetum, in tabella

DVROCORTORVM, *non*, DVROCORTVM. *libri ueteres, & Ptolemaeus, qui*, Δυροκόρτορον. *Male apud Strabonem*, Δατικόρτορον.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

E

Ecloga, *non*, eGLOGA; *aut*, AEGLOGA. *a Graeco*, Εκλογή

Epistola, *non*, epistvla. *nam deducitur ab* Επιστέλλω. *Vt igitur Stola, & Apostolus, quae ab eodem uerbo manifeste deducuntur, sic Episto la libentius dixerim, quam Epistula. quamquam non ignoro, Epistula potius reperiri in antiquis monumentis. Graeci quidem*, Επιστολή, *&* Διαστολή, *quod ab eodem uerbo deriuatur. Epistolium autem cognomen cum O, legitur in perantiquo Tiburtino lapide, apud Octauium Pantagatum, meum*

Epistvla, *tamen, legitur in decem lapidibus*
Romae, in basi, reperta in Antonianis
Ad Aedem D. Luciae in silice in, capite Suburae
In Aedibus Atilij Delphinij
Ibidem
In Aedibus Capranicorum
In Aedibus Benzoniorum, ad D. Marci
Romae
Retro Arcum Constantini, in muris uineae cuiusdam
In Aedibus Masaeiorum
Ibidem, e Caeritib. allat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Gratiae, Arcis munitissimae, in Styria, in palatio Archiducis Caroli, in atrio eiusdem

ETRVSCVS, *sine Adspiratione. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij; & nummus argenteus Andreae Lauretani, sic inscriptus,* HER. ETRVSCILLA. AVG.

Romae, ad D. Caesarij, prope Pontem Xystum
In Agro Senensi, in pila Aquae Benedictae
Vulsinijs

EVLOGIVM: *non,* ELOGIVM, *aut* ECLOGIVM. *libri ueteres, & Graeca consuetudo*

EXHODVS, *cum Adspiratione: quia componitur a Graeco,* Ὁδὸς: *nec aliter libri ueteres*

EXSATIO, &, EXSATVRO, *recepta S. ratione cōpositionis, & ueterum librorum auctoritate. Virgilius Carpensis lib.* VII. *in illo uersu*

» *-at crede mea numina tandem*
» *Fessa iacent, odijs aut exsaturata quieui*

Exsaturata, cum XS, *habet. Nec me mouent quidam, qui in* X; C, & S, *litteras inesse dicunt, ideoq.* S *superfluum esse contendunt. nam in Extundo, Exhilaro, Exprimo, Exposco, & similibus,* S *littera non est necessaria: cum eorum uerborum origo sit Tundo, Hilaro, Promo, Posco: & tamen, cum in* X *sit* C, & S, *ut ijdem dicunt,* S *his quoque adscribimus: in ijs autem uerbis, ubi ex*

compositione manifestum est, s litteram esse; x contenti esse debemus?

EXSCRIBO, non, EXCRIBO. est enim manifesta compositio: & , quamquam s in pronunciando non satis intelligitur, abijcienda tamen, in scribendo, non uidetur

EXSILIO, uerbum, non, EXILIO. recepta prima uerbi littera. nam componitur ab Ex, & Salio

EXSOLVO, cum s. ratione compositionis. Virgilius Carpensis in XI. Paulatim exsoluit se corpore & lapides

Romae, in Insula Tiberina, in basi.

EXSPECTO, cum s. componitur enim ab Ex, & Spe cto, non Pecto, quod aliud significat. sic libri ueteres, Quinctilianus, Velius Longus, & Terentius Scaurus Grammaticus, his uerbis: Cum, Ex-
„ pectatus, Exulet, sine s littera scribuntur; scri-
„ bendi ratio corrupta est: cum al oqui adiecta ea
„ debent scribi; quoniam similiter, Solum, Specta-
„ tusque, dicatur & , adiecta praepositione, saluum
„ esse illis initium debeat. Virgilius quoque Carpensis in illo uersu, lib. I. Georg.

„ Exspectata seges uanis elusit aristis

Exspectata, cum xs, habet. Et alibi, in eodem libro eodem modo scriptum animaduerti

EXSTO

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

EXSTO, *scribo, non,* EXTO. *ratione compositionis, ab Ex,* & STO. *libri uet. Virgilius Carpensis in* VI
„ *humeris exstãtem suspicit altis.* & *lapides Romae, in Aedibus Cecchinorum*

EXSTRVO, *cum* s. *ab Ex,* & STRVO. *libri,* & *lapides*

Romae, ad D. Petri Basilicam
Infra Praeneste, in uinea quadam
Extruxit, tamen, sine S, legitur
Ocricoli, in Burgo
In horto Paganorum, sub Caserta
Neapoli

EXSVDO, *cum* s. *Virgilius Carpensis,* & *Vaticanus*

EXSVLO, *cum* s. *Scaurus, secutus, opinor, analogiam quia, Exsul, dicitur, quasi Ex solo eiectus. Isidorus quoque, lib.* 1. *cap.* 26. & *Nonius Marcellinus, eum Exsulem, dicunt, qui Extra solum est*

EXSVPERO. *quia componitur ab Ex,* & *Supero;* & s *retinet antiqua scriptura. libri ueteres,* & *Virgilius Carpensis*

EXSVRGO, *non,* EXVRGO, & *similia, scribo conseruata prima uerbi littera. Scaurus etiam idem uidetur sensisse, cum dixit, sic scribendum, Exspecto, Exsulo,* & *similia*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

F

FABRICIVS, *cum* C.*libri, Graeca consuetudo, lapides Capitolini, & alij*

Venetijs, apud Rinaldum Odonium, auunculum meum

Romae, in Ponte Transtiberinae insulae

FABRVM, *non,* FABRORVM, *probasse Cicero uidetur.*
" *Eius haec sunt, in Oratore: Iam, ut Censoriae Ta*
" *bulae loquuntur, Fabrum, & Procum, audeo di-*
" *cere, non, Fabrorum, & Procorum*

FACILLIMVS, &, DIFFICILLIMVS, *scribo, cum gemina* LL, *ut producatur syllaba, quae alioqui breuis esset: in quo me mouent exempla Poetarum. Alijs placet scribi unica* L: *cum quibus non disputo. suum enim quisque amat; &, ut in Prouerbio est Sua cuique sponsa*

Romae, in aede D. Priscae, in Auentino

FAESVLAE, *opidum Etruriae, cum Ae diphthongo Graeca consuetudo, & lapides*

Moguntiaci

Viterbij uero exstat Decretum quoddam Desiderij Longobardorum Regis, Longobardicis litteris conscriptum: in quo Fesulanis, sine diphthongo, legitur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

FALISCI, *populi, non,* PHALISCI. *libri ueteres, & lapides Capitolini*

FAEX, *cum Ae. libri ueteres*

FANNIVS, *duplici* NN, *familia Romana. libri ueteres, & lapides Capitolini*

FECVNDVS, *sine diphthongo. Varronis uerba sunt ex lib. 3. de Latino sermone, apud Gellium lib.* XVI. *cap.* 12. *& Nonium Marcell. Fenerator a Fenore est cognominatus. Fenus autem dictum a Fetu, & quasi Fetura quadam pecuniae parientis, atque increscentis. et iccirco & M. Cato, & ceteri Aetatis eius, Feneratorem, sine A littera, pronunciarunt; sicuti, Fetus ipse, & Fecunditas. appellata*
In Faustinae minoris, & aliarum Augustarum denarijs, & assibus, FECVNDITAS, *siue,* FECVND. AVGVSTAE

FELIX, *sine diphthongo. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij; & tres nummi argentei Andreae Lauretani, unusq. Matthaei Forerij, sic omnes inscripti,* FAVSTVS. FELIX. *& aerei uiginti Rinal di Odonij, quorum octo, ab uno latere,* IMP. CORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. *ab altero uero,* FELICITAS. TEMPORIS. *Sex item eiusdem, ab uno latere,* CAESAR. AVG. F. DOMITIANVS. COS. II. *ab altero* FELICITAS. PVBLICA. *item sex, quorum primus*

mus ab uno latere, MARCIANA.AVG. ab altero FELICITAS. SAECVLI. secundus ab uno latere, IVLIA.PIA.FEL.AVG. ab altero, FELICITAS. AVGVSTI. tertius, IMP.COMMODVS.ANT.P.FEL.AVG.BRIT. quartus, IVLIA.MAMMAEA.VENERI.FELICI. quinctus, VETVS. FELIX. sextus, FAVSTINA. AVG. CRESCENTIVM. FELICITATI. & nouem aerei Laurentij Massae, primus ab uno latere, IMP.CAES.VESP.AVG.P.M.P.P. COS.VI. ab altero, FELICITAS. PVBLICA.S.C. Secundus, ab uno latere, IVLIA.MAMMAEA.AVGVSTA ab altero uero, FELICITAS.PVBLICA. Tertius, ab uno latere, HADRIANVS.AVGVSTVS. ab altero, FELICITATI.AVG.COS.III.T.P. Quartus ab uno latere, HADRIANVS.AVG.COS.III.P.P. ab altero, FELICITAS.AVG. Quinctus, ab uno latere, IMP.CAES. NERVAE. TRAIANO. AVG. GER.DAC.P.M.TR. POT. ab altero, FELICITAS. Sextus, ab uno latere, IVLIA MAMMAEA.AVGVSTA. ab altero, VENERI.FELICI. Septimus, ab uno latere, HADRIANVS.AVG.COS. III P.P. ab altero, FELICITAS. Octauus, ab uno latere, IMP.CAES.VESP.AVG.P.M.T.P.COS.... ab altero, FELICITAS. PVBLICA. Nonus ab uno latere, IMP.GORDIANVS.PIVS.FEL.AVG. ab altero, IOVI. STATORI. Et octo mei aerei, tres ab uno latere, IVLIA.MAMMAEA AVGVSTA. ab altero, FELICITAS.PVBLICA. quartus quinctus & sextus ab uno latere, IMP.GORDIANVS PIVS.FEL.AVG.P.M.TR.P.III. & V.COS. II. & III.P.P. ab altero, VICTORIA.AETERNA. &, PAX AETERNA. &, P.M.TR.P.IIII.COS.III.P.P. Septimus, ab uno latere, IVLIA.MAMMAEA.AVGVSTA

ab

ab altero, VENVS. FELIX. Octauus, ab uno latere IMP.DIOCLETIANVS.AVG. ab altero, FELICITAS.AVG, Et tres Antonij Ritiardi, Asulani, amicissimi mei, & eruditi hominis, omnes ab uno latere IMP. GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. ab altero AETERNITAS.AVG. &, IOVI. STATORI. & P.M.TRIB.P.IIII.COS.II.P.P. Itē duo, quos Io. Baptista Gauardus Asulanus mihi dono dedit, primus ab uno latere, IMP.CAES.AVG. P. M. TR.P. COS.VII. ab altero, FELICITAS.PVBLICA. Alter, ab uno latere, IVLIA.MAMMAEA.AVGVSTA. ab altero, FELICITAS.PVBLICA. Habeo & ipse nummum argenteum, quem abhinc quinquennium, praestanti humanitate, singulariq. doctrina, praeditus, Xystus Medices, mihi dono dedit, in quo hae litterae leguntur, IMP.GORDIANVS.PIVS.FEL.AVG. Est item alius argenteus, apud Antonium Augustinum, Episcopum Ilerdensem, his litteris, FEELIX. FAVSTVS E littera duplici. Quo modo in alijs, C.NVMONIVS VAALA se uidisse, testatus est mihi Fuluius Vrsinus meus, pereruditus homo, antiquitatisq. acerrimus indagator. In inscriptione quoque antiqua Reate, HONOREEM legitur; & Aletri, sub porticu D. Mariae, in tabula antiquissima VAARVS, duplici AA pro, Varus. Videndus & Politianus in Cēt. siue Miscell. cur FEELIX, & SERVEILIVS scriptum fuerit a ueteribus. Sic, FOVRIVS, &, OPEIMIVS, &, MVSA, quae omnia in denarijs leguntur, qui sunt apud Antonium Augustinum

Romae, ad D. Rufinae, trans Tiberim

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In Aedibus Bruti Vallen.
In Aedibus Masaeiorum
Ad Columnam Antonini, supra ostium cuiusdam domus
Ad D. Marci
In Aedibus Caesiis
In Musaeo eiusdem Cardinalis
In hortis Fabianini Montij
Via Flaminia, ad D. Andreae, prope Pontem Muluium
Ad Forum Iudaeorum
Ad D. Petri in Monte aureo, trans Tiberim in pariete domus cuiusdam
Infra Capitolium, ad D. Io. in Mercatello, in pariete domus cuiusdam
Ad Forum Mali aurei in pariete cuiusdam domus
In aedib. Euryali Rufini, ad Busta Gallica
In domo de Valle
Ad D. Caeciliae, trans Tiberim
Ad D. Io. Lateran.
In domo priuata, inter Fontem Triuij & Quirin.
Ad D. Mariae, in uia, supra ostium domus cuiusdam
Apud me
Ad D. Mariae, in porticu
Ad D. Clementis
In Porticu Templi Iunonis
In Aedibus Sudorinorum, ad D. Rocchi
In Aedib. Aurelij Matthaeij, trans Tiberim

In

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In domo Io. Coritij, ad Forum Traiani
Ad D. Angeli, in Foro Piscario
Ad D. Paulli
In Aedibus Francisci Lischae
In uinea Io. Poggij, Episcopi Tropien.
Ad D. Mariae in Domnica, in Monte Coelio
In sacello, uia publica, inter D. Crucis in Hierusalem, & D. Io. Later.
Reate, in aedib. Laurentij Sonantij
Fabriani, in Aedibus Comitis Vbaldi Mauentij
Bassiani
Fani, in Columna quadam
In Aequicolis
Fulginei
Beneuenti, ad D. Eustachij
Capuae, ad D. Vincentij
Nolae
Puteolis
Salerni
Ibidem, in Cathedr. Ecclesia
Compsae
In Arce Mondraconis
Praeneste
Labelli, Apuliae opidi
Extra Mirabellam
Mediolani
Pisis
Venetijs, in Turri Sancti Vitalis
Patauij, in Aedibus Alexandri Bassiani

Veronae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Veronae
Polae, post altare S. Matth. extra moenia
Flexij, in Aede D. Zeni
In scopulo Corcyrae Nigrae, prope Coenobium Sodalium Franciscanorum

Coelio
n Hie-

FEMINA, *sine diphthongo. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides*
Romae, ultra emissarium Aquae Virg. supra ostium quoddam
Ad D. Stephani in Silice
Ad Pontem Cestium
Trans Tiberim, uia publica, ad D. Andreae
Nuceriae
Neapoli
Brixiae
Mutinae
In agro Vicetino, in monte Sumano

FENVS, &, *Feneror, sine diphthongo. sic enim*
" *uidetur sensisse Festus, cum, haec dixit: Fenus*
" *appellatur naturalis terrae Fetus: ob quam caus*
" *sam & nummorum fetus Fenus est uocatum, &*
" *de ea re Leges Fenebres. Fenus, & Fenerato-*
" *res, &, Lex de credita pecunia Fenebris, a Fetu*
" *dicta, quod crediti nummi alios pariant, ut apud*
" *Graecos eadem res* Τόκος *dicitur. Fenum quo-*
" *que Pratorum ab hac caussa est appellatum*
" *quando idipsum, manens quotannis, nouum pa-*
" *rit. Vnde etiam Festuca uocata est. Idem*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

etiam tradit M. Varro l. 3. de Latino sermone, cuius uerba supra recitauimus in uerbo, FECVNDVS. Quamquam lib. VI. scribat, aetate sua, ab alijs cum Ae, ab alijs sine A scribi solitum. Cloatius Verrius, in librorum quarto, quos inscripsit Verborum a Graecis tractorum, apud Gel. lib.
„ XVI. ca. 12. Fenerator, inquit, appellatus est (ait
„ Hypsicrates, grammaticus; cuius libri sane nobi-
„ les sunt super ijs, quae a Graecis accepta sunt)
„ quasi φαινερότερον, ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι, ὅτι τὸ χρηστότερον:
„ quoniam id genus hominum speciem ostentent hu
„ manitatis, & commodi esse uideantur inopibus
„ nummos desiderantibus. Huius inconstantiae signa sunt in antiquis & lapidibus, & libris; cum alii, Fenus; alij, Faenus, habeant

Romae, ad D. Laurentij in Lucina, in Columella.

Anagniae quoque, ad D. Paulli, exstat antiquae inscriptionis fragmentum, in quo FOEN. cum Oe legitur. An autem de Fenere, uel Feneratoribus, ibi mentio sit, iudicium alijs relinquo

FESCENNINVS, duplici NN. Virgilius Carpensis Aen. lib. VII

„ Hi Fescenninas acies, aequosq. Faliscos &c

Quamuis Festus a Fascino uideatur deducere

FETIALES, cum T. Graeca consuetudo, libri, & lapides

FE-

FETVS, sine diphthongo. Varro, uerbis, supra recitatis; libri ueteres, et Virgilius Carpēsis, et lapides Romae, infra Capitolum, supra cuiusdam donus ostium

FLAMEVS, color, unica M. libri ueteres. Festus etiam unica M uidetur scripsisse; cum dixit; Flameum colorem dictum esse, eo quod eo uteretur Flaminis uxor Flaminica. Flamen autem unica M, scribi, nemo, paullo humanior, nescit

FLAMININVS, non, FLAMINIVS, ut in multis libris; Quinctiorum cognomen. lapides Capitolini

FLAMINIVS, gentis Romanae nomen, unica M. lapides Capitolini

FLAMMA, duplici MM. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides
Romae, in Musaeo Carpensi.

FOEDARE, pro, Inquinare, cum Oe. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides
Romae, ad Forum Traiani, ante Aedes Io Coritii.

FOEDVS, cum Oe. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides
Camerini.
Romae, in Foro R.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In Basilica quoque Lateranensi cuiusdam Decreti fragmentum exstat, in quo FOEDVS, cum Oe legitur

FRENTANI, non, FERENTINI, legitur in libris ueteribus, ac in Ptolemaeo, & Strabone. φρεντανοὶ enim apud eos legitur

FRENVM, sine diphthongo. libri ueteres, & Virgilius Carpensis

FRETVM, legitur in antiqua inscriptione
Tegeani, iu Calabria

FVFICIVS, unica F. libri, & lapides
Romae, in Aedibus Gasparis Scapuccij, Canonici Lateran.
Asisij, in Foro
Caesenae, in Aed. clarissimi uiri, Iuliani Fantagucij

FVFIDIVS, unica F. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij
Romae, ad D. Aegidij
In Aedibus Atilij Delphinij
Pontis Curui, ad D. Angeli

FVFIVS Kalenus, legitur in argenteis nummis, non Fusius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

G

GENITRIX, *non*, GENETRIX. *non enim dicimus*, GENETVS, *sed*, GENKTVS. *Praeterea sic est in antiquis lapidibus*

Romae, infra Capitolium, supra cuiusdam domus ostium

Galeate, in Templo

Nummus tamē aereus, quem ipsi uidimus, Alexandri Toti, ab uno latere habet, FAVSTINAE. AVG. PII. AVG. FIL. *ab altero uero*, VENERI GENETRICI. *Et alius aereus Laurentij Massae ab uno latere*, LVCILLA. AVGVSTA. VENVS. GENETRIX

Et antiquus lapis, Romae in insula Tiberina, GENETRIX, *habet*

GENVCIVS, *cum* C, *familia Romana. libri, lapides Capitolini, & alij*

Romae, apud Rainutium Farnesium Card.

GENICIVS, *Nuceriae, ad D. Mariae ad Montem*

GLAEBA, *cum Ae diphthongo. ex antiquissimis libris, & ex Virgilio Carpensi*

GOTHI, *populi, cum Adspiratione. libri, et lapides*

Romae, ad Pontem Salarium, tertio ab Vrbe lapide

H

HADRIENVS, & HADRIA, *cum Adspiratione Pontanus, libri ueteres Latini, contra Graecos qui Adspirationem abijciunt; & nummus argenteus Alexandri Toti, in quo est,* HADRIANVS. AVGVSTVS. *& tredecim Andreae Lauretan qui sic omnes habent,* HADRIANVS. VVG. *& duo argentei Rinaldi Odonij, auunculi mei, itidem inscripti. quattuor eiusdem,* HADRIANVS. AVG. COS. III. P. P. *tres eiusdem,* IMP. CAESAR. TRAIAN. F. HADRIANVS. AVG. *alter eiusdem,* IMP. CAESAR. HADRIANVS. TRAIANVS. AVG. *& septem aerei eiusdem,* HADRIANVS. AVG. COS III. P. P. *& triginta tres eiusdem,* IMP. CAESAR. TRAIANVS. HADRIANVS. AVG. *& duo eiusdem,* SABINA. AVGVSTA. HADRIANI. AVG. F. *& tres aerei Laurentii Massae, ab uno latere omnes,* HADRIANVS AVG. COS. III. P. P. *ab altero uero, primus,* AFRICA. *secundus,* SPES. P. *tertius,* FORTVNA. AVG. *Eiusdem tres,* IMP. CAESAR. TRAIANVS. AVG. PONT. MAX. TR. POT. COS. II. *Eiusdem duo,* HADRIANVS. AVG. COS. III. P. P. *ab altero uero latere,* PAX. AVG. *Eiusdem duo,* IMP. CAESAR. TRAIAN. HADRIANVS. AVG. P. M. TR. POT. COS. III. *Eiusdem duo,* HADRIANVS. AVGVSTVS. P. P. *ab altero uero latere,* HILARITAS. AVG. *Eiusdem ab uno latere,* HADRIANVS. AVGVSTVS. *ab altero uero,* FELICITATI. AVG. COS. III. PP. *Eiusdem ab uno latere,* HADRIANVS. AVG. COL. P. P.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

OCS. III. P. P. *ab altero*, FELICITAS. *Eiusdẽ, ab uno latere* HADRIANVS. AVG. COS. III. P. P. *ab altero*, FORTVNAE. *Eiusdẽ*, IMP. CAES. T. AEL. HADR. ANTONIVS. AVG. PIVS. PP. *Eiusdem*, HADRIANVS. AVGVSTVS. *a latere uero*, COS. III. *Eiusdem*, HADRIANVS AVG. COS. III. P. P. *Eiusdem*, FAVSTINA. AVGVSTA. HADRIANI. AVG. PII. *Eiusdem ab uno latere*, SABINA. AVGVSTA. HADRIANI. AVG. PII. *ab altero uero*, PIETAS AVG. *Eiusdem*, SABINA. AVGVSTA. HADRIANI. AVGVSTI. *Et unus Antonii Ristiardi, Asulani, hominis eruditi* HADRIANVS AVGVSTVS. *& mei, tres aerei, primus ab uno latere* IMP. CAES. TRAIAN. HADRIANVS. AVG. *ab altero*, PONT. MAX. TR. POT. COS. III. S. C. *secundus, ab uno latere*, HADRIANVS. AVG. COS. *ab altero*, S. C. *Tertius, in quo est*, IMP. TRAIANVS HADRIANVS. AVG. *Vidi & Romae apud ueteramentarium quendam nummos aereos Hadriani quadraginta sex, in quibus hoc nomen semper adspiratur. & lapides omnes*

Romae, via Nomentana
In mole Hadriani
Ad Aedes Mariani Coccini, in Foro Traiano
Sub Porticu Capitolina
In Aedibus Capranicorum
In Domo Caesia
In Vinea Carpensi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Effoß. Romae, anno ∞ D L X I I. *dum ibi essem aduersus Aedes Marsilij Caphani*
In Aedibus Masaeiorum
Tiferni, in Vmbria
Cyperani, quod opidulum e Fregellanorum reliquijs constructum est, in pariete hospitij cuiusdam publici, tab. marm.
Formijs, uia Appia
Perusij
Fundi extra Vrbem, in Porticu D. Francisci
Suessae, inter Capuam, & Formias
Anagniae, in Cathedrali Ecclesia, in tabulis duabus marmoreis, quarum uni primus, alteri uero postremus uersus deest
Auximi, in Piceno
Surrenti
Extra Mirabellam
Pisis
Brixiae
Tergeste
Tarraconae, in Hispania
Ad Emeritam Augustam, Romanorum quondam nobilissimam Lusitaniae Coloniam, a militibus emeritis, ab Aug. Caesare deductis, appellatam in uia Militari, singula miliaria singulis columnis distincta sunt: in quibus Hadriani nomen legitur
Aquiflauiae, in Lusitania, quae nunc Villa est satis nobilis, Chaues uulgo appellata, ad Sacellum Angeli custodis, in columna

HAEDI,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

HAEDI, *cum Ae. ex antiquissimis libris, Virgilio Carpensi, & Vaticano, & Velio Longo in libello de Orthographia, & M. Varrone de Serm. Lat.*
,, *lib.* IV. *cuius haec sunt: Hircus, quod Sabini Fir-*
,, *cus, &, quod illic Fedus, in Latino rure Hedus*
,, *quod in Vrbe, ut in multis,* A *addito, Haedus*

HALICARNASSVS, *gemina* SS. *Graeca consuetudo*

HANNIBAL, *cum Adspiratione. ex libris antiquissimis Latinis. Graeci enim, ut antea dixi, Adspirationem reiecerunt. lapides*
Florentiae

HARIOLVS, *inquit Donatus in Terentium, quasi* FARIOLVS; *a Fatis, & a Fando.* H *enim pro* F *& item* F *pro* H *in multis locutionibus mutabantur. An ab halando? nam halitu solent excludere uelut mortalem animam, ut diuinam recipiãt Hispani quoque Fumum uulgari sermone appellat Humum, & Ferrum dicunt Hierro.*

HARVSPEX, *cum Adspiratione. Donati uerba sunt*
,, *in Terentij Phormionem act. 4. sc. 4. Haruspex*
,, *ab Haruga nominatur. nam Haruga dicitur ho-*
,, *stia, ab hara, in qua concluditur, & seruatur. Ha*
,, *ra autem est, in qua pecora includuntur. Plautus*
,, *Rusticus, hircus, hara, Mostellaria. Haec Dona-*
,, *tus. Accedunt lapidum testimonia*
Romae, ad D. Marci, in aedib. Papirij Capisuchij

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In Aequicolis.
Aquini

HASTA, cum Adſpiratione. libri ueteres, & lapides
Romae, in Aedibus Atilij Delphini.
Fulginei

HAVE, cum Adſpiratione. libri, & lapides
Romae, in hortis D. Petri ad Vincula
In Aedibus Io. Zabrerae, ad Fontem Triuij,
In Muſaeo Carpenſi
Neapoli
Vulſinijs
Oſtiae, ad Eccleſiam Cathedr
Saſſinae, in Cathedrali Eccleſia
Patauij
Salerni
Piſis
Romae, in Aedibus Marij Oddi
In hortis Iulij Tomarotij
Ibidem

Alias quoque praetereo. nam ſunt Arimini plures, in quibus Haue legitur, & Oſtiae. Aue autem, ſine Adſpiratione, raro admodum ſcriptum animaduerti
Mediolani, in Aedibus Io. Iacobi Triuultij

HECATE, cum Adſpiratione. Graeca conſuetudo & lapides

Romae

Romae, ad D. Petri

HEHE, *dolentis. libri ueteres*

HELVO', *cum Adspiratione, & unica* L. *Festus, his*
" *uerbis: Heluo, dictus est, immoderate bona sua cō*
" *sumens, ab Eluendo. Cui adspiratur, ut auiditas*
" *magis exprobretur. fit enim uox incitatior.*

HERACLEA, *Sintica non Sentica, reperio scriptum apud Ptolemaeum, Liuium lib.* XLII. & XLV. & *Pli. lib.* III. *cap.* X.

HERENNIVS, *duplici* NN. *lapides Capitolini, & alij; & duo nummi argentei Andreae Lauretani quorum unus,* , HERENN. *alter,* HER. ETRVSCILLA. AVG. *item alius Alexandri Toti,* M. HERENNI

Romae, ad D. Paulli
Ad D. Saluatoris, trans Pontem, D. Mariae
In domo Carpensi
Firmi, in Piceno
Nepete, in Cathedrali Ecclesia
Neapoli uero, cum Ae, Haerem. legitur

HERES, & HEREDITAS, *sine diphthongo. libri ueteres, Festus, & lapides*
Romae, in Aedibus Procuratorum
Ibidem

In Aedi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In Aedibus Capranicorum
In Aedibus Alexandri Iuuenalis, ad D. Mariae Rusticellae
Ad Forum Piscarium, in Aedibus Angeli Velarini
In Aedibus Curtij Saccotij
In Aedibus Paulli Pinij, ad D. Mariae Rotundae
Ad D. Paulli de Regula
In aedibus Zabrerorum
Ante Aedes Bubalorum
Ad D. Agnetis
Ibidem
In hortis Pabinianini Montij
Via Cassia, tertio ab Vrbe lapide
Ad hortos Sallustianos, in uinea quadam
Mutinae
Praeneste
In opido D. Germani
Neapoli
Salerni
Surrenti
Perusij
Mediolani

HIBERNVM, *cum* I. *libri ueteres, & lapides Casini, in Basilica D. Mariae*

HIBERVS, *cum Adspiratione legitur in lapide Romae, in domo Caesia*

HIEMS,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

HIEMS, *cum* I. *libri ueteres, Virgilius Carpensis, et Etymologia. deducitur enim ab Hiando, ut ait Varro. nam* ἀπὸ τοῦ ὕειν *deduci non placet, ut quidam putant. praeterea sic habent antiqui lapides. Quidam*, HIEMPS, *scribunt, contra lapidum auctoritatem, & Terentij Scauri sententiam, cuius haec sunt, ex libro de Orthographia: Hiems carere* P *littera debet. quia in uersibus nũquam* P, *nec* B *propinqua eius respondet: sine quarum altera nusquam in Latinis ea nomina declinantur, quae per* ψ *Graecam uocem efferuntur; ut Princeps, Caelebs; quia, Principis, & Caelebis, scribitur*

Romae in tabula aenea, apud Capranicos

HILARVS, *cum Adspiratione, &* I. *libri, & lapides*

Romae, in Musaeo Carpensi
Ad Agonem
Ad D. Agnetis
Ad D. Mariae, cognomento Maioris in Exquilijs
In aedibus Atilij Delphinij
In aedib. Populi Romani, ad D. Mariae in Via
In hortis Fabianini Montij
Ibidem
Via Cassia
Extra Ostiam, in ripa Tiberis
Pontis curui
Reate

Aletri

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Aletri
Iuxta Cyperanum Opidum
Fani
Trans Tiberim, ad D. Io. de Malua
In Pulchro uiridario summi Pontificis
Bergomi

In quibusdã tamen inscriptionibus ILARVS, *legitur*
Romae iuxta aedes Carpenses
In opido Vicomercato

HIRTIVS, *cum* T. *libri, Graeca consuetudo, nummus aureus Caesaris dict. in quo,* C. CAES. COS. TER. A. HIRTIVS. PR. *& lapides: contra eorum opinionem, qui deducunt ab Hirco*
Romae, in aed. Atilij Delphinij
Ferentini

HISTRIO, *cum adspiratione. Festus, Graeca consuetudo, & lapides*
Romae, in Aedibus Masaeiorum

HOLVS, &, HOLERA, *cum Adspiratione. ex Festo & Nonio, qui inter Adspirata connumerant, & ex antiqui Kalendarij Fragmento, quod est in Aedibus Capranicorum*

HORTI, *cum Adspiratione. libri ueteres, Virgilius Carpensis, Georg. lib.* IV. *& lapides*
Romae, in Musaeo Carpensi
Ibidem

In

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In Aedibus Atilij Delphinij
Ad montem Iordanum, in taberna quadam
In hortis Sallustianis
Gratiani, opidi Montis ferrati

HVMILLIMVS, *gemina* LL, *ut syllaba producatur; sic ut in, Facillimus, Simillimus: de quibus suo loco. Nec aliter ueteres scripsisse uideo*

HYPSAEVS, *cum Adspiratione. libri ueteres, & nummus argēteus egregij uiri, Io. Andreae Aueroldi, in quo est,* HYPSAE. AED. CVR. C. HYPSAE. PREIV. *& alius Aloysii Mondellae, qui sic habet,* P. HYPSAE. AED. CVR. *& alius Alexandri Toti, sic inscriptus,* P. HYPSAEVS AED. CVR. C. HYPSAEVS. COS. PREIVE. CAPTV

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

I

IACETANI, *non,* LACETANI, *populi. libri ueteres, & Graeca consuetudo. Strabo enim lib.* III. *& Ptolemaeus nominat* τοὺς ἰακητανούς. *Emendandus & Liuius, & Plinius*

IAPVDES, *populi, Istriae finitimi, non,* IAPIDES *Capitolini triumphi, & Graeca consuetudo*

IDAEA, *cum Ae, scribo, epithetum Matris Magnae Deum. lapides*

Romae, in aedibus Colotianis

Ad D. Martini, e regione Montium

IDEA, *uero, sine diphthongo; cum est id, quod mente concipimus*

ICCIRCO, *non,* IDCIRCO, *scripserim libentius quemadmodum &, Accedo, Accipio, Accommodo, Accumulo, & similia: quo lenior pronunciatio sit. contra tamen in quibusdam lapidibus, & in inscriptione, Forosempronij*

IGVVIVM, *non,* INGVIVM, *aut alio modo. antiqui lapides*

Fulginei

ILLIC, *non,* ILLHIC. *libri ueteres, & Virgilius Carpensis*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

ILLVSTRIS, *malo, quam,* INLVSTRIS, *ut, ellectus quam, Inlectus; Illudo, quam, Inludo. cur enim non consulatur Auribus? quarum esse iudicium superbissimum, dixit Cicero in Oratore. Vt omittam, Scaurum, ueterem Grammaticum, idem sensisse*

IMBER, *sine Adspiratione. Festus, libri ueteres, & Virgilius Carpensis*
Quamuis deducatur ἀπὸ τοῦ ὕειν. *Graece,* ὄμβρος *dicitur*

IMMO, *duplici* MM. *libri ueteres, & Virgilius Carpensis*

IMPERIOSSVS, *gemina* SS. *lapides Capitolini*

INCESTVS, *sine diphthongo; a Graeco,* Ανήκεστον *Festus & Q. Papirius Grammaticus, qui deducunt ab In, & Castus;* A, *in* E, *mutata*

INCHOO, *malim, quam,* INCOHO: *in quo sequor Festum, cuius ego iudicium magnifacio, & Terentium Scaurum, qui a Chaos deducunt: postremo Seruium. cuius haec sunt uerba, lib.* III. *Georg.*
" *Apud Latinos nullum uerbum est, quod ante O finalem habeat O, excepto Inchoo: quod tamen*
" *Maiores aliter scribebant, Adspirationem inter*
" *ponentes duabus uocalibus, & dicebant, Incoho.*
" *tria enim habebant Nomina, in quibus C litte-*

G " ram

„ ram sequeretur Adspiratio, Sepulchrum, Orchus
„ Pulcher; e quibus Pulcher tantum hodie recipit
„ Adspirationem Quibus uerbis, quae planissima
sunt, mutatam scribendi consuetudinem signifi-
cat; &, Incoho, exclusum; Inchoo, receptum
Quod si quis morem Maiorum imitari malit, &
Incoho, scribere; non, Inchoo: utatur hac ratione
Quoties eaedem uocales haererent, placuisse Ma
ioribus, eas disiungi, interposita H; & dixisse; CO
HORS, quamuis deducatur a uerbo, COORIRI; et
MIHI, non, MII; NIHIL, non, NIIL; VEHEMENS, non, VE
EMENS, REPREHENDO, non, REPREENDO. Quam
tamen consuetudinem posterior sustulit consuetu
do, ut Seruij uerbis liquet. Pontanus, in Libel-
lo de Adspiratione, & Georgius Valla, lib.
XXXIII. Expetendorum, & fugiendorum, IN-
COHO, scribunt: quibus trium antiquorum, quos
nominaui, auctoritatem antepono. Cum haec
scripsissem, ueterum quoque lapidum testimo-
nio meam sententiam confirmari animad-
uerti

Romae, in Musaeo Carpensi
Venusiae

Adde, quod Diomedes tradit, ex Iulio Modesto, &
„ Verrio Flacco. is enim sic, lib. I. cap. 4. Inchoaui
„ ab, Inchoo, sic dicendum putat Iulius Modestus
„ quia sit compositum a Chao, initio rerum. Quod
„ Verrius Flaccus in postrema syllaba adspiran-
„ dum probauit. Cohaum enim apud ueteres Mun-
„ dum significat. inde subtractum, Incohare. Tran

„ quillus

„ quillus quoque, his assentiens, libello suo plenissi-
„ me Aedem inchoatam disseruit.

INCREBESCO, dixerim; &, INCREBVIT, in praeterito; non, INCREBRESCO; &, INCREBRVIT. sequor enim similitudinem: quia nullum uerbum huic similius est, quam, Erubesco, quod facit, Erubuit, in praeterito. ut enim a Ruber, fit, Rubeo, Rubes; & a Rubes, addita Co, fit Rubesco: sic, a Creber deductum est inusitatum hodie uerbum, Crebes; unde factum est, Crebesco, &, Increbesco. Non enim me mouent Nigresco, & Macresco. nam deducuntur a Nigreo, & Macreo: cum, Rubesco, a Rubeo; &, Crebesco, a Crebeo. Nemo autem negat dici, Erubesco, &, Erubuit: nemini igitur dubium esse debet, quin similiter dicatur, Increbesco & Increbuit: cum, ut a Ruber, Rubeo, Rubesco sic a Creber, Crebeo, Crebesco deducantur. malo enim comparationem facere inter simillima, & a simillimis deducta, cuiusmodi sunt haec duo uerba, deriuata a nominibus, desinentibus in Ber, qnam inter ea, quae paullo distant longius; qualia sunt, Nigreo, & Macreo. Nam, quod aiunt uiri docti, ideo scribendum, Increbesco, quod a nominibus ijs, quorum patrius casus exit in Ri, ut, Integri, Sacri; fiat, Integrare, Sacrare: ostendi iam, sic excipi ab hac regula, Increbesco, ut excipitur Erubesco. Quod autem ijdem affirmant, Rubesco, unde fit Erubesco, non a

Rubro, sed a Rubore formari, ut Pallesco, a Pallore; Puteo, a Putore; Foeteo, a Foetore; Candeo, a Candore; Caleo, a Calore: non negauerim, a Putore, Foetore, Candore, Calore, deducta haec esse uerba, Puteo, Foeteo, Candeo, Caleo: sed, a Rubore deriuatum Rubesco, & a Pallore, Pallesco, non concesserim. quis enim non uidet, Rubeo quidem a Rubore deductum; Rubesco tamen, a Rubeo, non a Rubore; eademq. ratione, Crebeo, a Creber; & a Crebeo, Crebesco

INDVTIAE, cum T, quasi Inductae, scribendum puto. Gellius etiam cum T scribendum existimauit
" cuius haec sunt uerba, li. I. cap. XXV. Ex multis
" quae iam audiuimus, uel legimus, probabilius id
" quod dicam, uidetur. Indutias sic dictas arbitra-
" mur, quasi tu dicas, Inde uti iam. Pactum Indutia
" rum eiusmodi est, ut in diem certum non pugne-
" tur, nihilq. incommodi detur; sed ex eo die postea,
" uti iam omnia Belli iure agantur. Quod dicitur
" dies certus praefinitus, pactumq. fit, ut ante eum
" diem ne pugnetur, atque, is dies ubi uenit, inde
" uti iam pugnetur: iccirco ex ijs, quibus dixi, uoci
" bus, quasi per quendam coitum, & copulam, no-
" men Indutiarum connexum est. Aurelius autem
" Opilius, in primo librorum, quos Musarum, in-
" scripsit, Indutiae, inquit, dicuntur, cum hostes in-
" ter sese, utrimque utroque, alteri ad alteros impu
" ne, & sine pugna, ineunt. inde ab eo, inquit, no-
" men esse factum uidetur, quasi Inuiae, hoc est, Ini

tus

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

„ tus, atque Introitus

INFITIOR, *cum* T. *libri ueteres. Festus quoque Infitiari dictum putat, quasi Creditum fraudare Qua definitione, uidetur Infitior deducere ab Infiteor*

IN PRIMIS, *malo, quam*, IMPRIMIS. *aut aliter: ut differat a secunda persona uerbi Imprimo Cum* N *ante* P *in* M *mutetur*

INTERNVNDINIVM, *non*, INTERNVNDINVM *Victorinus Afer Grammaticus scribendum prae*
„ *cipit: cuius haec sunt uerba: Internundinium, scri-*
„ *bendum. ut enim, Interlunium, & ;, Trino-*
„ *ctium; ita Internundinium, quod nouem dies*
„ *inter se continuos habeat, non quod nono*
„ *die sit*

IRRITARE, RR *geminata: quod uerbum, ait Donatus, a Canibus esse deductum, qui, restrictis dentibus,* R *litteram imitantur. libri ueteres, & Virgilius Carpensis*

ISTIC, *non*, ISTHIC. *libri ueteres, & Virgilius Carpensis*

ITIVS *portus, de quo Caesar, & Strabo lib.* IV. *non Iccius. libri ueteres*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

IV, *pro* IIII, *plerique ueteres scribebant: quos imitarer, assentientibus lapidibus*

Romae, in Obelisco Campi Martij

VCVNDVS, *non*, IOCVNDVS. *pluris enim apud me est Ciceronis auctoritas, quam omnes & lapides et Grammatici, si qui sunt, qui aliter sentiant Quamuis pot est & a Ioco deduci. Is igitur sic, li-*
» *bro 2. de Finibus: Hanc iucunditatem transfer in*
» *animum. Iuuare enim, in utroque dicitur*
» *ex eoque Iucundum. Nec desunt tamen ueteres lapides, in quibus*, IVCVNDVS, *scriptum sit*

Romae, in Musaeo Carpensi
Ibidem
Ibidem
Ibidem
Ibidem
In eiusdem hortis
In Aedibus Atilii Delphinij
Ad Forum Iudaeorum
Ad Aedem Trinitatis, ad Pontem Xystum
Ad D. Rocchi, in Aedibus Sudorinorum
In Aedibus Hier. Spannochij, ad Aculeam
S. Mauthi
Neapoli
Neapoli tamen in lapide, IOCVNDVS, *cum O scriptum est*

IVPPITER, *duplici* PP, *scribo ex antiquis libris Praeterea, sic esse in ueteribus aureis, argenteis*

aereisq.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

aereisq. nummis, affirmauit mihi eruditissimus homo, mihiq. coniunctissimus, Fuluius Vrsinus: Sic etiam habet antiqua inscriptio, quae hodieq. Patauij uisitur, in pariete unius portae eorum murorum, qui uetustiorem Ciuitatis partem introrsus circumeunt: prope Pontem D. Benedicti Eam portam cum IO. BAPTISTA. RHAMNVSIVS, Venetae Reip. X. Virum Consilij à secretis, uir doctissimus, aereis Andreae Naugerij & Hieronymi Fracastorij, uirorum illustrium, imaginibus, priuato sumptu, publice superioribus annis exornaret, ut erat elegantis ingenij, & totius antiquitatis admirator egregius, addita perantiqua Arae dedicatione, ex ruinis Salonae, Vrbis Delmatiae, iamdiu eruta, ad studiosae posteritatis solatium, luculenter instaurauit. cum enim Rhamusius penes se per multos annos Patauij in suis hortis continuisset mutilum lapidem, Salonae inuentum, ab amicis ex Illyrio sibi iampridē dono missum, (habuit enim is, domum Patauij, ad D. Petri, in Vico Patriarchae, elegantioribus picturis, & pulcherrimis antiquorum monumentis, excultam, in qua saepe Venetijs, tamquam ex assiduis curarum fluctibus in portum, post publica X. uirum munera, relaxandi animi gratia, cum amicis, & iucundioribus sodalibus, se recipiebat) & forte fortuna in integrā post modū effracti lapidis lectionē, amicorū ope, peruetusto quodā codice adiutus, incidisset ratus, se gratum Antiquitatis studiosis, facturū, si

eiusmodi pulcherrimam formulam dicandae Arae in publicum proferret, non multis ante annis quam uita excederet, scalptis affabre non paruo sumptu noua marmorea in tabula, quae antiquo lapidi deerant, notis, & utroque ad amussim compacto, ueterem nobis inscriptionem, iniuria temporum collapsam, ingenuo labore eleganter restituit

Romae quoque effossa fuit superioribus annis uetus inscriptio, in Monte Coelio, ad D. Mariae in Dominica, in qua IVP, in fine lineae; TER uero, in principio alterius, est. fractus etenim lapis. Nunc est in aed. Hieronymi Alterij, ad D. Marci

IVRISCONSVLTVS, reperio in antiquis lapidibus non, IVRECONSVLTVS. plerisque tamen placet IVRECONSVLTVS

Romae, ad Theatrum Marcelli

IVRISDICTIO, quid sit, ipsa compositio declarat. nam quod Iurisconsulti quidam recentiores, Latinae expertes elegantiae, distinguunt. Iurisdictio, & Iurisditio; inepte faciunt: cum, Iurisditio inusitatum apud ueteres uerbum sit

IVVENTIVS, familia Romana. lapides Capitolini, & alij

Romae in aed. Sudorinorum, ad D. Rocchi.

Ad D. Io. Lateran.

Venetiis, apud Grimanum Patriarcham

Colo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Colognolae, in Agro Veron.
Brixiae
Ibidem, in Templo omnium Sanctorum

KAESQ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

K

KAESO, cum K. ex lapidibus Capitolinis, & alijs. Et cum diphthongo. Praenomen fuit Fabiorum Quinctiorum, Atiliorum, & Aemiliorum

KALENDAE, cum K. libri ueteres, & lapides Capitolini, & alij: praeterea Seruius Honoratus, Diomedes lib. 2. cap. 1. Terentius Scaurus, & Victorinus Afer

Romae, in hortis Carpensibus
Ibidem
Ibidem
In domo Caesia
In hortis Colotianis
In domo Episcopi Ferratini
In Aedibus Atilij Delphinij
Ibidem
In Aedibus Capranicorum
In Aedibus Benzoniorum, ad D. Marci
In Aedibus Io. Coritij, ad Forum Traiani
In Capitolio, in Aedibus Conseruatorum
Ibidem
Ad Arcum Gallieni, in Aede D. Viti.
In Aedibus Hieronymi Picij
Extra Portam Flumentanam, in uinea Hier. de Ceulis
Via Ardeatina
Interamnae
Prope Charticetum, Fani opidum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Neapoli, ad D. Mariae Maioris, in Aedibus Pontani

Mediolani, e regione Aedis D. Petri in Lintre

In opido D. Germani, ad Cathedralem Ecclesiam

LAGRI-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

L

LACRYMAE, *sine Adspiratione, & cum* Y: *ut a Graeco,* Δάκρυον *deducatur. quod etiam libri ueteres, & lapides confirmant; in quibus est, Lacrumae,* V *pro* Y *usurpata. ut in, Sulla, pro, Sylla. Prisci tamen Romani, Lachrumae, cũ Adspiratione, dicebant, ut ait Gellius, lib. 2. cap. 3. & Cicero in Oratore*

Romae, in hortis Carpensibus
Ad Portam Appia
In Insula Tiberina
Romae, extra portam Flaminiã, in uinea quadã
In domo Caesia
Mediolani, in templo D. Augustini

In duobus tamen maxime ueteribus libris, Cypriano & Virgilio Carpensi, Lacrimas, cum I, *scriptum animaduerti: sicut & in quibusdam lapidibus. ex quo liquet, in ijs uerbis, quae a Graeco deducerentur, certam non fuisse scribendi rationem: cum alij pro* Y, *scriberent,* V; *alij,* I

In alio quoque lapide, LACHRIM. *scriptum notaui*

Romae, in Aedibus Atilij Delphinij

LAECA, *cum Ae, Porciae gentis cognomen. libri ueteres, & nummus argenteus Antonij Augustini, uiri doctissimi, Episcopi Ilerdensis, in quo est,*

M. POR-

M. PORCIVS. LAECA. & alius ornatissimi, & eruditissimi uiri, patricij Veneti, Francisci Molinij, itidem inscriptus

LAELIVS, familia Romana, cum Ae diphthongo. lapides Capitolini, & alij
Romae, in aed Euryali Rufini, ad Busta Gallica

LAENA, cum Ae. genus uestimenti. Festus, qui deducit a Graeco, χλαίνη: & libri ueteres

LAENAS, cum Ae, Popilliorum cognomen. (Cur Popillius Laenas dictus sit, uide Cic. in Bruto.) lapides Capitolini, & alij
Romae, in aedibus Alexandri Rufini

LAETORIVS, cum Ae, familia Romana. libri ueteres. Est & Plaetorius, alia familia

LAEVA, cum Ae. Festus, & lapides: contra Nonij sententiam, qui deriuat a Leuando
Romae, in Aedibus Arberinorum

LAEVINVS, cum Ae, cognomen Valeriae gentis. libri ueteres, & lapides
Asisij, in Foro

LAPICIDINA, malim scribere, quam, LAPIDICINA; cum a Caedendis lapidibus dicatur, ut ait Varro, de Serm. Lat. lib. VII. libri ueteres, & lapides
Romae,

Romae, ante Sacrarium D. Paulli

LARISA, *unica* S. *libri ueteres, & Graeca consuetudi. & nummus argenteus, in quo,* ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

LATERNA, *scriberem; non, ut quibusdam placeat Antiquitatem nimis consectantibus,* Lanterna *Poetae*

LEAENA, *cum Ae diphthongo. a Graeco,* Λέαινα

LEMANNVS, *lacus, duplici* NN. *libri ueteres*

LETVM, *sine diphthongo, & sine Adspiratione. placet enim Prisciani sententia, qui deducit a Leo Les, quo ueteres utebantur pro Deleo, quod omnia Mors deleat. Appuleius quidã Grammaticus deducit a Luo; ideoq. scribi uult cum Ae diphthongo: quod Mihi non persuadet. Varro, & Festus, a Graeco* Λήθη *deriuatum putant. quod si ita est, cum Adspiratione scribi debuit, quam in antiquissimis libris nondum uidi: ideoq. Prisciani opinionem libenter sequor, assentientibus & antiquis lapidibus*

Romae, in Aedibus Atilij Delphinij

LIBEN-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

LICINIVS, *non*, LICINNIVS. *libri, & lapides*

Romae, ad D. Caeciliae, Trans Tiberim

Ibidem

Ad forum mali aurei

In aed. Atilij Delphinij

Ad D. Saluatoris, in Lauro

In Capitolio

Via publica, inter D. Mariae Maioris, & D. Crucis in Hierusalem

Brixiae

LIGVLA, *a Doctis scribitur;* LINGVLA, *a Grammaticis. Martialis lib. ult.*

" *Quamuis me Ligulam dicant Equitesq. Patresq*
" *Dicor ab indoctis Lingula Grammaticis*

Festus, Lingulam, per deminutionem Linguae, dictam putat. Sosipater Carisius, lib. 1. Ligulam usu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

usu frequentari, scribit

LIGVRRIO, *duplici* RR. *libri ueteres*

LIGVS, *non*, LIGVR, *cognomen Aeliae gentis. lapides Capitolini*

LIMETANVS, *non*, LIMITANVS, *cognomen Mamilij, legitur in uetere nummo Alexandri Toti*, C. MAMIL. LIME . N.

LISSVM, *non*, LYSSVM. *libri ueteres, & Strabo lib.* VII

LITERAE, *duplici* TT. *libri ueteres, Pandectae Florentinae, & lapides.*

Praenestre

LITVS, *unica* T, *Pierius ait scribendum ex antiquis libris, & ex Analogia; cum deducatur a Lido; siue, Lino: & ex lapidibus. Sic etiam scriptum est in Virgilio Carpensi*

Romae, in domo Caesia

Praeneste

LVCCEIVS, *duplici* CC. *libri, & lapides*

Romae

Casini

Luceriae

Arretij quoque sunt lapides, in quibus Lucceius, duplici CC, *scriptum est: ut quidam notarunt*

LVCI-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

LVCILIVS, *unica* L. *libri ueteres, & lapides*

Romae in Aedibus Capranicorum

Ibidem

In uiridario ornatissimi uiri, Pauli

Bubali

In hortis Carpensibus

In Aedibus Domitij Cauallerij

Ad D.Ioannis, ante Portam Latinam

Viperni, in Latio, in Sacello quodam

Neapoli

Recaneti, in Piceno

Patauii

Parmae, in Ecclesia quadam

LVRGAVONENSES, *non,* ILLVRGAVONENSES *scriptum est in uet. lib. apud Caes. lib.* I. *de bel. ciu. & apud Liu. Populi, proximi flumini Ibero, inquit Caesar*

LVSCINVS, *non,* LVSCINIVS, *Fabriciorum cognomen. ex Plinio, lib.* XI. *cap.* 37. *& ex Fastis Capitolinis*

LVTATIVS; *non,* LVCTATIVS; *aut,* LVTTATIVS *familia Romana. lapides Capitolini & duo nummi argentei, Andreae Lauretani, & Alexandri Toti, sic inscripti,* L. LVTAT

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

M

M';uel,M;uel,M̄;uel,M;pro Manius, ueteres scribebant. Praenomen est, a Mane deductum; ut a Luce, Lucius: quo usi sunt Valerij, Curij, Aemilij Acilij, Aquillij, Otacilij, Pomponij, Iuuentij, Manilij Nummi duo argentei, Andreae Lauretani, & Rinaldi Odonij, in quibus est, M, ACILIVS. III. VIR. VALETV. item duo, Odonij, & Molinij, sic inscripti, M. GORDIVS. Et in alio argēteo Alexandri Toti, M. FONTEI. Et in alio eiusdem M. AQVIL. Et in alio eiusdem, M. FONT. TR. Vide & P. Consentium

M, Romae, Ad D. Petri
Ad D. Catharinae de Senis, in uia Iulia
In aed. Populi R. ad D. Mariae in uia
Allifis
Dentecani, in Apulia
Romae in aed. Cecchinorum

M Venetijs, ad D. Iustinae, in Aede Delphinia, quae ad Orientem Aedi accubat, Basis marmorea

M Romae, Ad D. Eustachij
In aenea tabula repert. Romas
In aed. Atilij Delphini
Praeneste, in summo Templo
Romae, ad D. Io. Laterani in hospitio publico

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

MAECENAS, *Cilliniorum cognomen, cum Ae in prima syllaba. Graeca consuetudo, & lapides*

Romae, in hortis Colotianis

In Aedibus Atilii Delphinii

In domo Hadriani Fusconij, Episcopi Aquinatis

MAECIVS, *cum* C. *libri, & lapides*

Neapoli

Ibidem

Ibidem, ad D. Paulli

In aed. Sudorinonum, ad D. Rocchi

In aenea tabula repert. Romae in Quirinali

Lanuuij, emplo

Tibure, in pariete hospitij publici, ad Forum

Veronae, ad D. Clementis

MAENIVS, *cum Ae diphthongo. libri ueteres, & lapides Capitolini*

MAEREO, *Tristor, cum Ae. deducitur enim a Marceo, teste Varrone. quod antiquissimi libri, & lapides confirmant*

Romae in domo Caesia, ara marmorea eleganti

In opido Fabrica, pro Foribus Aediculae D. Ioannis; ex Pierio

Pisauri, in aed. Marini Gotii, Epidaur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

MAESIVS, *cum Ae, libri ueteres, & lapides*
Foro Sempronij
Brixiae, in aed. Camill. Aduocat
Suessae

MAGALIA, &, MAPALIA, *scribi potest. Seruius in*
„ *Virg. Aen. lib.* IV. *his, uerbis: Magalia & Mapa*
„ *lia, idem significat. Sed, Magalia Ma, producit;*
„ *Mapalia, uero, corripit: ut, & raris habitata Ma*
„ *palia tectis. Festus Pompeius Mapalia nominat*
Magar autem, lingua Punica, uillam significat

MALLEOLVS, *gemina*, LL, *cognomen Publiciorum*
lapides Capitolini

MAELIVS, *reperio in antiquis lapidibus*
Via Flaminia

MAMILIVS, *familia Romana. libri ueteres, et num mus Alexandri Toti, in quo est*, C. MAMIL LI-MEAN

MANILIVS, *familia Romana. lapides Capitolini*

MANLIVS. *lapides Capitolini, & alij*
Firmi, in Piceno

MARCIVS, *non*, MARTIVS, *familia Romana. lapides Capitolini, & alij; & duo nummi argentei Andreae Lauretani, sic inscripti*, MARCIA. OTA

CIL.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

CIL. SEVERA. AVG. & alius Alexandri Toti, in quo est, Q. MARC. LIBO. item alius eiusdem Q. MARC. & alter aereus Rinaldi Odonij, qui sic habet, ab uno latere, MARCIANA. AVGVSTA. ab altero uero FELICITAS. SAECVLI. & alius aereus Laurentij Massae, ab uno latere, MARCIA. OTACIL. SEVERA. AVG. ab altero uero CONCORDIA. AVG. &, Marcius uates, in antiquis libris semper cum C. Nam, quod Cicero in
„ Oratione pro Balbo scripsit, Veterem illam spe-
„ ciem foederis Martiani semper omni sanctiorem
„ Marte duxerunt: in eo ad pronunciandi potius quam ad scribendi, consuetudinem spectauit: cum inter Marcianum, & Martem similitudo quaedam sit, & quasi a Marte Marcianum deductum esse uideatur: cum re uera, a Marcus, Marcius deriuatum sit; ut a Quincto, Quinctius; a Tito, Titius; a Manio, Manilius: & alia nomina non pauca, a Praenominibus deducta

Romae, in hortis Fabianini Montij
Ad D. Io. Laterani
In aed. Horatij Fusci
Trans Tiberim, ad D. Saluatoris
In Foro Piscario in domo Laurentij Velleij
Ad D. Mariae in uia, apud Octauium Pantagathum
In uiridario Paulli Bubali
In aed. Zabrerorum, ad Fontem Triuij

Ad Montem Citatorum, tabella Tiburtina, parieti affixa domus cuiuſdam
Ad radices Quirinalis, in domo quadam
In hortis Carpens.
Ad DD. Coſmae, & Damiani, prope Cloacam D. Luciae
Ad Agonem, in Aedibus Cardin. Sar-raceni
Ad D. Mariae, de Conſolatione
Ad Tabernas obſcuras
Stimiliani, quod opidum eſt in Sabinis, ad Tiberim
Venuſiae
Neapoli, in Aedibus Hadriani Gulielmij
Caſini
Inter Capuam, & Minturn
Extra Mirabellam
Ibidem
In Apulia
Aquini, ad Cathedr. Eccleſ.
Auximi
Caſſiliani, tertio a Tuderto lapide
In agro Veronen.

MARTIALIS, *a Marte, cum* T, *ſcribo. ex antiquis lapidibus*
Romae, in Mole Hadriani
Prope Mauſoleum Auguſti, parieti affix. cuiuſdam domus, uia publ.

MASSA-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

MASSANISA, *non*, MASINISSA, *Numidiae Rex Graeca consuetudo*

MATHO, *non*, MATO, *Pomponiorum Cognomen. lapides Capitolini. Vide & Cic. in Oratore, & Polydium*

MAVRETANIA, *non*, MAVRITANIA. *libri ueteres nummus aereus Graecus, his litteris*, ΜΑΥΡΕ-ΤΑΝΙΑ. *& lapides.*
Romae, ad D. Stephani in Coelio monte
Ad Agrippinam

MAXIMILLIANVS, *duplici* LL, *est in antiquo lapide*
Extra Mirabellam

MEMMIVS, *duplici* MM. *libri, & lapides, & nummi argentei duo Andreae Lauretani, quorum alter* C. MEMMIVS. IMP. *alter uero*, C. MEMMIVS C. F. QVIRINVS. MEMMIVS. AED. CERIALIA. PREIMVS. FECIT. *& duo alij Aloysii Mondellae, in quibus est*, L. MEMMVIS. GAL. *item duo, Matthaei Forerij, & Ioannis Mariae Sculptoris, itidem inscripti*

Romae, in hortis Carpens.
Ad D. Blasii de Fossa
In Foro Romano, ad D. Hadriani
Ad D. Paulli

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

MESCINIVS, *cum* SC, *scribo, ex antiquis libris, & ex nummis duobus Antonij Augustini, Augusti Caesaris. in quorum uno ex aduerso, Martis statua, his litteris, in basi.* S. P. Q. R. V. PR. RE. CAES. *& in circulo,* L. MESCINIVS. RVFVS. *In altero, columna, his litteris:* IMP. CAES. AVG. LVD. SAEC. *&,* XV. S. F. *& in arculo,* L. MESCINIVS... VIR. *deest autem* RVFVS. III

MESSALIA, *gemina* L L, *Cognomen Valeriorum a Messana Vrbe capta. Macrobius, lib.* 1. *Saturn. lapides Capitolini, & alij*
Neapoli, in aed. Hadriani Gulielmii

METIVS, *unica* T, *Ex Horatij libro, de Arte Poetica, & lapides. Praeneste.* METTIVS, *autem duplici* TT. *ex nummo argenteo Rinaldi Odonij, sic inscripto,* M. METTIVS. *de quo mentio apud Caes. li.* 1. *de bel. Ci. sed mendose. perperam enim legitur* M. *Titius, pro, Mettius, item ex alijs Rainutij Farnesii Cardinalis, itidem inscriptis; & ex antiquis lapidibus*
Romae, ad D. Caeciliae, Trans Tiberim
Apud Hannibalem Carum
Caietae
Dentecani, in Apulia
Sutrij, in maximo Templo

MINATIA, *familia. lapides*
In Sabinis, prope Bisentium, in loco, qui dicitur

Tre

Tre Cannelle

Nominat & Velleius Minatium Magium, ata-
uum suum

MINVCIVS, *cum* C. *familia Romana. libri, lapides Capitolini, & alij. Suffragatur & Graeca consuetudo, nummusq. ergenteus Aloysii Mondellae, sic inscriptus,* MINVCI. C. F. AVGVRINI

Romae, apud Episcopum Ferratinum
In Aedibus Capranicorum
In Aedibus Atilij Delphinij
In domo priuata, inter Fontem Triuij, & Quirin.
In hortis Fabiani Montij

Perusii
Aletri, ad D. Ianuarij
Patauij, apud Alexandrum Bassianum

MINICIVS, *reperio quoque in antiquis lapidibus*
Brixiae, in Foro
Tibure, ad D. Vincentij

MISTVS, *non,* MIXTVS, *a themate, Misceo, Miscui, Mistum. ex Prisciano. In ueteribus tamen libris, Virgilio Carpensi, & antiquis lapidibus* MIXTVS, *cum* X. *legitur*
Romae extra portam Flaminiam, in uinea quadam

MOE-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

MOECHOR, *cum Oe. libri, & Graeca consuetudo*

MOENIA, *cum Oe. unde Murus dicitur, Oe in* V. *conuersa: quemadmodum & Coerare, pro, Curare. antiqui lapides & Virgilius Carpensis*
Allifis

MOESIA, *prouincia cum Oe: lapides. Eadem cum Musia, siue Mysia*
Romae, ad Tabernas obscuras
In domo Caesia
In Aed. Atilij Delphinij
Tibure, ad D. Vincentij
Prope Tiburim, ad pontem Lucanum
Firmi, in Piceno
In Aedibus tamen Colotianis est antiqua inscriptio, in qua, MAESIA, *cum Ae, legitur*

MONTVOSVS, *scriptum uideo in antiquis libris. Montosus tamen Virgilius dixit libro.* V. *Aen.*
" *Et te, montose, misere in proelia, Mirse*

MONVMENTVM, *non,* MONIMENTVM; *ut Documentum, Nocumentum, Emolumentum. libri, & lapides: etsi in quibusdam lapidibus aliter legatur*
Romae, in domo Hadriani Fusconij, Episcopi Aquinatis
Ad Forum Traiani, in pariete domus

Ad

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ad D. Caeciliae, Trans Tiberim
In hortis Carpens.
Trans Tiberim, in pariete domus
Ibidem
Tuderti
Reate
Saepini, in Samnio
Extra Auellinum
Canusii
Veronae
Bouarni, in agro Brixiano
Vide, Munim.
Romae, ad D. Paulli
Vide, Monim
Romae, in hortis Carpens.
Ibidem
In hortulo Matthaeiorum, trans Tiberim
In Aedibus Atilij Delphinij
In Aedibus Masaeiorum
In Aede DD. Quattuor Coronatorum
Ad D. Paulli
In Vaticano, ad uineam quandam

MVCIVS, *non*, MVTIVS. *lapides Capitolini, & alij Graecaq. consuetudo, & nummus argenteus Fului Vrsini, in quo est*, Q. MVCIVS. Q. F. SCAEVVLA
Romae, in Aedibus Porcariorum
Apud Episcopum Ferratinum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Infra hortos Sallustianos, in uinea
Ad D. Sebastiani, in uia Appia
Reate

MVLTA, an, MVLCTA, scribendum sit, si Etymologiam sequimur, obscurum: cum, ut ait Gellius, Sabinum uerbum sit. Ego assentior doctissimis uiris, qui, Multa, libentius, quam, Mulcta, scribunt: cum quibus consentiunt libri ueteres, & lapides

Firmi, in Agro Piceno

MVMMIVS, familia Romana, gemina MM. lapides Capitolini, & alij

Romae, iuxta aedes Carpenses

MVNATIVS, cum T, familia Romana. libri, & lapides Capitolini, & alij

Romae, uia Cassia, in uinea quadam
Trans Tib. ad D. Bartholomaei
Viperni, in Latio, in Sacello quodam
Firmi, in agro Piceno
Prope Caietam, in Templo rotundo

MVRENA, sine diphthongo, Cognomen Liciniae gentis. libri ueteres, & lapides Capitolini: quamquam obstat Graeca consuetudo. Graeci enim Μύραινα

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

N

NAE, pro, Certe, quidam sine diphthongo scribunt ex ueterum librorum auctoritate, (ut dicunt,) & ex Donato, in Andriae Prologum. quod non probo. Sosipater enim, lib. 2. Nae dictum existimat, quo modo apud Graecos. Ναί: itaque cum diphthongo scribendum. Praeterea Donati locus non ita mihi perspicuus uidetur, ut ex eo, quod ipsi dicunt, elici posse uideatur. De ueterum uero librorum auctoritate, ipsi uiderint

NAEVIVS, cum Ae. libri, & lapides
Sorae
Cyperani, in Templo
Pisauri, non procul a Curia Ducis
Extra Mirabellam, opidum, octauo a Beneuento lapide
Mutinae
In quibusdam tamen lapidibus simplici E, Neuius scriptum est
Romae, Apud Atilium Delphinium
In Ciuitate Portuensi
Martialis lib. I
Naeuius, sex cyathis; septem, Iustina bibatur;
Quinque, Lycas; Lyda, quattuor; Ida, tribus

NAVTIVS, cum T, familia Romana. lapides Capitolini

NEDVM

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

NEDVM, *separatim scribo; quia, sicut, Non multa Non nulli, &, Non nihil, separatim scribimus; sic reliqua uidentur scribenda, Nonnumquam, Nihil dum, Non dum, Nec dum, Ne dum*

NEFAS, *& similia, cum* F. *lapides*

Romae, ad Pontem Salarium, tertio ab Vrbe lapide

Lanuuij, in Aede Sacra

NEGLIGO, *placet; non, ut in antiquis plerisque & lapidibus, & libris, Neglego; aut, Neclego. Dicimus enim, Colligo, Deligo, & similia. Quamuis aliter legatur in antiqua inscriptione*

Romae, sub Porticu Capitolina

NEGOTIVM, *cum* T. *Componitur enim ab Otium libri, & lapides*

Romae, in Arcu Septimij Seueri, in Foro Boario

Ad D. Petri Basilicam

Ad D. Petri, in domo Hortensii Palini

Ad Agonem, in Aedibus Cardinalis Sarraceni

Ad Theatrum Pompeij

In Insula Tiberina, in pariete cuiusdam domus

Interamnae, ad maximum Templum

Mediolani

NIMIOPERE, *aduerbiũ, etsi duobus ex uerbis uideo esse compositum, non tamen seiungenda sunt:*

sed

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

ſed eadem ratio ſeruanda, quae in Magnopere, Maximopere, Itaque libentius dixerim, Nimiopere, quam, Nimio opere

NON DVM, diſiunctum ſcriberem. quod ſignificare uidetur Cicero in Prooemio librorum de Inuentione, his uerbis: Non dum diuinae religionis, non humani officij ratio colebatur.
In antiquis tamen lapidibus coniunctim legitur

Romae, in domo Caeſia
In hortis Carpens.
In aed. Atilij Delphinij

NORBANVS, non, NORBANIVS, familia non uidetur: cum, familias in Ius terminaſſe, ſatis conſtet

NVMICIVS. lapides
Romae in hortis Carpens.

NVMMVS, duplici MM. libri ueteres, & lapides, & Prologus Plautinae fabulae Trinummus. contra ueteres aliquot libros
Romae, ad D. Mariae de Conſolatione
In Aed. Curtij Saccotij
Ad D. Paulli
Contra tamen in ſequentibus
n domo Arberinorum
Ad Agonem

NVM-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

NVMQVAM, *ex antiquis monumentis, non,* NVNQVAM. *Sic & Quamquam, Vtrumque, & similia*

Vide, Vtramque, Neapoli, in aed. Hadriani Gulielmij

Quemquam, Ad Lirim omnem

Quamquã, Neapoli, in aed. Hadriani Culielmi

Quaecumque, Romae in Musaeo Carpiensi

Quotiesquomque, Romae ad Theatrum Marcelli

Namque, Romae, in hortis Carpens.

Quantulacumque, Romae in domo Caetia

Vtrorumque, Romae, in hortulo Matthaeiorum trans Tiberim

Contra tamen, Nunquam, Romae, in aed. Cecchinorum

Tanquam, in aed. Masaeiorum, e Caeritib. allat.

NVNCIVS, *cum* C. *lapides*

Salerni, Ad D. Angeli

In Virgilio tamen Carpensi, cum T; *legitur; & in Regionum Fragmento, sub Porticu Capitolina*

OBSCENVS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

O

OBSCENVS, *sine diphthongo. deducitur enim a Scena, quam Graeci, Σκηνή. quasi contrarium Scenae, quod in Scena, multis praesentibus, pronunciare non liceat. male enim Priscianus deriuat ab Obs & Cano*

ONVS, *sine Adspiratione. libri ueteres: quamquam nonnulli libri, Honus, cum* H: *& Varro dictum putat, Honos, ab Honesto Honere; et, Honestus, quia Honeratus. Pontanus, & Gellius lib. 2. c. 3. cum* H *scribendum censuerunt. in hoc lapides sequor, & Consuetudinem, cui seruire Orthographiam Quinctilianus lib.* I. *Instit. Orat. scriptum reli-*
" *quit: Orthographia, inquit, Consuetudini seruit*
" *ideoq. saepe mutata est. Et Victorinus Afer in Li-*
" *bello de Orthographia, sic: Antiquitatem poste-*
" *rior Consuetudo uincit*

Ausculi, in Suburbio

OPIDVM, *si Etymologiam sequimur, unica* P, *scribe-*
" *mus. Varro enim, lib.* IV. *Maximum, inquit, ae-*
" *dificiũ est Opidum, ab Ope dictum, quod munitur*
" *opis caussa, ubi sint; &, quod opus est ad uitam*
" *gerendam, ubi habitent tuto. Vel, Opida, quod*
" *opere muniebant moenia, quo muniti essent. Et Fe-*
" *stus: Opidorum, inquit, originem optime refert Ci-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

„ cero, Lib. I. de Gloria. eamq. appellationem usurpatam esse existimat, (sic enim lego, non, ut in uulgatis, Eamque appellationem usurpationem appellatam esse exist.) quod opem darent. Isidorus quoque, Lib. XV. cap. 2. Haec, inquit, est origo Opidorum, quae, quod Opem darent, iccirco Opida nominata dixerunt. Quamuis eodem loco supra, a quibusdam dicat Opida nominata quasi, ab Oppositione murorum. In uetere inscriptione Opidum & unica P, & duplici, scriptum est

Alteri, sub Porticu D. Mariae, in Tabula antiquissima

Vide, OPPIDVM, duplici PP

Romae, in tab. aenea apud Capranicos

Florentiae

Viterbij, in decreto Desideri Regis Italiae

Alcantarae

OPORTET, unica P. libri ueteres, & lapides Romae, in tab. aen. apud Capranic

OPPERIOR, duplici PP. libri ueteres, & Virgilius Carpensis

OPPORTVNE, duplici PP. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & Analogia

OSISMI, populi, non, OSISINI, de quibus Caesar. lib. II. de bello Gall. in extremo, & Orosius.

libri

libri ueteres, & Ptolemaeus, Οσίσμιοι

OSTIA, *urbs, ſine Adſpiratione. Liuius, lib.* I. *Vſque ad mare imperium prolatum, & in ora Tiberis Oſtia urbs condita. Idem tradit Dionyſius lib.* 3
In aſſibus Neronis Imp. POR. OST.

OSTIVM, *ſine Adſpiratione. libri ueteres, Virgilius Carpenſis, & lapides*
Neapoli, in aed. Hadriani Gulielmij

OTACILIVS, *non*, OTTACILIVS, *aut* OCTACILIVS, *familia Romana. lapides Capitolini, & alij. & duo nummi argentei Andreae Lauretani, aliusq. aereus Rinaldi Odonij, ſic inſcripti*, MARCIA. OTACIL. SEVERA. AVG. *& alius aereus Laurentij Maſſae, cum ijſdem litteris: ab altero uero latere*, CONCORDIA. AVGG.

OTIVM, *cum* T. *libri ueteres, &* Q. *Papirius Grammaticus, plane, his uerbis: In his ſyllabis ſonus litterae* Z *immiſtus inueniri tantum poteſt, quae conſtant* T, & I, *& eas ſequitur uocalis quaelibet, ut Tatius, Otia, Iuſtitia, & ſimilia. Cuius ego ſententiam ſequor libentius, quam eorum, qui Induciae, & Ocium, cum* C. *ſcribunt, Donati auctoritate adducti. Donatum enim ſcripſiſſe dicũt, Induciae, quod inde Ocium. quod falſum puto. nã potuit ſcribere Indutiae, quod inde Otiũ. quod ſentẽ-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

tiam meam confirmat. cui ſubſcribunt antiqui lapides

Romae in inſula Tiberina in baſi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PAENE, *pro, Fere, cum Ae, & sine Accentu. libri ueteres, & lapides omnes. Eiusmodi sunt, Sane Ferme, Profecto, & similia: quae sine Accentu ex antiqua consuetudine, scribo*

Romae, in aed. Atilij Delphinij

PAENITET, *cum Ae. libri ueteres, & Virgilius Carpensis*

PAENVLA, *cum Ae. lapides*

Romae, extra portam Flaminiam, in uinea quadam

PAENVRIA, *cum Ae. libri ueteres, & Analogia quod Paene urat*

PAETVS, *cum Ae. lapides*

Patauij, apud Cartolarios, in cella uinaria

PALAESTRA, *cum Ae. ex Graeca consuetudine, & lapidibus*

Romae, in domo Caesia

PALPEBRAE, *cum* B, *scribo. sic enim usus retinuit*
„ *Quamquam ita scripsit Carisius lib.* I. *Palpetras*
„ *per* T, *Varro ad Ciceronem* XIII. *dixit: sed Fabia*
„ *nus de Animalibus primo, Palpebras, per* B.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

" *Alii dicunt, Palpetras, genas; Palpebras autem*
" *ipsos pilos*

PAPIRIVS, *cum* I, *non cum* Y. *libri ueteres, lapides Capitolini, & alij*
Romae, trans Tiberim in hortis Aurelij Matthaeii
In Aedibus Porcariorum
In Sabinis
Venusiae, ad Fontem Othi, ubi uulgo dicitur La Piazzola
Fulginei
Aletri
In opido D. Germani, ad Cathedralem Ecclesiam
Neapoli, in aedibus Hadriani Gulielmij
Tergeste

PAPVS, *unica* P, *Cognomen Aemiliorum. lapides Capitolini, & alij*
Romae, ad Arcum Gallieni, in Aede D. Viti.

PARCIMONIA, *scriberem, nō,* PARSIMONIA. *sicuti enim dicimus, Querimonia, Alimonia, a Queror, & Alo; cur non & Parcimonia, licet dicere assentientibus lapidibus. Nam, si a supino deriuarentur haec Nomina, Questimonia, Altimoniaque diceremus. quod non dicimus. non igitur a supino sed a principio uerbi ipsius, deducuntur*
Montis plani (sic uulgo dicitur) ad D. Antonij

PARI-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PARILIA, &, PALILIA, *dicitur: a Pale, pastorum dea; L, in R mutata: ut, Clustumina Tribus, & Crustumina. Victorinus Afer, Palilia dicendum negat, & a Pario deducit. quem sequor assentiente etiam Kalendario, uetere Romano, quod hic, in extremo libro, cum Patris interpretatione, imprimendum curauimus. Carisius, lib. I. Palilia, inquit, dicuntur. Pales enim dea pastoralis est. cuius dies festus. nisi quod quidam, a partu Iliae, Parilia dicere maluerunt*

PARRICIDA, *duplici* RR. *libri ueteres, & Etymologia*

PATRICIVS, *cum* C. *libri ueteres, Graeca consuetudo, & lapides*
Romae, in domo Caesia
Via Ostiensi, IV. *ab urbe lapide*
Fulginei.

Haec cum scripsissem, incidi in Velleij Paterculi historiam. Quam cum legerem, Patricios dictos reperi, senatorum, qui patres dicebantur filios, eo quod patres ciere possent

PAVLLVM, &, PAVLLVLVM, LL *geminata, ut sensit Terentius Scaurus, in Libello de Orthographia, cuius haec sunt uerba: Sine dubio peccant qui Paulum, & Paululum per unum* L *scribunt*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

, *cum alioqui prima positio eius duplici hac littera enuncietur, Pollum, & Posillū. libri, & lapides.*

Romae, Ad Pontem Cestium.

Ne quis uero miretur, Pulcrum in eadem inscriptione sine Adspiratione scriptum esse (de qua scribendi ratione quaedam & Cicero in Oratore) audiat Terentium Scaurum, antiquum Grammaticum.

„ *Pulchrum, inquit, quamuis in consuetudi-*
„ *ne adspiretur; nihilominus tamen ratio exsili-*
„ *ter & enunciandum, & scribendum persuadet:*
„ *ne una omnino dictio, aduersus Latini Sermonis*
„ *naturam, media adspiretur: cum alij à Graecis*
„ *putent esse translatum, quasi Pulchrum* πολλὸν
„ χρῶμα, *quippe multum nitoris & elegantiae,*
„ *significaret. Sunt tamen non hebetis ingenij uiri,*
„ *qui nomina huiusmodi, in Crum exeuntia, a uer-*
„ *bis deduci uelint, a Fulcio, Fulcrum; a Sepelio, Se*
„ *pulcrum; a Polio, Polcrum; mox, consuetudine,*
„ *Pulcrum. Carisius quoque, lib.* I. *Pulcrum, in-*
„ *quit, Varro adspirari debere negat: ne duabus cō*
„ *nantibus media intercedat Adspiratio: quod mi*
„ *nime rectum Antiquis uidebatur. unde & Se-*
„ *pulcrum hodieq. manet, quod sit Seorsum a Pul-*
„ *cro, propter recordationem doloris*

PAVLLVS, IL *geminata, Cognomen Aemiliae gē tis. lapides Capitolini, & alij; & nummi argētei tres Andreae Lauretani, Alexandri Toti, & Aloysii Mondellae, sic oēs inscripti,* PAVLLVS LEPIDVS. CONCORDIA. PAVLLVS. TER.

Vide

Vide & Velium Longum, de Orthographia

Romae, in Baſi Tiburtina

Ad D. Mariae in uia

Ad Agonem, in domo quadam: olim in Aedibus Colotianis

In Aedibus Maſaeiorum

In hortis Carpens.

Ad Cur. Sabell.

In Baſiliſca Lateranen.

In Thermis Conſtantinianis

Saepini, in Samnio

In Aequicolis

Caerete

Extra Mirabellam

Brixiae

Ibidem

Ibidem

Ibidem

Ibidem

Ibidem, ad Cathedralem Eccleſiam

Gambarae, in agro Brixiano, ad D. Petri Templum

Ad D. Mariae, uulgo, de Inuergnano

Mediolani

Vnica tamen L, *legitur in quibuſdam inſcriptionibus*

Romae, apud Octauium Pantagathum

Ad Forum Piſcarium, in Aedibus Angeli Velarini

In aedibus Euryali Ruſini, ad Buſta Gallica

In

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

In aedibus Atilij Delphinij
Ad D. Augustini, in domo quadam
Ad Salonae aquae originem , in Triuultiorum hortis
Tibure, ad D. Siluestri
In Agro Arpinati, supra Fibrenum fluuium
Senogaliae, in Piceno
Veronae
Brixiae, ad aedem D. Afrae, in sacello subterraneo
Montisplani, (sic uulgo dicitur) ad D. Antonij
Mediolani

PECVNIA, per C, & non per Q, scribendum est: (inquit Carisius lib. I. Instit.) quoniam Q. litteram nusquam uolunt ueteres poni alias, nisi ut duae uocales sequantur, quarum prior sit V. lapides omnes

In inscriptione tamen, quae est Venusiae, ad Fontem Othi, cum Q, Pequnia male legitur

PEDIVS, non, PAEDIVS, familia Romana. libri ueteres, Poetae, lapides Capitolini, & alij

Foro Sempronij, in Piceno, in hortis Polydori Rustij

In-

Interamnae

PEDVCAEVS, *non*, PEDVCEVS; *aut*, PAEDVCEVS *libri ueteres, & lapides*
Mutinae
Interamnae
Romae, in Piscina publica, in Tiburtin.

PENITVS, *non*, PAENITVS, *ut uideo scriptum esse in quibusdam libris. Poetae enim primam corripiunt*

PENNVS, *duplici* NN; *Cognomen Iuliae gentis. libri ueteres, & lapides Capitolini*

PENARIVS, *&*, PENVARIVS, *reperitur in uulgatis libris;* PAENVIARIVS *autem in antiquo lapide, quamuis mendose cum diphthongo: nam Poetae primam corripiunt*
Puteolis, in hortis Pro regis

PERENNIS, *non*, PEREMNIS. *ex antiquis & libris & lapidibus*
Romae, ad D. Io. & Paulli
In aed. Francisci Lischae
Ad Columnam Antonini, in aed. Bubalorum

PERPERNA, *non*, PERPENNA; *Cognomen familiae Romanae. lapides Capitolini, & alij*

Romae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Romae, ad D. Paulli

Romae tamen, ad D. Helenae, retro Thermas Constantinianas, est antiqua inscriptio, in qua, Perpenna, legitur

PETILIVS, LL *geminata, familia Romana. lapides Capitolini, & nummi duo argentei Andreae Lauretani, aliusq. Rinaldi Odonii, sic inscripti,* L. PETILLIVS. CAPITOLINVS. *Iuuenatij tamen est antiqua inscriptio, in qua* PETILIVS, *unica* L *legitur*

PETIVS, *unica, & duplici* TT, *reperio in antiquis inscriptionibus*

Vnica, Romae, ad Forum Iudaeorum

Duplici, Rocae, iuxta Neapolim, in domo clarissimi Comitis de Seminara

Aquilae, intra Aedem S. *Secundi*

PHOEBVS, *cum Oe. Graeca consuetudo, & lapides Romae, ad Columnam Antonini, in Aedibus Bubalorum*

In Aedibus Capranicorum

Ad D. Mariae, in Foro Iudaeorum

In domo Caesia

In Foro Romano

In adscensu Capitolii, in domo quadam

In aedibus Rainutii Farnesii

Reate, ad D. Petri

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PIGNVS, *Pigneris, dicebant ueteres; Pignus, Pignoris, posteriores. lapides*
Pigner. Romae, ad D. Mariae, in uia, in monasterio
Pignor. Romae, in Musaeo Carpensi
Ad Agonem

PIRAEEVS, *cum Ae diphthongo in secunda sylla-ba Graeca consuetudo*

PLAETORIVS, *cum Ae, familia Romana. libri, & lapides*
Romae, ad D. Mariae in Porticu
In aed. Io. Zabrerae, ad Fontem Triuij
In Aequicolis.
Item quattuor nummi argentei Andreae Lauretani quorum unus, L. PLAETORIVS. CEST. IMP. *secundus*, M. PLAETORIVS. AED. CVR. EX. S C. *tertius*, M. PLAETORIVS. CEST. EX. S. C. *cum alio Alexandri Toti, idem inscripto. quartus*, M. PLAETORIVS M. F. AED. CVR. *& alius Matthaei Forerij, cum ijsdem litteris*

PLANCIANVS, *cum* C, *deductum a Plancia gente nummus argentus Andreae Lauretani, sic inscriptus*, CN. PLANCIAN. AED. CVR. *& lapides*
Romae, in aed. Masaeiorum

PLAVTIVS, *cum* T, *familia Romana. libri, lapides Capitolini, & alij; & nummi duo argentei Andreae*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

dreae Lauretani, quorum unus, A. PLAVTIVS. AED.CVR.EX.S.C. alter, L. PLAVTIVS. & alius Io. Mariae Sculptoris, sic inscriptus, C. PLAVTIVS. PLANCIVS. & alius Matthaei Foreríj, cum his literis, A. PLAVTIVS. AED. CVR. EX. S. C. & alius eruditissimi hominis, clarissimiq. Comitis, Constantíj Landi, in quo est, L. PLAVTIVS

Romae, in uirid. Paulli Bubali, ad Aquam Virginē

PPENA, cum Oe scribo, ex antiquissimis libris, Virgilio Carpensi, & lapidibus; praeterea ex Graeca deriuatione. Graeci enim, Ποινὴ

Romae, in Musaeo Carpensi

In Aedibus Atilíj Delphiníj

In Aedibus Alberici Cibo, Carrariae Principis, ad Agonem

Ad D. Antoníj, e regione Hospit. Anglorum

Neapoli

POETELIVS, cum Oe. lapides Capitolini, & alíj

Romae, in Musaeo Carpensi

Ad Cur. Sabell.

POLLA, duplici LL, deductum a Paulla. libri ueteres, & lapides

Romae, ad D. Mariae in uia Aquini

Albacinae, Fabriani pag.

Neapoli

Brixiae, in Foro

POLLIO. LL geminata, Cognomen Asiniae gentis lapides Capitolini, & alíj

Romae, uia Latina

In

In edib. Porcarioru
Apud Atilium Delphinium
Charticeti, Fani opid.
Casini, in Templo D. Mariae, in pauimento
Ad Lirim fluuium
Mediolani

Contra tamen in quibusdam inscriptionibus
Romae, in aedibus Arberinorum
In agro Bellunensi

POMERIVM, sine diphthongo. libri, & lapides
Romae, affix. parieti, ante D. Luciae Cloacam
Ante Aedes Caesias

Hinc licet intelligere, quod uideor iam saepe monuisse, consuetudinem apud ueteres ualuisse plurimum: cum, Pomerium, non, Pomoerium, scriberent, licet a Pone, & Moeros, idest, Muros, deductum non ignorarent, ut ait Varro, lib. 4. de Serm. Lat. et Liuius, lib. 1. nã in alia qui, pro V. surpabant Oe ut Coerare, pro, Curare; Moeri, pro, Muri; Oesus pro, usus, apud Ciceronem lib. 2. de Legibus; Moesia, pro, Musia, siue Mysia, & similia. Quae aliquando, si uita, ualetudo, et otium suppetet, ex nostris Antiquarum Inscriptionum libris cognoscentur. Vide hic infra nostram ueterum Notarum Explanationem, in, OE, pro, V

POPILLIVS LL geminata. lapides Capitolini et alij
Romae, in Aedibus Atilij Delphinij
In hortis Carpens.
Trans Tib. in Aed. Aurelij Matthaeij
Brixiae, ad Aedes Patronianas
Gottholongi, (sic dicitur) in agro Brixiano, ad D. Petri

Vnica tamen L legitur in sequentibus
Romae, in hortis Carpens.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ad D. Eustachij
In aedibus Capranicorum
Ibidem
Ad D. Thomae, prope Templum Pacis
Ad D. Paulli
Praeneste
Ibidem, in summo Templo
Tibure, ad D. Paulli
Patauij, apud Cartolarios, in cella uinaria

POPLICOLA, *non,* PVBLICOLA, *P. Valerij Cognomen. lapides Capitolini, & alij. Liuius etiam, lib. 2. huius Cognominis caussam ponit, quasi a Populo coleretur; his uerbis : Latae deinde leges, non solum, quae Regni suspicione Consulem absoluerent, sed quae adeo in contrarium uerterent, ut Popularem etiam facerent. inde Cognomen factum Poplicolae est. Valerius quoque, lib.* IV. *c.* I. P. *Valerius, inquit, populi maiestatem uenerando, Poplicolae cognomen assecutus est*

Romae, apud Masaeios.
Erut. uia Sacra
In agro Brixiano

POPPAEVS, *gemina* PP, *& cum Ae diphthongo. libri, lapides Capitolini, & alij*

Quamuis aliter legatur, in uetere lapide Romae, in aedibus Porcariorum

PORCIVS, *cum* C, *familia Romana, a Porco; ut ab Asino,*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Asino, Asinius; ab Oue, Ouius; a Gallo, Gallius. libri, lapides Capitolini, & alij; & nummus argenteus Antonij Augustini, & alius Francisci Molinij, sic inscripti, M. PORCIVS. LAECA
Romae, ad D. Laurentij, extra muros
Ad Forum Mali aurei

POSTTRIDIE, *quidam duplici* TT *scribunt: quasi Post triduum. quos non sequor. in omni enim re delectus est habendus. Eadem ratione scribunt & Transcribo, Asstitit, Pedissequus, Alissequus & similia*

POSTVMIVS, *familia; &,* POSTVMVS, *Cognomen sine Adspiratione, contra Etymologiam. (Plut. in Sulla.* τὴν ὕστερον τῆς πατέρων τελευτῆς γενόμενοι. *Plautus Aulularia:* „ *Post mediam aetatem qui ducit uxorem domum, si eam senex* „ *anum praegnantem fortuitu fecerit: quid dubitas,* „ *quin sit paratum nomen puero Postumus? lapides Capitolini, & alij; & nummi duo argentei Andreae Lauretani, quorum unus,* A. POSTVMIVS. A. F. ALBINVS. BRVTI. F. COS. *alter,* A. POSTVMIVS. COS. *& alius Alexandri Toti & alius Matthaei Forerij, duo Rinaldi Odonij & alius, quem duobus adhinc annis, antequam diem suum Romae obiret, mihi dono dedit Constantius Landus, Comes; cuius hominis mirifica probitate, praestantiq. doctrina ualde delectabar cum ijsdem litteris*

Romae, ad D. Marci, in aedibus Horatij Muti
Ad D. Paulli
In Palatio Neruae
In Hadriani Mole
Neapoli
Ibidem
Puteoli
Canusiis
Mediolani, apud Vicum Galeratum
Brixiae, in Templo omnium Sanctorum
Concesij
Bagnoli, in Templo D. Processi, & Martiniani
Patauij, in aedibus Francisci Quirini
Inuenio &, POSTIMIVS, in antiquo lapide
In aedibus Caesiis

PRAEMEFERO, PRAESEFERS, PRAESEFERT unica dictione scribo: quamquam ex tribus componatur. usu enim in unam transijt: sicuti, Quemadmodum, Quamobrem, & similia

PRAESERTIM, cum Ae. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides
Romae, In Aedibus Masaeiorum

PRAESTINGVERE; scribo; non, PERSTRINGERE aut, PRAESTRINGERE, ex auctoritate ueterũ librorum

PREN-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PRENSVS; *non*, PREHENSVS, *Terentius Scaurus praecipit ſcribendum : quod deducatur a Prendo, non, Prehendo. cui aſſentiunt ueteres libri, & Virgilius Carpenſis*

PRETIVM, *ſine diphthongo. libri, & lapides Praeneſte*

PRO, *ſine Adſpiratione; ut, Pro Iuppiter. Feſtus, & Virgilius Carpenſis, Aen. lib.* IV

PROCILIVS, *non*, PORCILIVS. *libri, & nummus argenteus Aloyſii Mondellae, in quo eſt,* L. PROCILI. F. *& lapides*
Romae, ad D. Antonij, prope Aculeam S. Mauthi.
Ad D. Thomae, prope Templum pacis.
Nominatur a Caeſare C. Val. Procilius. ubi antiqui libri, Procillus, uel, Troacillus.

PROCONSVL, *unico uerbo ſcribendum, licet exiſtimare, cum Suetonius, & Plinius, Proconſulatus Gellius, Proconſulare, unico uerbo, dixerint. Veteres contrahebant* PRO. COS. *itaq. ſcriptum in lapidibus Capitolinis, & alijs, animaduerti. quae ſcribendi ratio moleſtas Grammaticorum quaeſtiones uitabat. librarij poſtea, alij, Proconſul, uariatis caſibus; alij ſemper, Pro conſule, produxerunt. Ego libenter Antiquorum conſuetudinem imitarer, ne cum alterutra parte, ſui quaſi iuris poſſeſſionem tenente, liti-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

gare necesse habeam. Quod si alterutram ad partem cogar inclinare, libentius scripserim, Proconsul, Proconsulis, Proconsuli, & quae sequuntur in quo me ualde mouet similitudo; cum, Abnepos, & Pronepos; non Ab nepote, uel, Pro nepote, omnes dicant. quod si hoc conceditur, (nec dissentire quemquam uideo) ualeat eadem ratio in Proconsul, & Propraetor, & similibus. Veteres autem non modo, PRO. COS. pro, Proconsul; sed etiam, P. Q. pro Populusque, separatim scribebant: quod nos unico uerbo scribere omnes consueuimus. Nec me mouet exemplum illud, in oratione, ut opinor, pro lege Manilia, cum L. Philippus dixit, se mittere Pompeium ad Bellum Mithridaticum, non Pro consule, sed Pro consulibus. respexit enim ad originem compositionis, & ad significationem nominis, non ad usum scribendi, aut loquendi. In epistola etiam X. lib. XVI. Fam. legitur
" Nobis, qui Proconsulibus sumus, negotium dederat ut curaremus, & c. in uulgatis. Quo loco omnes ueteres libri, nulla uarietate, Procõsules, habent. Diuus autem Augustinus, in libro de Grãmatica, Ab E, inquit Littera uocali nullum Latinum, nisi iuncta praepositione, masculinum inuenitur; ut, Proconsule, Pro praetore. Ergo iuncta praepositione, fiunt Latina, ut dixi, Pro praetore, Proquaestore. nam ueteres nominatiuo casu, Pro consul, dicebant; attendentes, nullum nomen apud Latinos, uirilis generis, in E exire
Proconsul etiam unica dictione legitur in antiquo lapide,

pide, ſuperiore anno ad D. Stephani in Coelio monte effoſſo
Antea quoque eiuſdem inſcriptionis exemplum extabat, ad Agrippinam
Item eiuſdem fragmentum, in Aedibus Atilij Delphinij
In Aede D. Priſcae, in Auentino
In Aedibus Maſaeiorum
Ibidem
Ad D. Alexij
In domo Caeſia
Ibidem
In hortis Fabianini Montij
Ad Agrippinas
Ad Buſta Gallica, in Aedibus Euryali Rufinij
Ad Forum Traiani
Piſauri, ad DD. *Decentij, & Germani*
Auſonius quoque Edyll. V. *dixit*
„ *Proconſul genitor, Praefectus auunculus inſtant*

PROELIVM, *cum* OE. *Virgilius Carpenſis, lapides Capitolini, & alij*
Romae, apud clariſſ. uirum, Pyrrhum Tharum

PROSCENIVM, *ſine diphthongo. deducitur enim a Scena. contra tamen antiqui lapides. Vulſinijs*

PVBLICIVS, &, POBLICIVS, *in antiquis lapidibus*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

bus inuenio: cum tamen, eandem significari gentem, minime dubitem. Sed, quia ueteres, primum Poblius, deinde, Publius, dixerunt; hinc & Poblicius, & Publicius, deducta sunt. lapides Capitolini, & nummus argenteus Io. Andreae Aueroldi, & alius Io. Mariae Sculptoris, & alius Matthaei Forerij, & alius Alexandri Toti, POBLICIVS, habent. Mihi posterior consuetudo, quae suauitatem in pronunciando quaesiuit, magis placet: quam confirmat nummus argenteus Andreae Lauretani, & lapides

Public. In Vico Triputij, Agri Lupien.
Patauij
In agro Brixiano, ad D. Mariae, ultra Herbuscum
Poblic. Romae, in aedibus Podocatharorum, prope D. Luciae Cloacam
In Musaeo Carpensi
Infra Capitolium, ad Forum Traiani in Tiburtin. ad Theatr. Marcelli
Neapoli

PVBLILIVS, non, POBLILIVS, familia. lapides Capitolini, & alij: etsi ijdem lapides, paullo post POBLILIVS habeant
Romae, in aedibus Domitij Cauallerij
In aedib. Masaeiorum, e Caeritib. allat.
Narniae, ad Portam antiquissimam

PVPIVS. lapides

Romae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Romae, in aed. Masaeiorum
Puteolis
Senogaliae, in Piceno
Bergomi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Q

Q. scribebant ueteres, cum copulantem particulam Que, significarent: quod & lapides Capitolini, & alij, qui &, Que, producte habent, plane testantur

Romae, In Aedibus Atilij Delphinij

In domo Vincentij Palumbij, ad D. Mariae in uia

Iuxta Aedes Carpenses

Ibidem

Ad D. Mariae, in Foro Iudaeorum

Ad D. Clementis

Ibidem

Via Flaminia

In Foro piscario, ad D. Angeli, in pariete domus

Ad cliuum Capitolinum, in Aed. Lucij Buccabellij

Ad D. Mariae, Trans Pontem

Ad D. Celsi

In Aed. Bruti Vall.

In aed. Fabij Crescentij

Ad Cloacam D. Luciae, in domo Podocatharorum

Prope uiam Iuliam, in Foro negotiatorio, in Pariete quodam

Ad D. Paulli

Ibidem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ad D. Mariae Cruciferorum, ad Fontem Triuij

Trans Tiberim

In Taberna quadam, prope Fontem Iulij III.

Via Flaminia

Via Flaminia, quae ducit ad Pontem Muluium

A Praeneste tertio lapide, extra opidulum, quod uulgo Zagaruoli dicitur, in Ecclesia, allatum ex Nymphaeo, quod sub radice Montis fuit, ubi adhuc fons pulcherrimus

Aquini, ad Cathedr. Eccles.

Neapoli

QVAMOBREM, QVEMADMODVM, *Sicut, Sicuti Velut, Veluti, Quamprimum, Quamplurimum Quamplures, Quamdoctissimus, Perbelle, Perdocte, Admodum, Propterea, & similia, unica dictione scribo: quae, cum sint composita, usu tamen in unam naturam coierunt. libri, & lapides*

QVATTVOR, *duplici* TT. *Virgilius Carpensis, Pandectae, Poetae, & lapides*

QVERELLA, *sine diphthongo, & duplici* LL. *libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides. Eodem modo & Loquella, in Virgilio Carpensi, Aen. lib.* IV

QVAEROR, *sine diphthongo. libri ueteres, et lapides*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Romae, in insula Tiberina
In domo Caesia
Romae, ad Montem Iordanum
Ad D. Mariae Gratiarum, infra Capitolium
In Coenobio D. Paulli, uia Ostiensi
Ad D. Marcelli
In Suburbio Reatino
In agro Brixiano
Male tamen QVAERELLA, *cum diphthongo, legitur*
In hortis Carpens.

QVIDQVID, &, QVIDQVAM; *non, Quicquid, aut Quicquam. dicimus enim, Quodque, & Quidque quamquam uideo etiam in uerbo Acquiro* D *in* C *mutari. Sed haec non satis firma ratio uidetur: cum scriptum etiam in antiquissimis monumentis animaduerterim, Adquiro; etsi, Acquiro, scribam. Accedit illa ratio, quod in, Quisquis, a quo Quidquid deducitur, nullam litteram mutamus nec dici potest, in Quidquid ideo mutari* D *in* C, *ut pronunciatio leniatur. nam mihi quidem sonus aliquanto asperior uidetur in, Quicquid, quam in Quidquid. Confirmant nostram opinionem Quinctilianus, lapides, & Virgilius Carpensis, in 2. Aen. ibi*
" *Quidquid id est; timeo Danaos, & dona ferentes*
Interamnae, ad Maximum Templum

QVINCTVS, QVINCTIVS, QVINCTILIVS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

QVINCTILIANVS, & , QVINCTILIS, *cum* CT *scribo; secutus lapides Capitolinos, & alios; etsi quidam lapides sine* C. *Admonet enim Etymologia, ut, quemadmodum a Relinquo, Relictus, a Coquo, Coctus; sic, a Quinque, Quinctus, deriuemus*

Romae, in aedibus Capranicorum

Repert. in Foro Romano, ad Aedem Saturni: ante Templum D. Hadriani, nunc prope aedes Farnesianas

Ferentini, in Latio, in uinea

Hispelli

In agro Veronen.

Contra tamen in sequentibus

Romae, ad D. Marci

In aed. Hier. Spannochij, ad Aculeam S. Manthi

Ad Aquam Virg. in uiridario Paulli Bubali

Ad D. Mariae, Trans Pontem

Ad Agonem, in Ecclesia D. Agnetis

In aedibus Benzoniorum, ad D. Marci

Tibure, ad D. Mariae

QVOMODO, & , QVOQVO MODO, & *similia, quis dubitet separatim scribenda esse? sicuti etiam scribitur, Quodam modo. Eiusdem generis sunt, Si quis, Prius quam, Postea quam, Ante quam, Propterea quod. quod libri ueteres uidentur confirmare*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

QVOTIDIE, *quod componitur ex Quoto die, cur non ſcribam, cum Antiquis? Quinctilianus enim Aetate ſua Cotidie dictum ſignificat. uerum enim in hoc uetuſtiorem conſuetudinem magis probo: alioqui, ut Cotidie, ſic & dicendum eſſet, Cotannis. quod ineptum, & contra conſuetudinem eſſet, aſſentiente Virgilio Carpenſi. lapides* COTTIDIANVS, *habent*

Romae, in aed. Maſaeiorum, e Caeritib. allat. 2.

Quottidie uero duplici TT. *Poetae ſcribunt, metri cauſſa: ut, in,* RELIGIO, RELLIQVIAE, RETTVLIT

QVOTIES, *non,* QVOTIENS, *item &* TOTIES *ex aurium ſuauitate, ſcribo; & ex lapidibus. Contra tamen in quibuſdam*

Romae, extra portam Flaminiam, in uinea quadam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

R

RAETI, *Populi, cum Ae diphthongo. libri Graeci & lapides*

Prope Caietam, in Templo rotundo

Messanae, in Sicilia

REGIVM, *Italiae opidum, sine Adspiratione*

RELIGIO, *unica* L. *libri, & lapides. Poetae addunt* L, *ut producatur prima syllaba, quae breuis natura est*

Romae, in Ianiculo, ad D. Onuphrij, in adscensu

In Aedibus Colotianis

In aedib. Masaeiorum

In aedibus Porcariorum

In aedibus Hieronymi Picij

Ferentini, in Latio, in uinea

RELIQVIAE, *unica* L. *fit enim a Reliquo. Poetae addunt* L, *ut prima syllaba producatur. alioqui locum in carmine non haberet. lapides*

Romae, ad Campum Florae, in pariete domus Clementinorum Vrbeuet.

In aedibus Atilij Delphinij

In aedibus Pauli Pini, ad D. Mariae Rotundae

In hortis Carpens.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

REMMIVS, *non,* REMNIVS, *aut* RHEMNIVS, *reperitur in antiquo lapide*

Romae, apud Achillem Statium Lusitanum

REPREHENDO, *sine diphthongo, & cum Adspiratione, contra ueteres aliquot libros. corripitur enim in secunda syllaba apud Poetas*

RETVLIT, *in soluta oratione;* RETTVLIT *in carmine. nam natura sua, cum deducatur a Refero facit Retuli. sed Poetae addunt* T *ad producendam primam syllabam, sicuti addunt* L *in Relligio, & Relliquiae. Rettulit tamen, duplici* T T *est in Capitolino Marcelli Triumpho & in sequenti inscriptione*

Neapoli, in aedibus Hadriani
Gulielmij

RHEGIVM, *Siciliae opidum. cum Adspiratione. Strabo lib.* V I. *deriuat* ἀπὸ τοῦ ῥαγῆναι, *idest a Frangendo. libri, & lapides*
Tegeani in Calabria

ROBIGO, *non,* RVBIGO. *unde ueteres Robum dixere, teste Festo Pompeio. Virgilius Carpensis*

ROMILIVS, *non,* ROMVLIVS, *familia Romana. libri ueteres*

RVFVS, RVFINVS, &, RVFINIANVS, unica F. sex nummi argentei Andreae Lauretani. in primo est, RVFVS. III. VIR, in secundo, RVFVS. in tertio, RVFVS. S. C. in quarto, Q. POM. RVFVS. COS. in quincto, Q. POMPEIVS. RVFVS. COS. in sexto, L. SERVILIVS. RVFVS. & tres item argentei Rinaldi Odonij, duo sic inscripti, RVFVS. III. VIR. tertius autem, Q. POMPEI. Q. F. RVFVS. COS. & lapides

Romae, infra Capitolium, ad D. Mariae in Ara caeli.
In hortis Carpens.
Ibidem
In Musaeo Carpensi
Ad D. Andreae
In Aedibus Alexandri Rufini
Ibidem
Ad D. Mariae in uia
In Aedibus Atilij Delphinij.
In Capitolio
Ad D. Augustini, in domo quadam
Ad D. Io. ante portam Latinam
Ibidem
Praeneste
Ibidem
In Aequicolis.
Allifis, in Campania
Ferentini, ad D. Ioannis, & Paulli Cathedrale Templum
Telesiae, in Ecclesia

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Sentini
Capuae, ad Ripam Vulturni
Neapoli, in aedibus Petri Pighiolae
Iuxta Neapolini
Mirabellae, in aedibus Ferdin.
Guindacij
Ibidem
Extra Mirabellam
Luceriae
Placentiae, ad D. Paulli
Ibidem, ad D. Antonij
Materni, in agro Brixiano, apud Benacum
Asisij, in Vmbria
Inguij, in Theatro Gabrieliae Familiae
Feltriae

RVLLIANVS, *non*, ROLLIANVS. *libri ueteres*

RVTILIVS, *non*, RVTILVS. *familia Romana. Rutilus enim est Nautiorum, & Marciorum cognomen*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Romae, apud Fuluium Vrsinum

TORVS, *sine Adspiratione. libri ueteres, Virgilius Carpensis, & lapides. Dictus autem Torus, ut inquit Seruius in Virg. Aen. lib.* I. & V. *a tortis herbis: uel, ut ait Varro, de ling. Lat. lib.* IV. *a Toruo. Vtram uero etymologiam sequamur, sine adspiratione certe scribendum*

Mediolani, in Templo D. Augustini.

TRANSFERO, *& deriuata, cum* N S *scribo, ratione habita compositionis, et ueterum librorum auctoritate: assentiente Donato, in Terentij Phormionis Prologum. Prope Tiburim, ad Pontem Lucanum. In quibusdam tamen inscriptionibus contra scriptum uidimus*

Romae, in Aedibus Hortensii Palini

TRIBOCI, *populi, non*, TRIBOTI. *Graeca consuetudo*

TRIVMPHO, *cum* PH, *non cum* F, *ut quidam putant. Cicero in Oratore, libri, & lapides*

In Quirinali, in domo Pomponij Laeti.

In Aedibus Capranicorum

In Quirinali, in domo quadam

Prope Tiburim, ad Pontem Lucanum

Nummum quoque argenteum se uidisse apud Laurentium Medicem, ait Politianus in Miscellaneis;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

neis; hac inſcriptione, TRIVMPHVS. *& alium his litteris,* TRIVMPVS

TVCCIVS, *duplici* C C, *familia. ex antiquis lapidibus*
Romae, ad D. Clementis
Capuae
Puteolis, in hortis Proregis

TVRRANIVS, *duplici* RR, *& unica* N. *lapides*
Romae, ad D. Mariae in Via, in ſcala quadam
In aedib. Maſaeiorum
In aedibus Bruti Vallen.
Bellunij

TVS, *ſine Adſpiratione. libri ueteres, & Virgilius*
„ *Carpenſis. Cariſius quoque, lib.* I. *Inſtit. Tus*
„ *inquit a Tundendo, ſine Adſpiratione dicitur*
„ *quamuis Iulius Modeſtus* ἀπὸ τοῦ θύειν, *tractum*
„ *dicat. Vide & Porphyrionem in Horat. Carm. lib.* I. *Od.* 30

TVSCIA, *ſine Adſpiratione. libri, & lapides*
In aedibus Capranicorum
Narniae, ad Portam antiquiſſimam
Interamnae, apud Statium Donatum
Florentiae
Arpini
Praeneſte

TVSCV-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

TVSCVLANVS, *sine Adspiratione.* *libri, & lapides*
Tridenti

TVTELARIVS, *unica* L. *libri, & lapides*
Romae, in domo Caesia
In aedibus Capranicorum
Sic, & Tutela, unica L
In hortis Carpens.
In hortis Euryali Rufini

TYRANNVS, *Graeca Consuetudo, libri, & lapides*
Romae, in Arcu Constantini
Ad Pontem Salarium, tertio ab Vrbe lapide

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

V

VACINIA, *duplici* CC. *Virgilius Carpensis, & Vaticanus*

VALETVDO *dixerim libentius quã*, VALITVDO, *Cõtra Analogiam, & ueteres aliquot libros. uideo enim Horatium in Sermonibus dixisse, Valetudo producta secunda syllaba; quae, si, Valitudo, dicas breuis erit. Verisimile igitur est, alios, Valitudo alios Valetudo, pronunciasse, in quibus Horatium; fortasse a duplici Supino, Valitum, & Valetum; ut ab Soleo, Solitum, & Soletum; unde Obsoletum, Exsoletum. quamuis Priscianus Obsoletus ab Obs, & Oleo deducat; et Obscenus, ab Obs & Cano. quod nimis absurdum uidetur: potest enim, ut a duplici praeterito, Soleui, factum est duplex Supinum, Solitum, et Soletum, itidem fuisse a Valeo duplex praeteritum; Valui, unde Valitum; &, Valeui, unde, Valetum, ex quo, Valetudo; Nummus quidem argenteus Andreae Lauretani, & alius Rinaldi Odonii, sic habent,* M. ACILIVS. III. VIR. VALETV.

VARVS, *unica* R. *lapides, & nummi argentei tres Andreae Lauretani, & unus Matthaei Forerij, sic inscripti*, C. VIBIVS. VARVS. *etsi Victorinus Afer, antiquus Grammaticus, aliter sentiat*

Romae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Romae, in Area Apollinari
Ad D. Rufinae, Trans Tiberim
Tibure, ad D. Siluestri
In agro Veronen.

VATTIVS, *duplici* TT *scribo, ex Victorini sententia*

VELLAEVS, *scriptum reperio in antiquo lapide*
Canusii

VELLICASSES, *non*, VELLIOCASSI, *populi. libri ueteres, Plinius, & alij*

VENELI, *populi, non*, VNELLI. *libri ueteres. Ptolomaeus*, Ουένελοι.

VENEO, *pro, Vendor; sine diphthongo. ex Pandectis Florentinis, & antiquis lapidibus*
Romae, ad Agonem

VETTIVS, *duplici* TT. *nummus argenteus apud Rainutium Farnesium, Cardinalem, in quo est*, T. VETTIVS. IVDEX. *& lapides Apud Suetonium in D. Iul. Caes. c.* 17. *nominatur* L. *Vettius Index: ut fortasse ex hoc nummo in eo restituendum sit*, L. *Vettius Iudex*
Romae, in hortis Armellinorum
In uiridario Paulli Bubali, ad Aquam Virginem
In hortis D. Alexij, in Auentino

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ad D. Agnetis
In aedibus Colotianis
In Capitolio, in aedib. Conseruatorum
In Foro Romano
In monte Coelio, ad D. Stephani, prope Nauicellam
Ad D. Eustachij
Sentini
Asisii, ad D. Paulli
In Agro Fulginate, ad D. Marcelli
Firmi, in Piceno
Neapoli
Venusiae, ad Fontem Othi
Mediolani
Gratiani, opidi Montisferrati

VERRVCOSSVS, *duplici* RR, *& duplici* SS. *ut, Imperiossus. lapides Capitolini*

VERTEX, *cum* E, *non,* VORTEX, *scribendum ait Quinctilianus lib.* 1. *quo etiam loco, primum Scipionem Africanum ita scripsisse, tradidit. Sosipater, Vorticem, a Vorando; Verticem, a Vertendo dicta putat*

VIBIVS, *unica* B *scribo, ex Capitolinis lapidibus & alijs. Nummi ueteres Antonij Augustini,* C. VIRIVS. PANSA. *Audio tamen inscriptionem esse Arcadiae, in Apulia, in porta*

Ecclesiae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Ecclesiae D. Petri, in qua duplici B B *scriptum sit*

VICENSIMVS, *numquam scribo; sed, Vicesimus Tricesimus, & similia: Aurium sensu comprobante, contra ueteres aliquot libros, & lapides*

omae, ad Agonem

In nummo uero argenteo Io. Sambuci hac litterae leguntur

IMP. CAESAR. TRAIANVS. HADRIANVS. P. M. (TR. P. COS. III

RELIQVA. VETERA. H. S. NOVIES. MILL. APO- (LITA. S. C

VICETIA, *non,* VINCENTIA. *libri, & lapides*

Vicetiae

In Agro Vicetino, in Monte Sumano

Leonici, in Agro Vicetino

VILLICVS, *duplici* LL. *libri, & lapides. etsi quidam lapides unica* L

Duplici, Capuae, ad D. Benedicti

Pausylipi

Vnica, Romae, In Collegio Iesuitarum

In aedibus Atilij Delphinij

Ibidem

VINDICO, *non,* VENDICO. *libri ueteres, Festus Pandectae Florẽtinae, Analogia, (dicimus enim*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Vindex, non, Vendex) & lapides

Romae, ad D. Helenae, retro Thermas Constantinianas

In uindario Paulli Rubali, ad Aquam Virginem

In Foro Romano

Tuderti

VINICIANVS, *Coeliorum cognomen. Male in Fam. lib.* IIX. *Vicinianus. & in Caesare, Vintianus. argenteus nummus & libri ueteres*

VIRDVMARVS, *non,* VIRIDOMARVS, *Gallorum dux, a* M. *Claudio ad Clastidium interfectus. lapides Capitolini. Seruius, Aen.* VI

VIRGILIVS, *malo quam, Vergilius. Pierius quoque primam syllabam cum* I, *scribi maluit. cuius rationes, uisum est, ut hic adscriberem, quo certius in hoc nomine scribendi ratio cognosceretur. Sic igitur ille, in extremo Commentario in* IV.
" *Georgicon Librum: Non alienum fuerit, a sus-*
" *cepti operis negotio, si, quo modo Virgilij nomen*
" *sit scribendum, ipse quoque, cum tot alijs, qui ar-*
" *gumentum huiusmodi amplexi sunt, quaesiero.* I,
" *siquidem, an* E, *potius sit huius nominis uocalis*
" *prima, litteratissimis illis, qui superiori Aetate*
" *claruere, uiris (Politianum significat) haud pa-*
" *rum negotij facessit. Atque illud in primis non ie*
" *rim infitias, in Romano Codice passim,* VERGI-

" LIVM,

„ LIVM, & VERGILI, per, E uocalem secundam scribi. sed enim id ea de caussa factum crediderim quod mutatio litterae I in E, atque itidem E in I sit toto eo Codice frequentissima: ut, Sublimes in aethere Nisus; pro, Sublimis: Quique nouas alites; pro, Alitis. Aut, Phyllides ignes; pro, Phyllidis. Tum, Regidas* motare cacumina quercus; pro Rigidas. fuerunt enim saecula, quae I litteram odio quodammodo prosequi uisa sunt. Contra quae libentius E, per I litteram proferre mallent Hinc MIRCIRIVS ab antiquis dictus, Varrone teste, qui nunc MERCVRIVS. Et ex eadem origi natione Commircia illi per I, secunda syllaba quod nos Commercia per E libentius enunciare uolumus. Quid, quod, ELIGANTER, secunda syllaba per I scribendum praecipit Caper, quod ab Eligo descendat? nemo unus tamen dictionem ita proferre nunc auderet. Pari modo idem auctor EXINTERAVIT, quod ex interioribus uerbum emanarit & scribendum, & pronunciandum, monet. cum nos tamen τὰ ἔντερα, dictionem Graecam, agnoscamus, unde uerbum id conformauerimus. Et, ne taedium afferat singulorum nomẽ clatura, sexcenta huiusmodi praeteribimus. Vt minus me moueat, quod in Pandectis quoque illis quae nunc Florentiae publice asseruantur, libro ipso Iustiniani Principis, ut creditur, archetypo non aliter, quam per E, nomen id notetur. Sint Commentaria Tiberij Donati, grandioribus notata characteribus; sint codices alij, atque alij, hu-

„ ius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

„ *ius uel illus Auctoris, in quibus* VERGILIVS,
„ *per* E *ſcriptum inueniatur; Aetatis quippe id con*
„ *ſuetudine, non ratione, factum contenderim; tot*
„ *aliis nominibus, quod ad has litteras pertinet,*
„ *pro temporum uarietate, uariantibus. quod ſi a-*
„ *liqua reperiantur monumenta, in quibus* VERGI
„ LII *nomen per* E *notatum ſit; certe longe plura*
„ *ſunt, in quibus* VIRGILIVS *per* I *legatur. Et, ne*
„ *de Marone dictum dubitemus, uiſebatur in Foro*
„ *Traiani proximis his annis monumentum id*
„ *quod* HONN. IMPP. *in Claudiani, poetae luculen*
„ *tiſſimi, memoriam erexerant, in quo, praeter Lati*
„ *nam inſcriptionem, quae facti conſilium, & Clau*
„ *diani meritum, indicaret, Graece inſuper*
„ κατ' ἐπιτομὴν *inciſum diſtichon legebatur huiuſ-*
„ *modi*
„

ΕΙΝ. ΕΝΙ. ΒΙΡΓΙΛΙΟΙΟ. ΝΟΟΝ. ΚΑΙ
(ΜΟΥCΑΝ. ΟΜΗΡΟΥ
ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΝ. ΡωΜΗ. ΚΑΙ. ΒΑΣΙΛΗΣ
(ΕΘΕCΑΝ

„ *Ex quo manifeſtum eſt,* VIRGILII *Maronis no-*
„ *men in monumentis publicis per* I *notatum fuſ-*
„ *ſe. An uero memorem Graecos Codices, in quibus*
„ *Virgilij nomen habeatur? ſane apud Stephanum*
„ *in dictione* Μάντυα, *nomen hoc per* ἰῶτα *legitur*
„ *non per* Ε φιλὸν· ἐξ αὐτῆς ἦν Βιργίλιος ὁ ποιητής. *Sed*
„ *haec requirere non eſt conſilium. nam obijcient*
„ *in Suidae collectaneis* A*ergil*V*ii Maronis nomen*
„ *per* E *legi, in dictione,* Αρριανὸς *qui Virgilij Geor-*
„ *gicon Metaphraſim fecit. Sed id magis abſurdum*

„ *quod*

„ *quod in eodem loco* VERGILLIVS, LL. *geminato legitur*, Βεργιλλιος; *uti etiam in antiquis aliquot monumentis non negarim inueniri. quamquam id ea ratione factum est,(de uocali tantum loquor) quod* VIRGILIVM *a uirga plerique dictum agnoscebant, id scilicet a Matris somnio desumptum. Virgam uero recentiora illa tempora per* E, *ut nunc quoque uulgo dicitur*, VERGAM, *primo dicere, inde* VERGILIVM, *eadem stribiligene, scribere coeperunt. Sed enim, si ab Etymo nominis huius rationem petamus, Virgilio nomen a Virginali facie, uel modestia, inditum, Interpretes affirmant; eumq.* PARTHENIATA *uocatum, tam ueterum scripta, quam inscriptiones librorum eius ostendunt. in quibus tot Codidicibus uetustis notatum inspicitur*

P. PARTHENIATIS. VIRGILII. MARONIS.

„ *Accedit huc Epigramma Graecũ, quo Dido queri uidetur, alienum quid Virgilium a sui nominis significatione fecisse, cum pudicissimae feminae tam foedas impudicitiae notas inussit. ad id enim adludit finis ille*

Πιερίδες δίτμοι ἁγνὸν ἐφωπλίσασθαι Μάρωνα
Τοῖα καθ' ἡμετέροις ψεύσατο σωφροσύνης

„ *Quare, siue Etymon a Virga, siue a Virginali specie; unde illi tam celebre nomen;* VIRGILIVS *per* I, *scribi debere uidetur. Quod uero apud Romanos in antiquorum monumentis nomen id per* E *non numquam notatum inueniatur, ut apud*

„ *Ange-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

„ *Angelum Colotium, in eius hortis*
C. VERGILIVS. MARTANVS. COLONVS
„ *Hos, aequo aliquo dato iudice, percunctari uelim*
„ *si tantum illis monumentis tribuunt, ut, quid-*
„ *quid in illis inspexerint, pro lege habeant; cur*
„ *non & reliqua eodem modo scribenda censent*
„ *quo singula eodem marmore scripta sunt; quippe*
„ VERGILIVS LL. *geminato;* BONE, & CARE, *abs*
„ *que diphthongo, in Acquisitiuo casu. cur, quia in*
„ *alio marmore peruetusto, Romae,* Q. BERGI-
„ LIVS, *legitur, non itidem praecipiunt,* BERGI-
„ LIVS *per* B *mutam, non per* V *digammon scriben*
„ *dum esse. Nam, quod alibi legatur*
M. VERGILIVS NARCISSVS. VIXIT. ANN. XIIII
„ *non magis me mouerit, quam,* VERGINIA, &
„ VERGINIVS, *praeter Analogiae rationem, per*
„ E, *quodam in monumento scriptum. Pari senten*
„ *tia, hodie, haudquaquam ego* DEANA *scripserim*
„ *quod ad D. Eustachij legerim,* DEANAE. D. D. *ne-*
„ *que,* MENERVA, LEBER, &, MAGESTER, *quae*
„ *per* E *protulisse Veteres, Fabius attestatur. Ne-*
„ *que,* IOVE, *datiuo casu; tametsi Aquilae, intra*
„ *Aedem Sancti Secundi, notatum sit*
IOVE. OPTVMO. MAXVMO. T. PETTIVS. T. F
„ *Neque itidem,* DIE, & VICTORE; *pro,* DII, &
„ VICTORI. *quae idem apud Veteres Quinctilia-*
„ *nus agnoscit. Verum ego plurima, quae super hoc*
„ *dici possent, de industria praetermitto; qui certo*
„ *sciam, clarissimos litteratura uiros, quorum lucu*
„ *brationes propediem in lucem spero prodituras,*

„ *satis*

„ *satis superq. ijs, qui* E *litteram in eo nomine ada*
„ *marunt, respondisse. Haec Pierius. Contra tamen Coelius Rhodiginus Antiq. lect. lib.* VII. *cap.* 4. *& Politianus Epistolarum lib.* V. *& Miscellaneorum cap.* LXXVII. *Pierij tamen sententiam magis probo. etsi Sutrij, in maximo templo, Vergilius, per* E *; legatur*

VNGVENTARIVS, *non*, VNGENTARIVS. *libri ueteres, & lapides. quamquam in alijs contra*
Romae, apud Atilium Delphinium
Venusii, Apuliae opidi, in Templo Annunciatae

VOLCANVS. *libri ueteres, Virgilius Carpensis, & Vaticanus. Vnde & in lapidibus Capitolinis* VOLCANALIA; *assentiente Kalendario uetere Romano, & aliis lapidibus*
Romae, ad D. Mariae in Via Lata
In domo Caesia
Repert. in foro Romano, ad Aedem Saturni, ante Templum D. Hadriani, nunc prope Aedes Farnesianas

VOLTVRCIVS. *lapides*
Romae, ad Agonem, prope D. Agnetis, in gradib. cuiusdam scalae

VOLTVRNVS. *ex antiquis libris, & eodem Kalendario*

VOLVSE-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

VOLVSENVS, *non*, VOLVSIENVS. *ex antiquo lapide, meo. Eodem modo ſcriberem, Saluidenus. Nã & Poſtumulenus dicitur. Poſſidenus, Sentini*

VVLSINIENSES, *non*, VOLSINIENSES. *lapides Capitolini: etſi aliter alii lapides.*
Vulſinijs

VVLSO, *non*, VOLSO, *Manliorum Cognomen. lapides Capitolini*

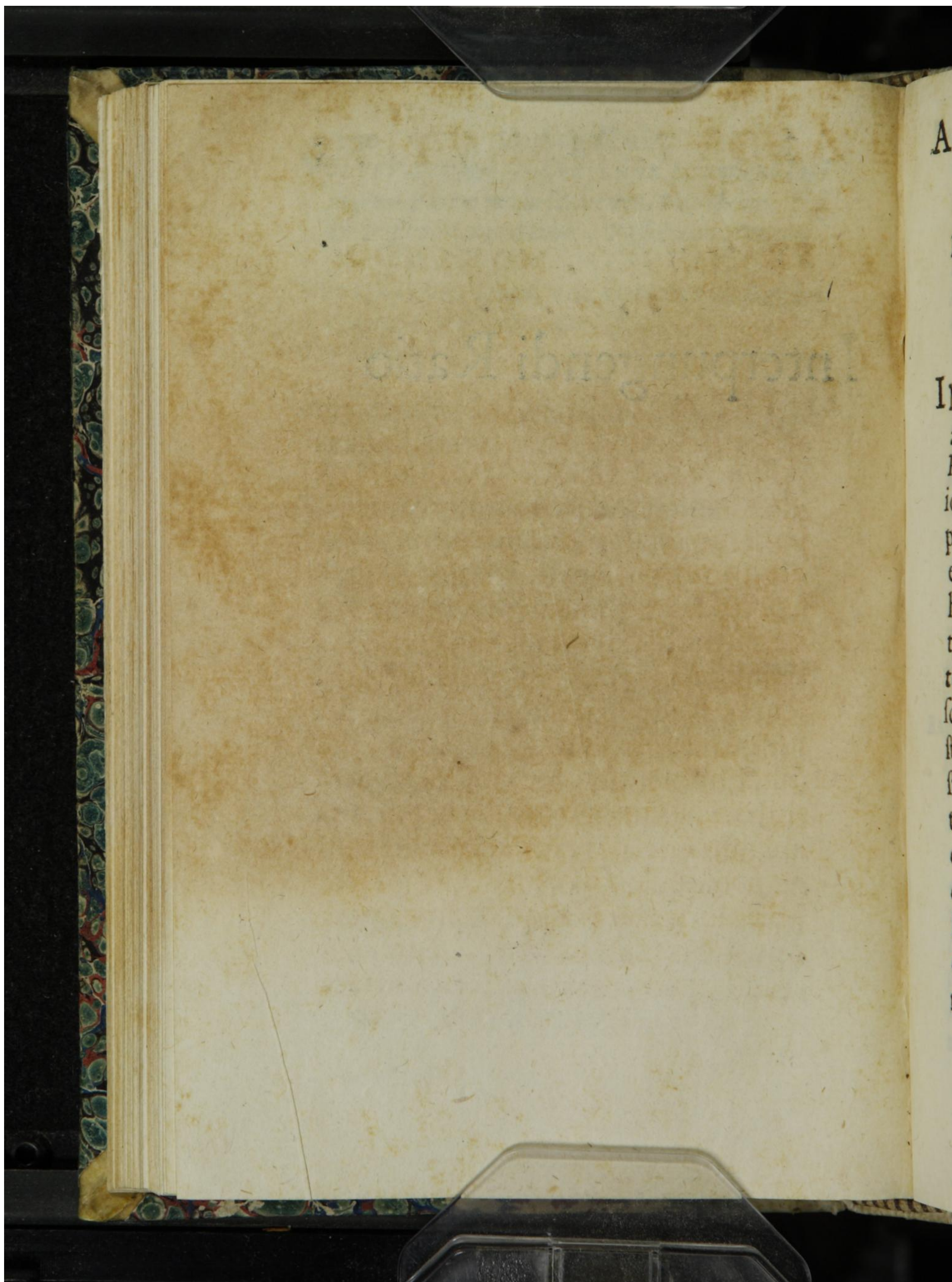
XANTHIPPE, *cum adſpiratione. lapides*
Romae, in aed. Paulli. de Horologijs
In hortis Fabianini. Montii
Parmae in Eccleſia quadam

ZMYRNAEI, *Populi. libri ueteres, & lapides: quam quam in alijs legatur, Sdmyrnaei*
Romae, in Aede D. Crucis, ad Forum Iudaeorum
Malphiae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Interpungendi Ratio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

ALDVS. MANVTIVS PAVLLI. F

FRANCISCO. MORANDO S. P. D.

INTERPVNGENDI rationem ad Orthographiam pertinere, iudicas FRANCISCE. MORANDE ideo hanc etiam partem, hortatu impulsi tuo, elaborabimus: de qua cum eruditos homines dissentire constet hoc ipsum argumento est, huiusce artis, ac studij scientiam non esse contemnendam. equidem usu didici, obscuras saepe sententias, si recte distinguantur, illustrari; contra, distinctionis uitio, loca multa ita perturbari, atque peruerti, uix ut aliquando intelligi, aut ne intelligi quidem umquam possint. Quocirca hoc de genere aliquid praecipere operaepretium uidetur. nec tamen recuso, quin, meliora si quis attule-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

rit , opinio noſtra corrigatur . Et ut ab infimis ad ſumma , quaſi per gradus adſcendamus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PRIMVM *illud ſciendum eſt, minimam eſſe diſtinctionem auerſum ſemicirculum, qui hoc modo deſignatur, quam alij Virgulam, alij Comma, nonnulli Semipunctum appellant: ea uero non integram ſententiam, nec ſententiae partes terminat ſed nomina, uel uerba diſtinguit, quae modo aliquid differant, ut, cum dicimus,* Vir probus, & eruditus:*aut,*Grauitate, ſtudio, contentione *& in ſimilibus. ſeruit etiam uerbis, non eadem ſignificantibus, hoc modo:* Hortari, orare, monere. *ſed quaedam uirtutes, uſu nimio, delabuntur in uitium. Sic animaduerti, ſi omnibus uerbis, uaria ſignificantibus, haec apponatur nota, non modo non explicari ſententiam, ſed etiam impediri, ut, ſi uelis, quot uerba ſint, totidem diſtinguendi notas apponere, quia non eadem uerborum omnium ſignificatio uideatur. quod interdum accidit*

EADEM *nota, ſi cum unico puncto coniungatur, ut ſit haec; aliter uſurpatur. modo enim diſtinguit contraria nomina, hoc modo:* Publica, priuata; ſacra, profana; tua, aliena. *quo in exemplo, ſatis conſtat, neque unicum ſufficere ſemicirculum & ea nota, quae gemino puncto deſcribitur ſic: nimium ſententiam retardari. interdum etiam locum habet in ijs locis, ubi non cōtraria nomina ſunt, ſed ſententia ita uariatur uerbis, ut, ſi ſemicirculum apponas parum ſit; ſi gemina puncta nimium. uti exemplo cogitabam: ſed effluxiſſe*

exemplum satis apertum sensi, in proxima superiore sententia. cuius generis occurrunt plurima in antiquorum libris. quamquam cur parcam operae? cum praesertim inter omnes notas hanc, de qua nunc agimus, esse omnium difficillimam intelligam. exempla igitur haec erunt: Ratio docet, si aduersa fortuna sit, nimium dolendum non esse; si secunda, moderate laetandum *nam, si post illud,* Non esse, *addas semicirculum, quasi praecipiti cursu sententia feretur: quae tamen, cum bipartita sit, post priorem partem omnino debet parumper consistere. si uero bina puncta in eo loco malis adiungere, tantam separationem sententia non feret: cuius posterior pars a priore pendet: quandoquidem uerbum,* Docet, *utramque sententiae partem aeque regit. Simile hoc est:* Tu, quid diuitiae ualeant, libenter spectas; quid uirtus, non item. *Vtamur etiam longiore ambitu, ut ostendamus, quid inter bina puncta, & punctum semicirculo impositum intersit. ad Torquatum ita scripsit Cicero:* Etsi ea perturbatio est omnium rerum, ut suae quemque fortunae maxime paeniteat; nemoq. sit quin ubiuis, quam ibi, ubi est, esse malit: tamen mihi dubium non est, quin hoc tempore, bono uiro, Romae esse, miserrimum sit

SEQVITVR *geminatio puncti: cuius ea uis est, ut quasi medium locum obtineat inter punctum semicirculo*

micirculo iunctum, & unicum punctum. nam bina puncta si cum puncto, & semicirculo comparentur, plus ad sententiam disiungendam ualent si cum unico puncto, minus. omnino autem usurpantur, cum sententia uel duas, uel plures, habet partes, quae suis singulae uerbis reguntur, per se consistunt, absolutaeq. sunt: ut, quemadmodum ex integris membris fit integrum corpus, item ex integris partibus sententia consistat uniuersa. Exēplum hoc erit, ex eadem Ciceronis epistola: Etsi quocumque in loco quisque est, idem est ei sensus, & eadem acerbitas ex interitu rerum & publicarum & suarum: tamen oculi augent dolorem, qui ea, quae ceteri audiunt, intueri coguntur, nec auertere a miserijs cogitationem sinunt. *Interdum autem ita longe progreditur sententia, ut non uno tantum loco sed iterum, & saepius gemino puncto distinguenda uideatur; praesertim cum integras habet partes, in quibus non modo semicirculus, sed nec punctum cum semicirculo sufficiat*

RESTAT *unicum punctum, quo sententia concluditur, ac terminatur. nec difficilem cognitionem habet. quis enim non uidet, quo uerbo sententia finiatur? quamquam, ubi concisa sententia est, & concisa item altera subsequitur, gemino puncto ego quidem utor libentius, quam unico. ut in hoc exemplo:* Hospitium mihi para: cras enim adero: *& in hoc:* De meis rebus nihil tibi

mando: tu, quid agendum ſit, iudicabis. *Illud etiam a propoſita narratione non alienum uidetur, poſt unicum punctum ſi ſequatur ſententia, ſuperiori non diſſimilis, primum uerbum littera minuſcula incipere; ſi uero diſſimilis maiuſcula. quod ſi non ſolum diſſimilis ſententia, ſed omnino diſſimile ſequatur argumentum: tunc ea, quae ſequuntur, non ſolum unico puncto, et littera maiuſcu la, ſed etiam aliquo interuallo, ſeiungenda ſunt: ut appareat diuerſae materiae principium eſſe*

INTERROGANDI *nota quem ſibi locum poſtulet, uerbum ipſum ſignificat. in dolore autem, & in admiratione, ſi quis unico puncto, non interrogandi nota, utetur meo iudicio recte faciet, ut in hoc exemplo:* Quanta calamitas impendet reip. *& in hoc:* Quantas utilitates humano generi philoſophia peperit. *Interdum, licet manifeſta interrogatio ſit, Interrogandi tamen nota non utimur, ut, cum ſententia uſque eo producitur, ut illa interrogandi uis, quae primis uerbis agnoſcebatur, longiore paullatim ſpatio deminuta, euaneſcat. probetur exemplo:* An tu putas eſſe bonos uiros, qui amicitias utilitate ſua colunt, nihil ad humanitatem nihil ad honeſtum, referunt; nec libenter ea curant quae ego niſi curarem praeter cetera, prorſus me tua beneuolentia, in qua magnam felicitatis meae partem ſoleo ponere, indi gnum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

dignum putarem

DE PARENTHESI *pauca dicam. unum hoc tacere non possum, inepte facere, qui haec parenthesi includunt*, Vt puto, Vt res indicat, Vt a maioribus accepimus, Quod equidem facile intellexerim, *& similia; quae si semicirculo distinguantur, aut saltem puncto & semicirculo, satis erit. Parenthesi includi oportet ea quae nec sententiae partes sunt, nec ab ullo aut antecedente, aut subsequente uerbo reguntur: nec, si absint, detrimenti quidquam patitur sententia*

DE ACCENTIBVS *non sunt iteranda, quae iam diximus in littera A*

NE ILLVD *quidem negligemus, ut, quantum in nobis est, studiosis Orthographiae consulatur. animaduerti multos errare in diuidendis uerbis: quod in angustis librorum impressorum paginis fieri necesse est Sed haec in simplicibus uerbis aperta cognitio est: nisi si quis ita hebeti ingenio est, ut syllabas ipsas non internoscat. in compositis autem plus requiritur industriae. quo de genere nihil possum praecipere, si, unde composita uerba sint, ignoretur. quod si compositionis origo pateat, simul diuisio syllabarum patebit. addam tamen exemplum. Exsules si diuidendum sit numquam ita diuidam, E xsu les. cum enim*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Exsul, quasi Extra solum, dicatur; quis non intelligit, primam syllabam, Ex, non E, faciendam esse Sic Specto duabus syllabis ita diuido Spec to, non Spec to. id cognoscitur in uerbo primitiuo, Specio a cuius supino deriuatum est Specto. Item, Distringo multi praue diuidunt, Dis tringo: cum sit diuidendum hoc modo, Di stringo. siquidem a Di et stringo manifeste componitur. Huiusmodi sunt innumerabilia: quorum syllabas non inscienter separabit, qui ad compositionis originem animum referet

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

SVMPTA

EX PAVLLI. PATRIS COMMENTARIO

IN. EPISTOLAS. CICERONIS FAMILIARES

EPISTOLARVM. LIB. II

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

V ETERES Numerorum notas uariarunt, primum quincto loco deinde decimo, mox quinquagesimo, tum centesimo, eodem in reliquis ordine conseruato, mutato numeri signo, quoties numerus a quinario ad duplum, & a duplo rursus ad quinarium peruenisset

Prima nota fuit I, unus, usque ad quattuor iterata

Secunda nota, V, quinque, in quinario primum numero uariata

Tertia, X, decem, in duplo quinario, ut iam dixi, mutationem recipiens

Quarta, L, quinquaginta, aucto post tertiam notam, idest post X, in quincuplum numero

Quincta, C, centũ, duplicato quinquagenario

Sexta, IↃ, quingenta, & hic quincupli ratione seruata

Septima, CIↃ, mille, habita dupli ratione

Octaua mutatio fuit, cum ad quinque millia peruenissent. nam, ne toties iterarent, CIↃ his notis usi sunt, IↃↃ, quinque millia

Nona mutatio, a quincuplo in duplum, recepit has notas, CCIↃↃ, decem millia

Decima, a duplo in quincuplum, IↃↃↃ, quinquaginta millia

Vndecima, & ultima, a quincuplo in duplum CCCIↃↃↃ, centum millia

Nec

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Nec ultra notarum mutatio progressa est. Ita sunt omnino undecim uariae, deinceps a nobis demonstratae, tamen iterandae

I, unus
V, quinque
X, decem
L, quinquaginta
C, centum
IC, quingenta
CIↃ, mille
IↃↃ, quinque millia
CCIↃↃ, decem millia
IↃↃↃ, quinquaginta millia
CCCIↃↃↃ, centum millia

Quam cognitionem legentibus non iniucundam fore, sum arbitratus

Hoc etiam adiungam, a primo nota, I, ceteras omnes fluxisse. nam, V, duae primae notae sunt, infima parte coniunctae

Item, X, est quinarij numeri nota duplicata cum duae, V, in acuto angulo coniugantur At L, quid est, nisi prima illa nota, I, recta & altera prostrata, simul iunctae? quo si addideris in summa parte aliam primam notam, item prostratam, fiet centum. non enim priscis temporibus, pro Centum, scribebant, C, quod ad aetatem nostram permansit: sed, [, quae erant tres primae notae consociatae, una recta, duae prostratae cum recta coniunctae, una in superiore

parte

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

parte, altera in inferiore. Quingenta uero fecerunt, addita ad tres notas, quas proxime nominaui, quarta recta, cum duabus proſtratis coniuncta, hoc modo [] qua figura duplicata, fecerunt Mille, hoc modo [I] . unde poſtea, librariorum arbitrio uariae notae, quae, Mille, ſignificarent, factae ſunt: quarum nonnullas oſtendemus nam ex [I] fieri coeptum eſt, ∞, & ω, & CIↃ, & CIↃ, unde M deriuatum, quo pro Mille hodie quoque utimur : cum olim nota fuerit, non littera

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

VETVS.

KALENDARIVM . ROMANVM

E . MARMORE . DESCRIPTVM

In Aedibus Masaeiorum

Ad Agrippinam

In tabula marmorea, ſuperne fracta

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

A. K. IAN. F	H. K. FEB. N
B F	A N
C C	B N
D C	C N
E NON. F	D NON
F F	E N
G C	F N
H C	G N
A AGON	H N
B EN	A N
C CAR. NP	B N
D C	C N
E EID. NP	D EID. NP
F EN DIES. VITIOS.	E N
G CAR EX. S. C.	F LVPER. NP
H C	G EN
A C	H QVIR. NP
B C	A C
C C	B C
D C	C C
E C	D FERAL. F
F C	E C
G C	F TER. NP
H C	G REGIF. N
A C	H C
B C	A EN
C C	B EQ. NP
D C	C C
E F	XXIIX
F N	
G C	
XXXI	

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

D. K. MAR. NP
E F
F C
G C
H C
A NP HOC. DIE CAESAR
PONTIF. MAXIM. FACT. EST
B NON. F
C F
D C
E C
F C
G C
H EN
A EQ. NP
B EID. NP
C F
D LIB. NP
E C
F QVIN. N
G C
H C
A N
B TVBIL. NP
C Q. REX. C. F
D C
E C
F NP HOC. DIE CAESAR
ALEXAND. RECEPIT
G C
H C
A C
B C
XXXI

C. K. APR. N
D C
E C
F C LVDI
MATRI . MAG
G NON. LVD
H NP LVDI
A N LVDI
B N LVDI
C N LVDI
D N LVD. IN. CIRC
E N
F N LVDI CERERI
G EID. NP LVDI
H N LVDI
A F ORD. NP LVD
B N LVDI
C N LVDI
D N LVDI
F CER. N. LVD
IN. CIRC
F N
G PAR. NP
H N
A VIN
B C
C ROB. NP
D F
E C
F NP LVD. FLOR
G C LVDI
H C LVDI
XXX

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

A. K. MAI. N
B F COMP
C C
D C
E C
F C
G NON N
H F
A LEM. N
B C
C LEM. N
D NP LVD. MART. IN. CIRC
E LEM. N
F C
G EID. NP
H F
A C
B C
C C
D C
E AGON. NP
F N
G TVB. NP
H Q. REX. C. F
A C
B C
C C
D C
E C
F C
G C
XXXI

H. K. IVN. N
A F MART. CAR. MONET
B C
C C
D NON
E N
F N
G MENTI. IN. CAPIT
H VEST. NP. PR.
A N
B MATR. N
C N
D EID. N
E N
F Q. ST. D F
G C
H C
A C
B C
C C
D C
E C
F C
G C
H C
A C
B C
C C
D F
E C
XXX

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

F. K. IVL. N
G N
H N
A NP
B POPLIF. NP
C N LVDI APOLLIN
D NON. N LVDI
E N LVDI
F N LVDI
G C LVDI
H C LVDI
A NP LVDI
B C LVD. IN. CIR.
C C MERK.
D EID. NP MERK
E F MERK.
F C MERK.
G C MERK
H LVCAR. NP MERK.
A C LVD. VICT. CAESAR.
B LVCAR. LVD
C C LVDI
D NEPT. LVDI
E N LVDI
F FVRR. NP LVDI
G C LVDI
H C IN CIRC.
A C IN CIRC.
B C IN CIRC.
C C IN CIRC.
D C
XXXI

E K. AVG. N
F C FER. HOC. DIE C. CAESAR. HISP. VICIT
G C
H C
A NON. F
B F
C C
D C
E NP HOC. DIE CAESAR HISPALIN. VIC.
F C
G C
H C
A EID. NP
B F
C C
D C
E PORT. NP
F C
G VIN. F. P.
H C
A CONS. NP
B EN
C VOLC. NP
D C
E OPIC. NP
F C
G VOLT. NP
H NP H. D. ARA VICTORIAE IN. CVRIA DEDIC. EST
A F
B F
C C
XXX

D. K. SEPT. N
HOC. DIE FER. NEP.
E N
F NP
G C LVDI. ROMANI
H NON. F. LVD
A F LVDI
B C LVDI
C C LVDI
D C LVDI
E C LVDI
F C LVDI
G N LVDI
H EID. NP
A F. F. EQVOR. PROB.
B LVD. ROM. IN. CIRC.
C C IN CIRC.
D C IN CIRC.
E C IN CIRC.
F C IN CIRC.
G C MERK.
H C MERK.
A C MERK.
B NP MER. H. D.
C C AVGVSTI. NATALIS LVD. CIRC.
D C
E C
F C
G C
H F
A C
XXX

B. K. OCT. N
C F
D C
E C
F C
G C
H NON. F
A F
C
C C
D MEDI TR.
E AVGVST. NP
F FONT. NP
G EN
H EID. NP
A F
B C
C C
D ARM. NP
E C
F C
G C
H C
A C
B C
C C
D C LVD VICT.
E C LVDI
F C LVDI
G C LVDI
H C LVDI
XXXI

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

A. K. NOVEM. N
B
C
D
E NON. F
F F LVDI
G C LVDI
H C LVDI
A C LVDI
B C LVDI
C C LVDI
D C LVDI
E EID. NP EPVL. INDICT.
F F EQVOR. PROB.
G C LVD. PLEB. IN CIRC.
H C IN CIRC.
A C IN CIRC.
B C MERK.
C C MERK.
D C MERK.
E C
F C
G C
H C
A C
B C
C C
D C
E F
F C
XXX

G. K. DEC. N
H
A
B
C NON. F
D
E C
F C
G C
H C
A AGON. NP
B EN
C EID. NP
D F
E CONS. NP
F C
G SAT. FERIAE SATVRN.
H C
A OPAL. NP
B C
C DIV. NP
D C
E LAR. NP
F C
G C
H C
A C
B C
C F
D F
E C
XXXI

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PAVLLI. MANVTII PATRIS DE. VETERVM . DIERVM RATIONE

SI. DVO dierum in genera distribui Annum oporteat, multifariam recte diuidetur, ut sic; Annus constat ex Diebus uel Fastis, uel Nefastis aut sic: ex Diebus uel Festis, uel Profestis: aut sic ex Diebus uel Senatorijs, uel non Senatorijs: aut sic; ex Diebus uel Comitialibus, uel non Comitialibus. harum enim quattuor diuisionum, si separatim singulae considerentur, totū Annum quaelibet complectitur. Nos autem, cum de Diebus ea quae scitu digna censuimus, quaeq. ad Romanae historiae notitiā ualde pertinent, breuiter ostēdere instituerimus; ex his diuisionibus utemur ea in qua quae maior pars est, (duas enim partes habent singulae) ea, cum ea parte, quae in alijs diuisionibus item maior est, cōparata, uberior aliquāto esse cognoscitur. incipiemus igitur a nominatis in prima diuisione, Fastis, et Nefastis: quandoquidē Fasti, quae duarum primae diuisionis partium plenior est, plures in Anno sunt, quā quaecumq. pars in tribus reliquis diuisionibus latius patet hoc est quā uel Profesti, uel non Senatorij, uel nō Comitiales. quod si quis opponat, in Kalēdario plures notatos esse dies littera C, quam littera F, unde plures significantur Dies Comitiales, quam Fasti; itaque

sti; itaque non recte me a Fastis, ut a plenore parte, exordiri: sciat, non a me Fastos modo uocari quos notatos littera F uidemus, sed omnes plane quibus fari tria uerba, Do, Dico, Addico, Praetori licebat: quorum e numero Comitiales erant, & ij, quos in Kalendario hae litterae demonstrant EN. NP. Q. REX. C. Q. S T. D. F. P. quibus omnibus cum fari liceret; etiam si non id semper fieret; qua de caussa notati sunt aliis litteris potius, quam F; ut indicetur, praeter Fari aliquid etiam fieri licuisse: non absurde mihi facere uideor, si ad Fastos, littera F notatos, qui quidem uere Fasti dici possunt, quod ijs aliud prorsus nihil fiebat, quo Praetor a iure dicendo impediretur, eos quoque dies aggrego, quibus, Fari semper quidem licebat, non tamen, quod liceret, fieri semper solebat. ut omnino tria essent genera, quibus de singulis agetur suo loco; primum Fasti ij, quibus fari semper & liceret, & soleret; qui notantur littera F, suntq. omnes XXXIIX. hi & proprie erant Fasti, & toti: proprie quod per eos nisi cum aliquis casus extra ordinem interueniret, numquam Praetorius non dicebat; toti, quod, Fari, horis omnibus liceret. Alterum genus fuit; Fasti ij, qui & ipsi proprie Fasti erant, sed non toti; quod ijs quidem omnibus Fari, non tamen horis omnibus, liceret. erant autem hi, EN. NP. F. P. EN. Q. REX. C. Q. S. TD. quas litteras infra explanabimus. atque hi erant omnes LXV. Tertium genus Comitiales

fuere

fuere, casu Fasti, non proprie; quia, cum Comitia non haberentur, tunc fari solum Praetor solebat. hi modo toti erant Fasti, cum nulla scilicet Comitia haberentur; modo ex parte, cum haberentur illa quidem, sed minime per totum diem. hi CLXXXIV. erant. Nos igitur Fastos omnes uocamus; quibuscumque Fari liceret, siue Fasti proprie, siue non proprie, essent. itaque, ab his profecti, paullatim progrediemur diuidendo, ut, qui nobis propositus est huius narrationis finis, eo perueniamus. Omnes Dies aut Fasti sunt, aut Nefasti: & Fasti, partim Festi partim Profesti: Festos plerosque partim Fastos, partim Nefastos fuisse; ut Quirinalia, Lupercalia, Terminalia; ex Kalendario cognoscitur. quibus enim Festis diebus, adscriptum est NP, ij sunt Nefasti simul, & Fasti; Nefasti, priore parte; Fasti, posteriore. Dies Feralia adscriptam habet F. qui festus proprie non fuit, sed gestandae ad mortuos cenae dicatus dies. quod quia non hora stata fiebat; sed ut cuique commodum erat; ideo totus dies potuit esse Fastus. propterea, ut opinor, littera F notabatur. Festis porro diebus, non dubito, quin omnibus haberi Senatum licuerit. cuius rei exempla sunt in Antiquorum libris admodum multa. quãquam sollemne hoc non erat ut semper Diebus Festis Senatus haberetur; sed legitimum, ut haberi posset. sollemne autẽ illud, ac statum, ex more maiorum, ut Kalendis, Nonis, Idibus, haberetur. itaque in Kalendario neque Kalendis, neque

Nonis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Nonis, neque Idibus littera C, quae Comitiales dies significabat, per quos haberi Senatus non poterat, neque diebus omnino ullis Festis adhaeret. Profesti dies aut Fasti erant, aut Nefasti. & omnibus Profestis Nefastis haberi Senatum licebat: Profastis autem Fastis non plane omnibus, sed ijs tantum, qui Comitiales non essent. quibus autem Profestis haberi Senatus poterat, ijs omnino Agi cum Populo non poterat. contra, quibus Profestis haberi Senatum non licebat, ijs Agi quidem cum Populo licebat, nec tamen semper agebatur: cum ea res ex eorum uoluntate penderet, penes quos Populi cogendi potestas esset. non enim, quod licet, id etiam necesse est. Quod autem dixi, Comitialibus haberi Senatum non licuisse; declarant illa uerba, in epistola Ciceronis ad fratrem, quae
" tertia est, lib. II. Consecuti sunt dies Comitia-
" les, per quos Senatus haberi non poterat. & illa
" in S.C. quod Coelius ad Ciceronem misit, Ep. fam.
" lib. IIX. Vtiq. eius rei caussa per dies Comitia-
" les Senatum haberent, S. Q. C. facerent. Quibus uerbis, quod extra ordinem a Senatu eo S.C. decretum est, id omnino fieri solitum non esse, dilucide constat. ita Senatus Fastis quibusdam haberi poterat, quibusdam non poterat: siquidem Comitiales inter Fastos iam retulimus. Nefastis autem haberi omnibus potuisse, iam diximus. Sane qui me torqueat, nodus est, mihi quidem per difficilis, in epistola ad Atticum lib. I. in qua, cum di-
" xisset iam, Nam, cum dies uenisset rogationi ex

S. C.

» S. C. ferendae ; paucis post uersibus subiunxit
» Senatus uocatur. quod certe mos maiorum minus ferre uidebatur. nam, si Rogationi ferendae dies est, certe Comitialis est: quod si Comitialis; haberi Senatum non licet: cuius rei testimonio sunt ea, quae paullo ante recitauimus & ex epistola ad fratrem uerba Ciceronis, & e S. C. nisi si factum id extra ordinem dicamus; ut Pisonis Consulis iniquissimis conatibus obuiam iretur: qui cum esset lator rogationis & eius Rogationis, quam ex S. C. & de religione ferebat; idem tamen erat dissuasor. Comitialium magnus erat numerus: eosque fuisse dies Fastos, quod supra dixi, ita existimo, ut mihi uidear affirmare posse. non enim inani quadam coniectura, sed certa in primis, ut puto, ratione commoueor. nam in Orationibus Ciceronis, in Pisonem, de Prouinciis consularibus, pro Sextio, mentionem uideo fieri ea de lege, qua P. Clodius Tribunus pl. sanxit, ut omnibus diebus Fastis Agi cum Populo liceret. quo fit apertum, Fastis quibusdam non id licuisse, quod, ut omnibus liceret, lege Clodia sancitum est. quam tamen legem non fuisse obseruatam, demonstratum est a nobis in libro de Legibus Romanis. Nec uero mirari satis possum; cum Fastos aliquot fuisse Comitiales, pateat; qui uenerit in mentem Macrobio Fastis, dicere, Lege agi licuisse, cum Populo non licuisse; Comitialibus autem utrumque li-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

cuiſſe. quorum alterum uere dictum conſtat, Comitialibus, inquam, & Lege agi, & cum Populo licuiſſe: quia ſcilicet Comitiales erant de numero Faſtorum: itaque et illud, omnium Faſtorum commune habebant, ut Lege agi poſſe; et hoc praeter ea proprium, ut etiam cum Populo poſſet: Alterum autem de Faſtis diebus, quibus ait lege agi licuiſſe, cum populo non licuiſſe, in prima parte uerum eſſe uideo; in ſecunda qui poſſit non eſſe falſum, haud facile reperio. qui enim Faſtis agi cum populo non licet, cum Comitiales omnes faſti ſint &, Comitialibus agi licuiſſe cum populo, iam oſtenderim? dixiſſet hoc modo: Faſtis omnibus lege agi licet, cum populo non omnibus licet: nihil erat, quod reprehenderes: ſiquidem, quod docuimus, quibuſdam Faſtis agi cum populo poterat, quibuſdam non poterat: quibus poterat, eos ſi quis Faſtos, aut Faſtos Comitiales diceret, non erraret; cum dies fuerit nullus Comitialis, quin idem & Faſtus: ſed Comitiales potius, quam Faſti, ut a reliquis Faſtis proprio nomine diſtinguerentur; & Comitiales item potius, quam Faſti Comitiales, breuitatis cauſſa, uocabantur. Verum quia libenter, quantum in me eſt, Antiquitatem ſoleo tueri; Macrobium, a quo multa didici, quaſi gratiae referendae loco, ita conor excuſare: ut cum Faſtos nominauit, de ijs tantum intellexerit qui Faſti uulgo dicebantur, non etiam de ijs, qui etſi Faſti ipſi quoque erant, Comitiales tamen appellabantur. ſpectauit igitur non uerbi uim, quae

dies

dies omnes, quibus Praetor tria uerba fari posset siue Comitiales essent, siue non, complectitur; sed consuetudinem loquendi; quod Fastos nominabant eos, quibus tantum lege agi posset; cum eos quibus cum populo posset, Comitiales praecipuo uocabulo mallent appellare. Quaeritur hic fortasse: cum Comitiales omnes essent Fasti; ijsq. & cum populo, & lege agi posset; cum populo, quia Comitiales; lege, quia Fasti; fieret ne simul utrumque. Negatur. nam, etsi licebat utrumque eodem die, non tamen utrumque poterat eodem tempore. cum enim Populus in Forum conuenisset, quid iudicibus, aut litigantibus loci relinqueretur? porro, si uacaret locus, qui tamen posset Praetor, aut Iudices, in tanto strepitu, quantus coactae in unum locum multitudinis solet esse, eorum, qui caussas agerent, orationes attentis auribus, animisque, ut par est, excipere sedata mente diligenter aliquid considerantibus opus est. itaque absurdum est, credere, potuisse eodem tempore & cum populo agi, & iudicijs operam dari: sicuti Fastis ijs, qui Comitiales non erant, eodem quidem die non tamen eodem tempore, & Lege actum, & Senatum esse habitum inuenio; sic, ut Lege ageretur primum, deinde Senatus haberetur. quod cum ex alijs locis, tum ex III. & XII. epistola libri II. ad Quinctum fratrem intelligitur. Ergo, cum omnes Comitiales essent Fasti, non quia semper Lege ageretur, sed quia semper liceret, si modo cum populo non ageretur; (nec enim utrumque simul

fieri, iam diximus) ita concludemus: Fastos, littera F in Kalendario notatos, iurisdictionem omnes habuisse; Fastis, littera C notatis, & ius dici, & agi cum populo eodem die, non eodem tamen tempore, potuisse: ideoq. Fastos eos quoq. fuisse dico, non ex eo, quod fieret, sed ex eo, quod liceret. Haec de fastis: supersunt Nefasti. His omnino neque lege agi, neque cum populo licebat. cum enim opponantur Fastis, quorum e numero sunt Comitiales; eo iure, quod omnes Fasti, siue Comitiales, siue non Comitiales, habent, prorsus careant necesse est. Festus etiã sic: Die nefasto apud
» Praetorem lege agere, religiosum erat. Caussas
» tamen agi, & Concionem haberi, & Legem promulgari, licebat. nam neque Caussas agi, est Lege agi: neque Concionem haberi; aut, Legem promulgari, est cum Populo agi. quae probare singula magni negotij non est. Agitur lege, cum Praetor tria uerba fatur, Do, Dico, Addico: qui est ultimus iudicij dies: cum uero caussis audiendis Praetor operam dat, Lege tunc non agitur. quare Fastos esse necesse non est omnes dies, quibus aut pro reo, aut contra reum dicitur: sed, Fastum eum quidem esse, necesse est, quo Praetor, aut qui iudicio praeest, cum consilio Iudicum sententiam ferre debet. itaq. in epistola III. libri II. ad Quinctum
» fratrem, Ad III. Idus, inquit, dixi pro Bestia, de
» Ambitu, apud Praetorem Cn. Domitium. Quem tamẽ diem (est autem III. Idus Februarij) Fastũ non fuisse, Kalendarium indicat: notatur enim, ut

Nefastus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Nefastus, littera N nec omnino de octo diebus, qui
ab Idibus appellantur, mense Februario Fastus ul
lus fuit, ultimo tantum die, hoc est Idibus ipsis, ex
cepto; qui Nefastus priore, Fastus posteriore par
te fuit: notatur enim sic, NP. Cōciones licet ad Po
pulum haberentur, non tamen Comitiali tantum
die, sed et fasto qui Comitialis non esset, et Nefa
sto pariter haberi poterāt. nolo enim quēquā in eo
falli, quia fortasse, Agi ad Populum, & Agi cum
Populo idē esse uideatur: quae diuersa sunt. nam
Agebatur ad Populum, cum ad Populum concio
nē aliquis habebat, ut Gellius docet lib. XIII. c.
V. Agebatur autem cū Populo, ut ait Festus, cum
magistratus ad Consiliū aut Comitia, uocabat. qđ
fieri Comitiali dūtaxat die licebat. Cōcionari aūt
omnibus aeq. diebus licuisse, exēpla demōstrant.
itaq. quoties aliquod S. C. erat factū, dimisso Se-
natu, & S. C. ad populū recitato, magistratus ali
quis, aut etiā priuatus Senator, Concione ei a ma
gistratu data, ad Populū uerba faciebat. nec tamē
is erat dies Comitialis. nam Comitialibus fieri S.
C. aut omnino Senatū haberi non potuisse, demon
stratum est. et Festus haec aperte distinguit, cū ait
Forū est, in quo iudicia fieri, Cum Populo agi, Con
ciones haberi, soleant. Quo die igitur, Agi cū Po
pulo, eodē, Agi apud Populum, licebat: quo autē
Agi apud Populum, eodem, Agi cum Populo, nō
semper licebat. Exempla sibi quisq. notet in legē
do: quod facillimum est: sunt enim infinita. itaque
puto me facere non inepte, quod iis recitamus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

quae passim exstant, conterendum mihi tempus esse non existimem. Illud addendum unum uidetur: Cum aduocabatur Concio, ut Populus aliquid suffragiis, rogante Magistratu, scisceret; tunc actum esse cum Populo, non ad Populum: cum uero Magistratus, aut etiam priuatus aliquis, magistratu ei Concionem dante, ad Populum uerba faciebat, non ut suffragia deinde ferrentur, sed ut aliquid exponeretur; tunc non cum Populo, sed ad Populum actum esse. Aliud est igitur, Habere Concionem: aliud, Aduocare Concionem. Habere Concionem est Agere ad populum: Aduocare concionem, si aduocatur, ut suffragia ferantur, est Agere cum populo. ideo scripta sunt haec, apud
" Macrobium lib. I. Sat. Iulius Caesar Auspicio-
" rum lib. XVI. negat, Nundinis Concionem ad-
" uocari posse, id est, Cum populo agi, ideoq. Nun-
" dinis Romanorum haberi Comitia non posse. Addita enim sunt illa uerba, Id est, Cum populo agi quia non semper, Concione aduocata, cum Populo agebatur, sed interdum ad Populum duntaxat. Nundinis autem, cum Populo quidem agere non licuit; ex quo sequebatur, ut Comitia haberi non possent: ad Populum autem agere, hoc est concionem habere, certe licuit. non enim aduersatur illud quod a Cicerone scriptum est, lib. IV. ad Atticum: Ante diem X. Kal. Nundinae: Concio biduo nulla. Quibus uerbis, id quod factum non est non id, quod non licuit, ostenditur. nam, cum haberi Nundinis Comitia non possent, quod non ex

Macrobio

Macrobio tantum, uerum etiam ex Plinio lib. XIIX. cap. III. cognoscitur: propterea ne concionandum quidem P. Clodius, Appius, Metellus putauerunt; qui proximis diebus, Comitiorum caussa, Conciones habuerant. Superest de Lege promulganda. id enim de tribus, quae proposuimus, erat tertium. Ferendae Legis, et Promulgandae non eadem ratio fuit. Ferebatur die tantum Comitiali; Promulgabatur etiam non Comitiali siue Fastus, siue Nefastus esset. itaque C. Cato Tribunus pl. rogationem de abrogando Lentulo imperio, die non Comitiali, promulgauit. cum enim & post IV. Nonas Februarij, & ante IIX. Idus eiusdem mensis promulgauerit: quod ex epistola III. libri II. ad fratrem colligitur: Comitiali die promulgare non potuit, ac ne Fasto quidem. primi enim duodecim Februarij dies Nefasti omnes fuerunt. Haberi autem Senatum per Nefastos omnes, licebat: nec per omnes tamen sed tantum, cum res postularet, habebatur; eorum Magistratuum, quibus id iuris erat, arbitratu. ita Senatus in hoc praestare Populo uidebatur: quod agi cum populo per unum modo dierum genus, hoc est, per Comitiales, quae Fastorum pars erat haberi autem Senatum per duo genera, hoc est, & per Fastos eos, qui Comitiales non essent, & per Nefastos omnes, licebat. Erant praeterea Dies aliquot promiscui; quibus totis lege agi, neque omnino licebat, neque omnino non licebat; sed partim Fasti erant, partim Nefasti. horum tria erãt

genera: alij prima & postrema diei parte, Nefasti, media Fasti; qui dicebantur Intercisi; et in Kalendario his duabus litteris notãtur, EN: quod est Endotercisi, pro Intercisi. Veteres enim Endo pro In usurpabant. itaque dixit Cicero lib. II. de legibus: Quos endo caelum merita uocauerint. Et Festus notat, Endoitium pro, initium. Varro autẽ lib. III. de re Rust. Endo suam domum. Alij priore parte Nefasti, posteriore Fasti: qui notantur ipsi quoque duabus litteris, N P, sed coniunctis, hoc modo N̶P: quod ualet, Nefastus primo, cuiusmodi fuisse dies fere omnes Festos, inspecto Kalendario, cognoscitur. Nonnulli priori parte Fasti, posteriore Nefasti: qui notãtur sic, F. P. quod, Fastus primo significat. quo ex genere uidemus in Kalendario Vinalia fuisse. Dies eos, qui priore parte aut Fasti erant, aut Nefasti, de Veteribus, quod meminerim, nemo nominat. de Fastis autem media diei parte hoc est de Intercisis, Varro sic lib. V. de lingua Lat. Intercisi dies sunt per quos mane & uesperi est Nefas medio tempore, inter hostiam caesam, & exta porrecta fas: a quo, quod fas tum intercedit, Intercisi dies; aut quod Intercisum nefas. Patet iam, his litteris, quae sunt in Kalendario, F. N. C. F. P. N̶P. EN, sex dierũ genera significari, Fastos, Nefastos, Comitiales, Fastos primo, Nefastos primo, Intercisos. Quod si cui ueniat in mentẽ, hac duarũ litterarũ cõnexione N̶ non significari, quod nos diximus, Nefastus primo sed potius, Nefas Praetori: huius opinionem argumen-

gumentum primo e coniectura, uel, ex ipsa potius ut ego sentio, ratione ductum, deinde etiam Historiae ueteris infirmat auctoritas. argumentum est hoc. Nemo, cui pauciora sufficiũt, pluribus utitur quid opus erat, ut ij Dies, quibus adscriptum uidemus N, Nefasti esse indicarentur, duas potius litteras, quam unam, apponere? Cur NP, inquam, nõ N? praesertim cum Nefasti dies omnes hac una littera, N, notentur: sicuti & Fasti, eorum quasi aduersarij, una littera, F, demonstrantur. Age, dicat aliquis, leue hoc esse, planeque nugatorium argumentum. quod sane mihi uidetur cõtra quid Ciceroni respondebitur? mendacij ne, & falsitatis, quasi testẽ corruptũ, aut insciente, arguemus non ita, ut opinor, quisquam desipiet. Sunt igitur
„ haec in Epistola, Risi, Ciceronis uerba, libro. II. ad
„ fratrẽ: Cognosce nunc Idus. Decimus erat Coelio
„ dies. Domitius ad numerum iudices non habuit.
Quibus uerbis, cum Idus Februarij de quibus Cicero loquitur, Fastũ ex parte diem fuisse, satis constet: quandoquidẽ eo die Praetor Domitius, ut de reo cognosceret, sententiamq. ferret, in Forũ descẽdit: sequitur, ut N, quod Idibus omniũ mensiũ, exceptis Iunijs, in Kalendario adscriptum uidemus Nefastus dies omnino significari nõ possit. Eodem in libro altera est Epistola, quae sic incipit: Sextius noster absolutus est ad II. Idus Mart. qui dies, si eo die Sextius absolutus est, certe Nefastus plane nõ fuit, fuit aũt, cũ ei sit adiũctũ , priore quidẽ parte Nefastus, posteriore aũt Fastus: sic

uti & idus Februarij, de quibus proxime diximus. & omnes dies, quibus in Kalendario NP appositum animaduertimus. Aggrediamur nunc quando & de Dierum ratione, & de litteris, eos significantibus, satis multa, atque etiam, ut arbitramur, satis uera dicta; alias, quae in Kalendario sunt, litteras; aut concisas, eoq. obscuriores dictiones interpretari: ut, quos Antiquitas capit eorum commodo pro nostra uirili parte consulamus

KALEN-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

KALENDARII. ROMANI EXPLANATIO

F. *Fastus dies*
C. *Comitialis*
N. *Nefastus*

IAN.

NON. *nonae*

AGON. *Agonalia. Ouidius*

EN. *Endotercisus; pro, Intercisus*

CAR. *Carmentalia: quod sacra tum, & feriae Carmentis. Varro*

EID. *Idus*

FEBR.

LVPER. *Lupercalia: quod in Lupercali Luperci sacra faciunt. Varro*

QVIR. *Quirinalia: a Quirino; quod huic Deo feriae ad Q. fratrem lib. 2.*

FERAL. *Feralia. ab inferis, & Ferendo, quod ferunt tum Epulas ad sepulcrum, quibus ius ibi Parentare*

TER. *Terminalia: quod is dies Anni extremus constitutus. duodecimus enim mensis fuit Februarius*

REGIF. *Regifugium. Ouidius. quamquam est inter Ouidium, & Kalendarium, de Die Regifugij controuersia. ille enim assignat ei Februarij diem*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

XXIII, *in Kalendario autem uideo ad* XXIV. *esse appositum. nec sane, si modo Regifugij dies* N *fuit uidetur esse potuisse die* XXIII, *hoc est Terminalibus; qui* NP *dies fuit. alioqui dies idem & NP & N fuisset*

EQ. *Equiria. Varro, Festus, Ouidius*

MART.

LIB. *Liberalia. Varro*

QVIN. *Quinquatrus. Varro*

TVBIL. *Tubilustrũ: quod eo die in Atrio sutorio Sacrorum Tubae lustrantur. Varro l.* V *Ouidius lib. 3. Fast. & Festus*

Q. REX. C. F. *Quando Rex Comitiauit, Fas. Varro, Festus*

APR.

CIRC. *Circenses*

FORD. *Fordicidia: a Fordis bubus. Bos forda, quae fert in uentre, quod ea die publice immolantur boues praegnantes in Curijs. complures a Fordis caedendis Fordicidia dicta. Varro libro.* V. *Ouid. l. 4*

CER. *Cerialia. Varro*

PAR. *Parilia: a Pariendo, ut ait Victorinus Afer Alij, Palilia, a Pale; quod eo die Feriae ei deae fiũt. Varro l.* V. *Ouidius lib.* XV. *Fast. Festus in uerbo, Pales; & Parilibus. Tibull. el. 6. lib. 2. Propertius in* IV.

VIN. *Vinalia: a Vino. Varro*

ROB.

Rob. *Robigalia: dicta ab Robigo, secundum segetes. Varro*

Flor. *Floralia. Ouidius, Plinius*

MAI.

Comp. *Compitalia*

Lem. *Lemuria. Varro, Ouidius*

Lvd. mart. in circ. *Ludi. Marti in Circo. Ouidius*

Q. rex. c. f. *Quando Rex comitiauit, fas*

IVN.

Mart. car. monet. *Marti, Carnae Deae, Monetae Iunoni. Macrobius, Ouidius*

In. capit. *In Capitolio*

Vest. N f. pr. *Vestae, Nefas Praetori*

Mat. *Matri Matutae Ouidius*

Q. s t. d f. *Quando Stercus defertur. Varro, Festus, Ouidius*

IVL.

Poplif. *Poplifugium; pro, Pupulifudium*

Apollin. *Apollinares*

Merk. *Merkatus*

Vict. caesar. *Victoriae Caesaris*

Nept. *Neptunalia*

Fvr. *Furinalia*

AVG.

Fer. *Feralia*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

HISP. VIC. *Hispaniam uicis*
PORT. *Portunalia*
VIN. F.P. *Vinalia. Fas Praetori. Varro, Plinius*
CONS. *Consualia. Plutarchus*
VOLC. *Volcanalia. Varro*
OPIC. *Opiconsiua. Varro*
VOLT. *Volturnalia. Varro*
H. D. ARA. VICTORIAE. IN. CVRIA. DEDIC.
EST. *Hoc die Ara Victoriae in Curia dedicata est*

SEPT.

FER. NEP. *Feriae Neptuno*
F. EQVOR. PROB. *Feriae Equorum probandorum. Valerius Max. lib. II*
LVD. CIRC. *Ludi Circenses, in Augusti die natali. Suetonius, Dio*

OCT.

MEDITR. *Meditrinalia, a Meditrina Dea Varro*
AVGVST. *Augustalia*
FONT. *Fontinalia. Varro*
ARM. *Armilustrum. Varro*

NOV.

EPVL. INDIGT. *Epulum indictum*
LVD. PLEB. IN. CIRC. *Ludi Plebeij, in Circo. Suetonius*

DEC.

AGON. *Agonalia*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

SAT. *Saturnalia. Macrobius*

OPAL. *Opalia. Varro, Macrobius*

DIV. *Diualia. Diuae Angeronae dies festus. Is dies a Varrone lib. v. de ling. Lat. appellatur Angeronalia, ab Angerona, cui sacrificium fit in curia. Macrob. Saturn. I. XII. Kal. Ian feriae sunt diuae Angeroniae cui Pontifices in sacello Volupiae sacrum faciunt*

LAR. *Larentinalia. Varro, Ouidius, Plutarchus*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

DE . VITIATA VOCALIVM AC . DIPHTHONGORVM PROLATIONE

ALDI . PII . MANVTII . ROMANI

A V I

Πάρεργον

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

HOC loco non uidetur silentio praetereundum, quod de Αι diphthongo hic scribitt, his uerbis. Ἡ γὰρ θέσει μακρὰ ἐλάττων ἐστὶ τῆς φύσει μακρᾶς ἐπεὶ καὶ Α τὸ φύσει μακρὸν μεῖζόν ἐστι τῆς Α διφθόγγου τῆς ἐχούσης τὸ Ι ἐκφονούμενον. ὁ γὰρ τριῶν ἔργον δύο στρατιωτῶν ἰσχυρότερός ἐστιν ἐκείνων. Quandoquidem uel hinc colligi potest, Aetate nostra, & maiorum, ab hinc annos octingentos, ac plus eo, perperam Diphthongos omnes, & pronunciari, & pronunciatum esse, praeterquam Αυ, & Ευ, apud Graecos Nam apud Nos & illas perperam. Si enim Ι in Αι diphthongo ἐκφωνητέον, ut supra est scriptum, uidelicet Α natura longum maius esse Αι diphthongo, quae Ι quod pronuncietur, habeat, perperam, ac barbare eam nunc proferimus, cum Ε legimus. Nam & Α & Ι in ea sonum habere suum debent confusum in unam syllabam ut ab Α incipias, & in Ι desinas, quemadmodum in Αυ & Ευ diphthongis facimus. Praeterea, Diphthongos omnes proprias hoc modo pronunciandum esse, patet ipso nomine. Diphthongus enim dicitur, quod duos φθόγγους, hoc est sonos & uoces habeat. id quod & Terentianus ait his Trochaicis

Porro uocalem secuta, uim tenet uocalium
Et sonos utrosque iungit: unde Diphthongos eas

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Graeciae dicunt magistri, quod duae iunctae simul Syllabam sonant in unam, uiq. gemina praeditae

At si Aι E; Oι & Eι I; & Oυ v, legas ut nunc barbare legimus, non diphthongos sed monophthongos pronunciando facies cum sonum utriusque, quae in diphthongo propria est uocalis, iungere debeas in unam syllabam. Nam I in Oι diphthongo propria ἐκφωνούμενον dicitur a Grammaticis: contra ἀνεκφώνητον in Diphthongo impropria. Atqui, si Aι E sonat, nec A, nec I profertur. Υ etiam in Oυ diphthongo ἐκφωνούμενον, quemadmodum in Aυ & in Eυ diphthongis, esse debet, ut ab O paruo incipias, & desinas in Υ. Sonum autem Oυ diphthongi, idest V, ut nunc male pronunciamus, Υ uocalem apud antiquissimos habuisse, existimo. Signum est, quod nunc quoque, quod Graeci Δύο, nos Duo dicimus; & quod illi Μῦς, Θύλη, Ρωμυλος, Nos Sus Mus, Thule, Romulus dicimus; & alia id genus sexcenta. Eodem modo H & Ω & E & O non recte pronunciamus. Nam H & E proximum, ac paene eundem sonum habere debent, hoc est E, ut H proferas clarius, & sub palato, E uero minore sono in gutture. Exempli gratia, ut H proferas ut E, Latine loquens, in dictione, *Debes*. E uero, ut E in dictionibus hisce uulgaribus, *Che dice, Che pane mangia, Che uino be-*

ue,

ue, cum barbare loqueris, ut nunc uulgus. Sic ω magnum proferendum. ut in dictione *Bono*, cum Latine nunc loquimur. Nam apud Antiquos nostros O breue, & O longum non eundem sonum habuisse, existimo; O uero paruum, ut O, in eadem dictione *Bono*; si, ut uulgus, dixeris, E *bono homo, & mio amico*. Sic eas litteras pronunciari debere, Terentianus praecipit, cum dicit

Litteram namque Ε *uidemus esse ad* ητα *proximam*
Sicut O &, Ω *uidentur esse uicinae sibi*
Temporum momenta distant, non soni natiuitas

H praeterea non I, sed E longum, sonare debere, ostendit etiam Eustathius, in Homerum, inquiens: Βῆ μιμητὸν τῆς τῶν προβάτων φωνῆς Idem. Βὴ βὴ φωνῆς προβάτων σημαντικόν. καὶ φέρεται παρ' Αἰλίῳ Διονυσίῳ χρῆσις Κρατίνου τοιαύτη. ὁ δ' ἠλίθιος ὥσπερ πρόβατον βὴ βὴ λέγων βαδίζει. Oues uero non Vi Vi, ut nunc Βὴ Βὴ barbare pronunciamus, sed Be Be Balant; & est Balant, pro, Belant, a Βῆ, mutatione H in A dorice, ut Μήτηρ, mater. Vnde & id colligimus, β sic pronunciandum, ut B apud Nos profertur, non ut V consonans, uel F digamma Aeoli cum. Alpha igitur, & Beta, & Graecis ipsis dicendum, ut Nos dicimus, non Alpha, & Vita. id quod ex Hebraeis acceptum est; qui, Aleph, & Beth, non Vith dicunt. Sed

de

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

de his in Fragmentis nostris longe plura:
Vbi etiam, Γ, Κ, Λ, Ν, sequente Ι, uel Υ, uel
Ει; uel Οι, perperam a Graecis nunc pro-
nunciari, ostendimus; sicut apud Nos, &
diphthongos omnes, & C, & G, sequente
I, uel E, & Ti, sequente uocali

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

DE EPISTOLIS COMMENTARIVS

ALDI. MANVTII

PAVLLI. F.

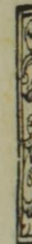
ALDI. N.

Ad M. Antonium Muretum,

amicorum κορυφαῖον.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

eni
pate
med
adm
cui
ri p
rale
niun
uel
cun
stra
can
pu
got
rog
sto
nan
uit,
fus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

PISTOLARVM omnium quae materia sit, quaeque nos hortentur saepe, interdum etiam impellant ad scribēdum caussae, diu saepe ac perattente cogitaui. artem enim quasi quandam, quae uiam ad inuentionem patefaceret, inuenire cupiebam. Atque in hoc meditandi studio cum occurrissent plurima, eaq. admodum diuersa; tandem aliquando, inspecta rei cuiusq. natura, atq. ui, adduo quaedā capita referri posse omnia uisum est: quorum alterum Graece ἠθικὸν, alterum πραγματικὸν, uocatur, nos morale, & negotiale possumus appellare. omnium enim epistolarum argumenta uel a negotio uel ab officio, tamquam a duobus fontibus, deducuntur. Negotiales, quo res in statu sit, siue nostra, siue aliena, siue priuata, siue publica, significant. nec, si quae sunt, in quibus aliqua de re disputatur, ab hoc genere disiungo. nostrum enim negotium uidetur esse, si ultro scribimus; aliorum, si rogati. quamquam disputationes remouet ab Epistola scriptor egregius Demetrius, at non Latini nam Varro quaestiones multas Epistolis explicauit, ut Gellius, & Carisius docent: & Valgius Rufus, ut idē Carisius ostendit, scripsit de rebus per

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

epiſtolam quaeſitis. Morales officium potius quam negotium, continent. quod genus late patet. hinc enim emergunt, quaecumque aut humanitatis, aut beneuolentiae, aut alicuius omnino uirtutis aliquam ſignificationem habent; ut commendaticiae, conſolatoriae, laetitiam, aut dolorem indicantes, admonentes, hortantes, querentes, obiurgantes, gratias agentes, &, ut ſummatim complectar, quae materiam a negotio non ſumunt. Tertium quoddam genus, ex utroque mixtum, reperiri, non negauerim: ſed hoc ut aequaliter ex utroque conſtet, ideſt ut eae cauſſae, quae ad ſcribendum adduxere, graues aeque ſint, nec morales negotialibus, aut negotiales moralibus uincantur, perquam raro ſolet euenire quod ſi morale, aut negotiale in epiſtola mixta excellet; (quod autem, ut ea ſcriberetur, uehementius impulit, id dico excellere) quis dubitet, quin, quae res in ea plus habet ponderis, eadem ei nomẽ tribuat? Non enim in aſſignãdo genere uel partes numerandae ſunt, uel longitudinis habenda ratio eſt: poſſunt eſſe plures morales partes, quam negotiales; aut, ſi pauciores ſint, uel una eſſe longior, quam negotiales omnes: nec tamen ad morale genus epiſtola pertinebit. quo enim (ut iam dixi) praecipue adducimur ad ſcribendum, id ſiue multis, ſiue paucis uerbis exponatur, epiſtolas facit aut negotiales, aut morales. At morales quidem in ſimplici plerumque uerſantur argumento; ſuisq. quaſi finibus contentae, ne

gotialem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

gotialem materiam non attingunt: negotiales contra, non quia necesse sit, sed quia deceat, morale saepe aliquid assumunt. Possum probare exemplis, possum auctoritate eorum, qui de epistolis praecepta tradiderunt: sed ipsa quoque in promptu ratio est. quis enim, cum scribit, quod uel sua uel eius, ad quem scribit, intersit, aliquam rei perficiendae cupiditatem non exponit? quis ad ea quae restant, curam, & diligentiam non pollicetur? quis aut, confecto negotio, non laetatur, aut desperato, non dolet? quae interdum grati animi humanitatis quidem semper signa sunt. Moueor etiam non leuiter auctoritate Demetrij, scriptoris accurati in primis, & docti: Πλεῖστον, *ait,* ἐχέτω τὸ ἠθικὸν ἡ ἐπιστολὴ, ὥσπερ καὶ ὁ διάλογος: σχεδὸν γὰρ εἰκόνα ἕκαστος τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς γράφει τὴν ἐπιστολήν. *Exempla uero Ciceronis ad Lentulum scriptae epistolae suppeditant. negotiales enim omnes fere sunt: & his tamen morales Cicero sententias libenter admiscet, nimirum officii caussa; ut, in patriam opera, ac uirtute Lentuli reuocatus, tanti beneficij memoriam, & remunerandi studium declaret. fortasse etiam, ut ingenio ualebat, ad officium artem adhibuit. nam, quia morales in primis ad conciliandam beneuolentiam idoneae sententiae sunt; iccirco, futurum intelligens, ut negotialem primae epistolae partem, idest narrationem, Lentulus non admodum libenter legeret, quippe quae aduersa paene omnia, & inclinatam rem ostenderet; eam molestiam morali principio*

leniendam putauit. ad leniendum autem, si cetera deficiant, ipsa tamen amoris, & grati animi significatio multum ualet. & grata uoluntas societate quadam eiusdem doloris ostenditur. dolor autem Ciceronis, in Lentuli caussa susceptus, quod singulari quodam studio ualde tamen non proficiat, cum ex ipsa sententia, & ex hoc toto orationis ambitu, tum uero maxime ex primis uerbis, unde oritur sententia, colligitur. Ego omni officio, ac potius pietate. nã et in, Ego uis est; & augetur in, Omni officio; & cumulatur demum correctione proxima, Ac potius pietate. officium enim amoris expers esse potest, & communiter in omnes conuenit: nomen autem pietatis quiddam etiam grauius, quam amor, significat: itaque non communiter in omnes sed proprie conuenit in deos, quibus omnia debemus: deinde in patriam, atque in parentes; quorum caritas proxime accedit ad deos: tertio loco, erga omnes propinquos: postremo, erga optime meritos; quos diligere ut propinquos, & colere parentum fere loco, aequum est. quae singula eodem quo proposuimus, ordine probemus. Ac pietas quidem in deos multis cognoscitur exemplis: quorum pauca recitabo. de Nat. de. lib. I. Pietas, sanctitas, religio pure, & caste tribuenda sunt deorum numini. Et infra ibidem: Pietas est iustitia aduersus deos. Et lib. III. de Fin. Nec uero pietas aduersus deos, nec quanta ijs gratia debeatur, sine explicatione naturae intelligi potest. Et pro do

mo:

mo: Nec est ulla erga deos pietas, nisi honesta de nomine eorum, ac mente opinio. Et lib. II. Off. Pietas & sanctitas deos placatos efficiet. Et in Topicis: Aequitas tripartita dicitur esse, una ad superos deos, altera ad manes, tertia ad homines pertinere. prima pietas, secunda sanctitas, tertia iustitia, aut aequitas nominatur. Quae uero ad patriã, parẽtes, propinquos ẽt, licet nõ bene meritos pertinent, haec sunt. lib. II. de Inuent. Pietas est, quae erga patriam, aut alios sanguine coniunctos officium conseruare moneat. Pro Flacco: Nimia pietas, & summus amor in patriam. De somnio Scip. Iustitiam cole, & pietatem: quae cum sit magna in parentibus, & propinquis, tum in patria maxima est. Et in Bruto: Vtinã C. Gracchus non tam fratri pietatem, quam patriae, praestare uoluisset. Pro Coelio: Pietas in parentes, indulgẽtia in liberos. Pro Plancio: Omitto illa, ut uiuat cum suis, primum cum parente: nam pietas fundamentum est omnium uirtutum. Et Acad. lib. II. Admodum adolescens cum fratre, pari pietate, et industria praedito, paternas inimicitias est persecutus. Et ad Att. ep. 3. lib. VI. Cum bellum esse in Syria magnum putetur; uideatur ne pietatis esse meae fratrem relinquere. Pro Quinctio: Si pietate propinquitas colitur; qui affinem prodit, impius sit necesse est. Et ad Thoranium, ep. 20. lib. VI. Hic tui omnes ualent, summaq. pietate te desiderant. Atque haec uno loco omnia, in oratione pro Plancio, comprehenduntur. pietas enim defi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

nitur, grata uoluntas in parentes, in patriam, in deos, in amicos: eaq. tribus modis laudatur, ut uirtus, ut uirtus maxima, ut uirtutum reliquarum omnium mater. Exemplum pietatis etiam parentum in filios unum Ciceronis afferam ex ep. 39. lib. XIII. Domo ſibi carendum propter matrem, plenam pietatis. Alterum Catulli:

Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipſe ſui gnati minxerit in gremium.

Deorum in homines.

Statius in Silu. Vera deum pietas.

Extremum reſtat de pietate in bene meritos. quo ex genere eſt illud ep. 1. l. 1. Fam. Ego omni offico ac potius pietate erga te. & ibidẽ ep. 9. Periucundae mihi fuerũt litterae tuae: quibus intellexi te perſpicere meã in te pietatẽ: quid enim dicã, beneuolentiam? cum illud ipſum grauiſſimum, & ſanctiſſimum nomen pietatis leuius mihi meritis erga me tuis eſſe uideatur. Et in eadem, in extremo Sunt enim teſtes meritorum tuorũ erga me, meaeque in te pietatis. Cur autem, cum id quod dijs hominibusq. debemus, proprie Pietatis nomine totũ exprimatur, non eodem nomine erga Lentulũ Cicero uteretur, quem in utraque poſt reditum oratione non modo parentem, uerum etiam deum ſuae ſalutis, uitae, fortunae, memoriae nominisq. uocat? Sic in epiſtola ad Curionem lib. 2. cum Milonem commendat, bis nomen Pietatis uſurpat; quod, eo adnitente, patriam recuperauerit. Et alibi ſaepe. Quod aũt in primis quattuor uerbis epi

ſtolae

stolae 1.*ad Lent.* Ego omni officio, ac, *uocales cōcurrere passus est; in eo ēt moralis uirtus elucet laborare enim uidetur, quod amātissimi hominis est, de re potius, quam de uerbis. itaq. hanc indiligentiam non solum a reprehensione uindicat, uerum etiam cum aliqua laude coniungit in Oratore: Habet, inquit, ille tamquam hiatus, concursu uocalium, quasi molle quiddam, quod indicet non ingratam negligentiam de re hominis magis, quam de uerbis, laborantis. Et in eodem libro, infra: Nemo est tam rusticus, qui uocales nolit coniungere. in quo quidam etiam Theopompum reprehendunt, quod eas litteras tantopere fugerit: etsi idē magister eius Isocrates, at nō Thucydides ne ille quidem haud paullo maior scriptor Plato. Demosthenes tamen magna ex parte concursionem uocalium, ut uitiosam, fugit. Sed Graeci uiderint: nobis, ne si cupiamus quidem, distrahere uocales conceditur. Haec ille: qui tamen paullo post, non debere admodum crebro uocales uocalibus occurrere, indicat his uerbis: Hoc idem nostri saepius non tulissent, quod Graeci laudare etiam solent. Gellius & in poetis hoc probat l.* VII. *c.* 20.*aitq. suauius esse in Virgilio, Vicina Veseuo, Ora iugo, quam, Vicina Veseuo Nola iugo: & apud Catullum, Ebriosa acino ebriosioris.*

Dictum est de generibus epistolarū: quibus de mōstratis, duplex occurrit animaduersio, primum quae utrique sint aptae generi sententiae; dein de quibusnam sententiae uerbis enuncientur. Ac licet, nisi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

cet, nisi fallor, simul utrumque complecti, & ita definire. Epistola consuetudinem fere quotidiani sermonis debet imitari. nam, si, quod inter longe remotos nequaquam uox & lingua praestare potest, id bono litterarum consequimur, ut iis de rebus, quae uel nostra, uel amicorum intersint, communicemus: profecto nihil aliud, quam imago quaedam sermonis, uidetur epistola. idem sensit Artemon ille, qui descripsit epistolas Aristotelis: quem dixisse Demetrius ait, oportere eodem stylo & dialogum scribi, & epistolas: esse enim epistolam dialogi partem. Sententias tamen interdum grauiores, quam dialogus, & maiorem elegantiam admittit epistola; non modo quia studio curaq. maiore scribimus, quam loquimur; uerum etiam, quia, cum ad principes uiros, aut etiam ad ciuitates, litteras mittimus, quod interdum eueni re solet, habenda omnino uidetur personarum ratio; & in eo paullum se tollat epistola, non modo licet, uerum etiam necesse est. quales enim putemus fuisse epistolas illas, quibus uiri eloquentes, & docti, atque ipse in primis Aristoteles Alexandrum Magnum, incensum cupiditate uerissimae gloriae, cohortabatur ad decus? iam uero, quae leguntur Demosthenis ad Philippum, habere eas quiddam amplum, longeq. distare a communi sermone, negari non potest. Nec desunt Ciceronis in hoc genere nonnullae, ut illa ad Lucceium lib. v. fam. de sui cōsulatus historia separatim cōponenda; & illa ad Dolabellā lib. ix. qua

ei de ſublata columna, & iis, qui eam Caeſari mortuo, tamquam deo, in foro erexerant, ſupplicio affectis, gratulatur. in illa uero ad Lentulum quae incipit, Periucundae, partes multae ſunt, in quibus aliquanto maior uel uerborum copia, uel ſententiarum ſplendor apparet, quam dialogi ratio, & natura poſtulet. Age, quid in ea dialogo ſimile reperitur, in qua M. Brutus Ciceronem accuſat, quod ſuppliciter nimis, ac demiſſe ad Octauium ſcripſiſſet? Verum hoc, quidquid eſt licentiae, prudentia moderatur. tempus, perſonarum dignitas, res ipſa, quouſque progredi liceat, oſtendit. Proprie uero & ſimplici argumento, & ſimplici ſtylo contentae ſunt epiſtolae. Recte, & feſtiue Cicero ad Paetum: Quid tibi ego uideor in epiſtolis? non ne plebeio ſermone agere tecum? nec enim ſemper eodem modo. quid enim ſimile habet epiſtola aut iudicio, aut concioni? quin ipſa iudicia non ſolemus omnia tractare uno modo: epiſtolas uero quotidianis uerbis texere ſolemus. Idem tamen, qui hoc praecipit, non uſquequaque ſeruat ſuam regulam : indulget enim ingenio non numquam, & epiſtolas concinnat, atque ornat uerbis aliquanto illuſtrioribus, quam quae populo familiaria, & communi ſermone trita ſunt. ſed hoc eiuſmodi eſt, ut, immodice, ac temere ſi fiat, faſtidium pariat, et in reprehenſionem incurrat; ſin modice, & loco, delectet ſine ſatietate, & laudem aſſequatur. decet igitur idem, et dedecet, pro utentis ingenio; quod aliis quoque rebus contingit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

git. hac uirtute uel solus inter Latinos, ut mihi quidem uidetur, uel certe maxime omnium Cicero excelluit. Demosthenem quidem ita uicit, ut comparatio nulla sit: quod Quinctilianus quoque uidit. Breuitas laudatur in epistolis: iure quidem breui enim sermone magis capimur, quam producto: uerum in omni re modus est: et peccat eodem fere modo, qui multa paucis contrahit, & qui pauca diffundit in multa. Praeclare Gregorius Nazianzenus, qui utroque uitio laborant, eos iaculantibus comparat, ita mittentibus telum, ut uel supra scopum, uel infra feratur. utrique enim errant pariter, licet contrario modo. Hic mihi cõmittendum non puto, quando de epistolis agitur ut fraudentur studiosi pulcherrima ipsius Gregorij, uiri eloquentissimi, epistola, nondum edita: in qua prudenter, & ingeniose, quae ad hoc ipsum scribendi genus attinent, omnia persequitur, sic ut ne Demetrius quidem ille, quem supra appellauimus, uel plura, uel meliora tradiderit

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Γρηγόριος Νικοβούλῳ.

ΤΩΝ γραφόντων ἐπιστολὰς, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο αἰτεῖς, οἱ μὲν, μακρότερα γράφουσιν, ἤπερ εἰκός· οἱ δὲ, καὶ λίαν ἐνδεέστερα· καὶ ἀμφότεροι τοῦ μέτρου διαμαρτάνουσιν, ὥσπερ τοῦ σκοποῦ οἱ τοξεύοντες, ἄντε εἴσω πέμπωσιν, ἄντε ὑπὲρ πέμπωσι. τὸ γὰρ ἀποτυγχάνειν ἴσον, κἂν ἀπὸ τῶν ἐναντίων γίνηται. ἔστι δὲ μέτρον ἐπιστολῶν ἡ χρεία: καὶ οὔτε μακρότερα γραπτέον, οὗ μὴ πολλὰ τὰ πράγματα: οὔτε μικρολογητέον, ἔνθα πολλά. τί γὰρ ἢ τῇ Περσικῇ σχοίνῳ μετρεῖσθαι δεῖ τὴν σοφίαν, ἢ παιδικοῖς πήχεσι: καὶ οὕτως ἀτελῆ γράφειν, ὡς μηδὲ γράφειν; ἀλλὰ μιμεῖσθαι τῶν σκιῶν τὰς μεσημβρινὰς, ἢ τῶν κέντρων τὰς κατὰ πρόσωπον ἀπαντώσας, ὧν συνιζάνει τὰ μήκη: καὶ παραφαίνεται μᾶλλον, ἢ φαίνεται, τῶν ἄκρων τινὶ γνωριζόμενα: καὶ ἔστι, πῶς ἂν εἴποιμι κυρίως; εἰκασμάτων εἰκάσματα. δέον ἀμφοτέρων φεύγοντα τὴν ἀμετρίαν, τοῦ μέτρου κατατυγχάνειν. Περὶ μὲν τῆς συντομίας, ταῦτα γινώσκω. Περὶ δὲ σαφηνείας, ἐκεῖνο γνώριμον, ὅτι χρὴ φεύγοντα τὸ λογοειδὲς ὅσον ἐνδέχεται, μᾶλλον εἰς τὸ λογικώτερον ἀποκλίνειν, καὶ, ἵν᾽ εἴπω συντόμως, αὕτη τῶν ἐπιστολῶν ἀρίστη, καὶ κάλλιστα ἔχουσα, ἣ ἂν καὶ τὸν ἰδιώτην, καὶ τὸν πεπαιδευμένον: τὸν μὲν, ὡς κατὰ τοὺς πολλοὺς οὖσα: τὸν δὲ, ὑπὲρ τοὺς πολλούς: καὶ ἡ αὐτόθεν γνώριμος. ὁμοίως γὰρ ἄκαιρον, καὶ γρῖφον νοεῖσθαι, καὶ ἐπιστολὴν ἑρμηνεύεσθαι. Τρίτον ἐστὶ τῶν ἐπιστολῶν ἡ χάρις. ταύτην δὲ φυλάξομεν, εἰ μήτε παντάπασιν ξηρὰ, καὶ ἄχαρι γράφομεν, καὶ ἀκαλλώπιστα, ἀκόσμητα, καὶ ἀκόρητα, ὃ δὴ λέγεται, οἷον δὴ γνωμῶν, καὶ παροιμιῶν, καὶ ἀποφθεγμάτων ἐκτὸς: ἔτι δὲ σκωμμάτων, καὶ αἰνιγμάτων, οἷς ὁ λόγος καταγλυκαίνεται: μήτε λίαν τούτοις φαινοίμεθα καταχρώμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἄγροικον, τὸ δὲ ἄπληστον. καὶ τοσαῦτα τούτοις χρηστέον, ὅσα καὶ ταῖς πορφύραις ἐν τοῖς ὑφάσμασι. τροπὰς δὲ παραδεξόμεθα μὲν, ὀλίγας δὲ: καὶ ταύτας οὐκ ἀναισχύντως. ἀντίθετα δὲ, καὶ πάρισα, καὶ ἰσόκωλα, τοῖς σοφισταῖς ἀπορρίψομεν. εἰ δέ που

καὶ παραλάβοιμεν, ὡς καταπαίζοντες μᾶλλον τοῦτο ποιήσωμεν, ἢ σπουδάζοντες. Πέρας τοῦ λόγου: ὅπερ τῶν κομψῶν τινος ἤκουσα περὶ τοῦ ἀετοῦ λέγοντος: ἡνίκα ἐκρίνοντο περὶ βασιλείας οἱ ὄρνιθες, καὶ ἄλλος ἄλλως ἧκον ἑαυτὸν κοσμήσαντες, ὅτι ἐκείνου κάλλιστον ἦν τὸ μὴ οἴεσθαι καλὸν εἶναι. τοῦτο καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς μάλιστα τηρητέον, τὸ ἀκαλλώπιστον, ὅτι ἐγγυτάτω τοῦ κατὰ φύσιν. Τοσαῦτα σοι περὶ ἐπιστολῶν, ὡς δι᾽ ἐπιστολῆς, παρ᾽ ἡμῶν: καὶ ταῦτα ἴσως οὐ πρὸς ἡμῶν, οἷς τὰ μείζω σπουδάζεται. τ᾽ ἄλλα δὲ, αὐτός τε φιλοπονήσεις, ἅμα εὐμαθὴς ὤν: καὶ οἱ περὶ ταῦτα κομψοὶ διδάξουσιν.

Quam sic Latine uertimus.

GREGORIVS NAZIANZENVS NICOBVLO

QVI epistolas scribunt, (quoniam hoc etiam postulas) alij quidem pluribus uerbis, quam deceat, alij uero exsiliter admodum scribunt: & utrique modum non seruant quemadmodum qui ad scopum iaculantur, siue infra mittunt, siue supra. errare enim aequale est licet a contrariis fiat. est autem epistolarum modus ipsa res: cum neque pluribus uerbis, ubi non multae sunt res, scribendum sit; neque paucioribus, ubi multae. quid enim oportet uel Persica schoeno, uel puerilibus cubitis sapientiam metiri, atque sic imperfecta scribere, ut nec scribere sed imitari umbrarum meridianas, aut centrorum, in oculos incurrentes, quarum consident longitudines, & obscure potius, quam perspicue, cernuntur, extremo aliquo significatae: suntq. (quo modo apposite dicam?) similitudinum similitudines. cum oporteat, qui utriusque iniustam mensuram uelit euitare, iustam eum consequi. De breuitate igitur haec statuo. De perspicuitate autem illud constat, oportere, qui elaboratum uitet, quãtum oporteat, magis ad id, quod communius est inclinare. &, ut complectar paucis, optima est & pulcherrima epistola, quae tum indoctum, tũ etiam eruditum persuadere possit; indoctum, ut ad multitudinẽ scripta; eruditum, ut multitudinis

nis captum ſuperans. item, quae ſua ſponte intelligitur. aeque enim abſurdum eſt, & griphos conſiderare, & epiſtolam interpretari. Tertium eſt epiſtolarum gratia. hanc porro ſeruabimus, ſi neque ſicca prorſus, & inuenuſta ſcribamus, & illepida, & inornata, et inculta, quod dicitur, ut ſine ſententijs, & prouerbijs, & dictis, & ſalibus, & reconditis iocis, quibus ſermo conditur; neque ualde his abuſi eſſe uideamur. alterum enim agreſte, alterum uero cum ſatietate. Haec autem eatenus utenda, quatenus & purpuris in textilibus. figuras autem recipiemus quidem & paucas, & has non impudenter. antitheta uero & aequalia, & ſimiliter deſinentia rhetoribus dimittemus. ſicubi autem aſſumamus, tamquam iocantes potius hoc faciamus, quam ſerio agentes. Summa haec eſt: quod ab eloquente quodam homine de aquila accepi, cum diceret: Quo tempore aues de principatu diſceptabant, & aliae aliter exornatae uenerunt, in aquila formoſiſſimum id fuiſſe, quod nihil formoſum eſſe putaretur. hoc & in epiſtolis maxime obſeruandum, ut minime ſint elaboratae: quod proxime ad naturam accedit. Haec tibi de epiſtolis, tamquam per epiſtolam, a nobis: nec fortaſſe nobis conuenienter, qui maiora curamus. Reliqua uero et ipſe tibi tuo ſtudio comparabis, cum ingenio ualeas & docebunt ij, qui hoc ſcientiae genere excellunt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Prouerbia non excludit, ſed crebra non probat quod Ciceroni quoque placuit: itaque paucis utitur. at Demetrius, Κάλλος, inquit, ἐπιπολῆς πυκναὶ παροιμίαι: δημοτικὸν γάρ ἐστιν ἡ παροιμία, καὶ κοινόν. Ego ſeruo, & ſeruabo Gregorii documentum, ut prouerbijs neque numquam, neque ſaepe utar: accedente praeſertim Ciceronis exemplo quem cum lego, nullius rhetoris praecepta deſidero

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Περὶ ἑρμηνείας.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ ἐπιστολικὸς χαρακτὴρ δεῖται ἰσχνότητος, καὶ περὶ αὐτοῦ λέξομεν. Ἀρτέμων μὲν οὖν, ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράψας ἐπιστολὰς, φησὶν, ὅτι δεῖ ἐν αὐτῷ τρόπῳ διάλογόν τε γράφειν, καὶ ἐπιστολάς: εἶναι γὰρ τὴν ἐπιστολὴν, οἷον τὸ ἕτερον μέρος τοῦ διαλόγου. καὶ λέγει μέν τι ἴσως, οὐ μὴν ἅπαν: δεῖ γὰρ ὑποκατεσκευάσθαι πως μᾶλλον τοῦ διαλόγου τὴν ἐπιστολήν: ὁ μὲν γὰρ, μιμεῖται αὐτοσχεδιάζοντα: ἡ δὲ, γράφεται καὶ δῶρον πέμπεται τρόπον τινά. τίς γοῦν οὕτως ἂν διαλεχθείη πρὸς φίλον, ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς Ἀντίπατρον, ὑπὲρ τοῦ φυγάδος γράφων τοῦ γέροντός, φησιν; Εἰ δὲ πρὸς ἁπάσας οἴχεται τὰς φυγὰς οὗτος, ὥστε μὴ κατάγειν, δῆλον ὡς τοῖς γε εἰς ᾅδου κατελθεῖν βουλομένοις, οὐδεὶς φθόνος: ὁ γὰρ οὕτω διαλεγόμενος, ἐπιδεικνυμένῳ ἔοικε μᾶλλον, οὐ λαλοῦντι. καὶ λύσεις συχναὶ ὁποῖαι, οὐ πρέπουσιν ἐπιστολαῖς: ἀσαφὲς γὰρ ἐν γραφῇ ἡ λύσις. καὶ τὸ μιμητικὸν, οὐ γραφῆς οὕτως οἰκεῖον, ὡς ἀγῶνος οἷον ὡς ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ. Τίς ἦν, ὦ Σώκρατες, ὦ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου; ἦ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περιειστήκει. καὶ μικρὸν προελθὼν ἐπιφέρει. Ἀλλά μοι ξένος τις φαίνεται εἶναι ᾧ διελέγου, τίς ἦν. ἡ γὰρ τοιαύτη πᾶσα ἑρμηνεία. καὶ μίμησις ὑποκριτῇ πρέπει μᾶλλον, οὐ γραφομέναις ἐπιστολαῖς. πλεῖστον δὲ ἐχέτω τὸ ἠθικὸν ἡ ἐπιστολὴ, ὥσπερ καὶ ὁ διάλογος: σχεδὸν γὰρ εἰκόνα ἕκαστος τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ ἔστι μὲν καὶ ἐξ ἄλλου λόγου παντὸς ἰδεῖν τὸ ἦθος τοῦ γράφοντος: ἐξ οὐδενὸς δὲ οὕτως, ὡς ἐπιστολῆς. τὸ δὲ μέγεθος συνεστάλθω τῆς ἐπιστολῆς, ὥσπερ καὶ ἡ λέξις. αἱ δὲ ἄγαν μακραὶ καὶ προσέτι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ὀγκωδέστεραι, οὐ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἐπιστολαὶ γένοιντο ἂν, ἀλλὰ συγγράμματα, τὸ χαίρειν ἔχοντα προσγεγραμμένον. καθάπερ τὰ Πλάτωνος πολλὰ, καὶ ἡ Θουκυδίδου. καὶ τῇ συντάξει μὲν τὰ λελύσθω μᾶλλον: γελοῖον γὰρ περιοδεύειν,

ὥσπερ

ὥσπερ οὐκ ἐπιστολήν, ἀλλὰ δίκην γράφοντα, καὶ οὐδὲ γελοῖον μόνον, ἀλλ᾽ οὐδὲ φιλικόν: τὸ γὰρ δὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, τὰ σῦκα, σῦκα, λεγόμενον, ἐπιστολαῖς ταῦτα ἐπιτηδεύειν. εἰδέναι δὲ χρή, ὅτι οὐχ ἑρμηνεία μόνον, ἀλλὰ καὶ πράγματα τινὰ ἐπιστολικά ἐστιν. Ἀριστοτέλης γοῦν, ὃς μάλιστα ἐπιτετευχέναι δοκεῖ τοῦ τύπου ἐπιστολικοῦ. Τοῦτο δὲ οὐ γράφω σοι, φησίν: οὐ γὰρ ἦν ἐπιστολικόν: εἰ γάρ τις ἐν ἐπιστολῇ σοφίσματα γράφει καὶ φυσιολογίας, γράφει μέν, οὐ μὴν ἐπιστολὴν γράφει: φιλοφρόνησις γάρ τις βούλεται εἶναι ἡ ἐπιστολή, σύντομος, καὶ περὶ ἁπλοῦ πράγματος ἔκθεσις, καὶ ἐν ὀνόμασιν ἁπλοῖς. κάλλος μέντοι αὐτῆς αἵ τε φιλικαὶ φιλοφρονήσεις, καὶ πυκναὶ παροιμίαι ἐνοῦσαι. καὶ τοῦτο γὰρ μόνον ἐνέστω αὐτῇ σοφόν: διότι δημοτικόν τί ἐστιν ἡ παροιμία καὶ κοινόν: ὁ δὲ, γνωμολογῶν, καὶ προτρεπόμενος, οὐ δι᾽ ἐπιστολῆς ἔτι λαλοῦντι ἔοικεν, ἀλλὰ μηχανῆς. Ἀριστοτέλης μέντοι καὶ ἀποδείξεσί που χρῆται ἐπιστολικῶς: οἷον διδάξαι βουλόμενος, ὅτι ὁμοίως χρὴ εὐεργετεῖν τὰς μεγάλας πόλεις καὶ τὰς μικράς, φησίν οἱ γὰρ θεοὶ ἐν ἀμφοτέραις ἴσοι ὥστε ἐπεὶ αἱ χάριτες θεαί, ἴσαι ἀποκείσονταί σοι παρ᾽ ἀμφοτέραις. καὶ γὰρ τὸ ἀποδεικνύμενον αὐτὸ ἐπιστολικόν, καὶ ἡ ἀπόδειξις αὐτή. ἐπεὶ δὲ καὶ πόλεσί ποτε καὶ βασιλεῦσι γράφομεν, ἔστωσαν τοιαῦται αἱ ἐπιστολαί, μικρὸν ἐξηρμέναι πως: στοχαστέον γὰρ καὶ τοῦ προσώπου, ᾧ γράφεται. ἐξηρμένη μέντοι καὶ οὐχ ὥστε σύγγραμμα εἶναι ἀντ᾽ ἐπιστολῆς, ὥσπερ αἱ Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ πρὸς τοὺς Δίωνος οἰκείους ἡ Πλάτωνος. καθόλου δὲ μεμίχθω ἡ ἐπιστολὴ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἐκ δυοῖν χαρακτήροιν τούτοιν, τοῦ τε χαρίεντος καὶ τοῦ ἰσχνοῦ. Καὶ περὶ ἐπιστολῆς μὲν τοσαῦτα, καὶ ἅμα περὶ χαρακτῆρος τοῦ ἰσχνοῦ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

EPISTOLARVM character cum exſili tate indigeat, & de ipſo dicemus. Artemo igitur, qui Ariſtotelis epiſtolas collegit, ac in lucem protulit, eodem modo dialogum & epiſtolas oportere ſcribere aſſerit: eo quod epiſtola fere tamquam altera dialogi pars, non tamen omnis eſſe uideatur. Nihilo ſecius opus eſt epiſtolam magis quam dialogum exornare. nam hic, inconſiderate ac improuide faciente imitatur; illa uero ſcribitur, et quodam modo dono mittitur. Quis enim, ad amicam litteras dans, eo dicendi genere utatur, quo Ariſtoteles ad Antipatrum, de quodam ſene extorre ſcribens, utitur? dum inquit
» Si hic autem ad omnia abijt exſilia, adeo ut in pa
» triam ullo pacto reduci reuocariq. non poſſit; per-
» ſpicuum eſt, neminem ad inferos deſcendere uo-
» lentibus inuidere. Nam; qui ita ſermocinatur, demonſtranti potius, quam loquenti, ſimilis eſſe uidetur: & ſolutiones tantopere exſiles ſunt, ut epiſtolis nequaquam congruant. Solutio etenim in ſcriptione eſt res perobſcura. Et illud ſane, quod ad imitandum pertinet, non eſt tam ſcriptionis quam certaminis proprium, ac peculiare, ueluti
» in Euthydemo: Quis nam ille erat, o Socrates, qui
» cum heri in Lycio diſputabas? frequens profecto
» turba circumſtabat. Et paullulum procedens, in-
» fert: At mihi peregrinus uidebatur, deinde cum
» quo diſputabas, quiſnam erat? Omnis enim eiuſ-

modi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

modi elocutio & imitatio, histrionem magis, quã epistolas scribentem, decet. Plurimum etiam moralitatis contineat epistola, quemadmodum & dialogus. nam quilibet imaginem sui prope ipsius animi, scribit epistolam. Et ex alio quidem dicendi genere, licet etiam scribentis morem, seu ingenij indolem omnino cognoscere: sed ex nullo alio magis & melius, quam ex epistola. Magnitudo autem epistolae, ueluti & elocutio, contrahatur. Nam, quae sunt nimis longae, & ad haec per locutionem tumidiores efficiuntur: quae profecto re uera epistolae non sunt, at opera potius, epistolae inscriptionem, Saluere, habentia. quemadmodum Platonis, & Thucydidis plurima. Verum constructione nimirum magis dissoluatur. Nam per periodos ire, tamquam non epistolam, sed iudicium scribentem, supra quam dici possit, ridiculum est; & non solum ridiculum, sed & amicitiae nequaquam conueniens. In scribendis enim epistolis, illud, quod in prouerbio dicitur, Ficus ficus, sectari ac comminisci oportet. Insuper scire itidem opus est, quod non solum elocutio, uerum etiam res quaedam sunt epistolarum propriae. Itaque Aristoteles id, quod epistolis conuenit, earumq. proprium est, uidetur maxime consecutus esse. non enim inquit, Hoc tibi scribo; eo quod epistolae non congrueret. nam, si quispiam sophismata, & de natura disputationes, epistola complecteretur, scriberet quidem, sed epistolam nequaquam. In epistola enim quae breuis, & de re

ſimplici narratio eſſe debet, & ſimplicibus nominibus confici, comitas quaedam requiritur atque feſtiuitas. Pulchritudo autem ipſius eſt, amica benignitas: ac, ſi frequentia in ea fuerint prouerbia hoc plane ſcitum, cum ſit commune, & uulgo ſatisfaciat, ſolum inſit epiſtolae. Qui uero ſententias & cohortationes ſcribit, non per epiſtolam ſed per artificium & machinationem loquenti ſimilis admodum uidetur. Ariſtoteles ſane et demonſtrationibus in modum ferme epiſtolae utitur. ſicut cum uult docere; ſimiliter magnis et paruis ciuitatibus benefaciendum eſſe, inquit:
" Dij utique in ambabus aequales ſunt. igitur quã
" do deae gratiae aequales ſunt, & apud ambas ti
" bi reſidebunt, ambas beneficio oportet afficere.
Etenim, quod ab ipſo demonſtratum eſt, & demõſtratio ipſa, epiſtolarum eſt propria. Et, quoniam ad ciuitates aliquando, interdum ad reges ſcribimus, eiuſmodi epiſtolae ſint etiam aliquo modo parum eleuatae. Conſideranda item eſt perſona cui ſcribitur, ut eleuata ſit epiſtola, ſi opus eſt non tamen pro epiſtola uolumen ſcribatur: quemadmodum Ariſtotelis ad Alexandrum epiſtolae & ad Dionis familiares Platonis epiſtola. Vniuerſae autem ex his duobus characteribus per elocutionem commiſceantur epiſtolae; ex urbano ſcilicet, & exſili. Et de epiſtola quidem, & de tenui ſimul charactere, haec dicta ſufficiant

CODI-

CODICILLORVM usus antiquissimus fuit iam ante chartam inuentā. itaq. scripsit Homerus Il lib. 2. pag. 66: Bellero-phonti in Lycia codicillos esse datos. quo argumēto, nondum eo tempore inuentam esse chartam, Plinius lib. XIII. cap. 13. probare conatur. etsi aliter sentire uideatur eiusdem libri cap. XI. qui chartam Alexandri Magni uictoria repertam, condita in Aegypto Alexandria, scribit. Codicilli autem, dicti a Caudicibus, idest, arborū libris: plures enim ligneae tabellae glutino iūgebantur, item ut iunguntur hodie nostrates libri. Sed ante, quam in arborum libris, palmarum in folijs esse scriptum, idem Plinius auctor est, eodem libro, & eodem cap. & haec subiungit: Publica postea monumenta plumbeis uoluminibus mox & priuata linteis confici coepta, aut ceris pugillariū enim usum fuisse, etiam ante Troiana tempora, inuenimus apud Homerum. Quibus uerbis Pugillaria significat codicillos esse, idest, tabellas cera illitas, in quibus pungendo, stylo impresso, scriberetur: unde Pugillaris nomen. Verum etsi ante chartam fuere, post eandem tamen inuentam mansere Codicilli, commodi scilicet caussa: quoniam, ubi charta, et atramentum non adesset, ut in itinere, in cena, in senatu, Codicilli, stylo scripti, mittebantur. itaque Cicero, Fam. ep. 18. lib. VI. Quaesiui, inquit, e Balbo, per codicillos quid esset in lege. & Sulpicius, ep. 12. lib. IV. Puer Acidini mihi obuiam uenit, cum codicillis

 Interdum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Interdum ipsi codicilli non mittebantur, sed scribebatur in ijs, quod in chartam deinde trãslatum mitteretur. propterea, Harum exemplum in codicillis exaraui, ait Cicero, lib. IX. Fam. ep. ult.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

NON eodē modo libri apud ueteres, et epistolae scribebātur. libri enim pluribus paginis cōscripti, circa lignum, aut aliquid osseum, ut ait Porphyrio, uel corneum, teretis formae, inuoluebantur. id appellabant Vmbilicum: quod, ut umbilicus in medio uentre, item illud, libro iam circa inuoluto, medium. extremae partes a similitudine uocabantur Cornua, ut multis poetarum exemplis intelligitur. Epistolae autem nec semper una pluribus ue, sed modo una, modo pluribus conscribebantur paginis; nec inuoluebantur, sed complicabantur. complicatis, linoq. traiectis, qui mercatorum hodie mos est, anulus imprimebatur. Obijcietur illud, ex epist. 7. lib. III. Fam. Appiani mihi uolumen a te reddiderunt. quod de una epistola dictum esse, eo constat, quia sequitur, Eadem epistola petebas. Sed, Volumen, dixit Cicero non de inuoluta epistola, sed de longissima, quae uoluminis instar esset. Quod si epistolas conseruari opus esset; alia ratio erat. tunc enim non complicabantur, sed inuoluebantur; quotq. epistolarum libri, tot uolumina fiebant. unde illud ad Tironem epist. 17. lib. XVI. Video, quid agas. tuas quoque epistolas uis referam in uolumina. Et ad Atticum, epistol. 30. lib. XII. Euolui uolumen epistolarum tuarum. Ad Cornificium autem, epistola ultima lib. XII. cum scripsit, Non te epistolis, sed uoluminibus, lacesserem: non de multis epistolis dixit, sed de longissimis, quae uolumen singulae conficere posse uiderentur. Plinius etiam

singu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

singulos historiae suae libros Volumina appellat lib. XIIX. cap. 3. cap. 25. cap. 26. cap. 32. Nunc dicendum aliquid est de pagellis epistolarum. Latitudo non omnium eadem erat: quod Plinij testimonio comprobatur: qui lib. XIII. cap. 13. maximam latitudinem ait fuisse tredecim digitorum. id Cicero ipse Fam. ep. 13. lib. II. ad Coelium significat. ait enim: Extrema pagella pupugit me tuo chirographo: cũ tamen eae Coelij literae, quibus Cicero respondet, quarum lib. IIX. initium est, Non dubito, satis longae sint. Idem lib. XII. epist. 25. ad Brutum, dixit in extremo Altera iã pagella procedit. nec tamẽ tota illa epistola, quã nõ ceperat unica pagella, quartam illius Coelianae partẽ aequat. ergo haec, qua scripsit Cicero ad Brutum, angusta pagina, illa uero latior, qua Coelius ad Ciceronem. Quaeri etiam potest ab una tantum parte, an utrimque scriberentur epistolarum, & librorum paginae. Vtrimque non puto. quod uel unico illius ad Brutum epistolae argumento cognoscitur, cuius proxime facta mentio est. nam, si angustam eam pagellam fuisse constat, quae tantulam epistolam non ceperit: quanto angustiorem fuisse necesse esset, quae utrimque scripta tamen non sufficeret?

EST *ante omnia oratio alia iuncta, atq. contexta, soluta alia, qualis in sermone & epistolis, nisi cũ aliquid supra naturã suam tractant, ut de philosophia, de rep. similibusque. Quod non eo dico, quia non illud quoque solutum habeat suos quosdam, & forsan difficiliores etiam pedes. neq. enim aut hiare semper uocalibus, aut destitui temporibus uolunt sermo, & epistola, sed non fluunt nec cohaerent, nec uerba de uerbis trahunt; ut potius laxiora in his uincula, quam nulla, sint*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

D. Hier. ep. 42. ad Niceam

TVRPILIVS, *Comicus, tractans de uicissitudine litterarum, sola, inquit, res est, quae homines absentes praesentes facit*

Ibidem

RVDES *illi Italiae homines, quas Cascos Ennius appellat, qui sibi, ut in Rhetoricis ait Cicero, ritu ferino uictum quaerebant, ante Chartae, & Membranarũ, usum, aut in dedolatis eligno codicillis, aut in corticibus arborum, mutua epistolarum alloquia missitabãt. unde et Portitores earum Tabellarios; & scriptores, a libris arborum Librarios uocauere.*

Cicero Fam. lib. II. ep. 4

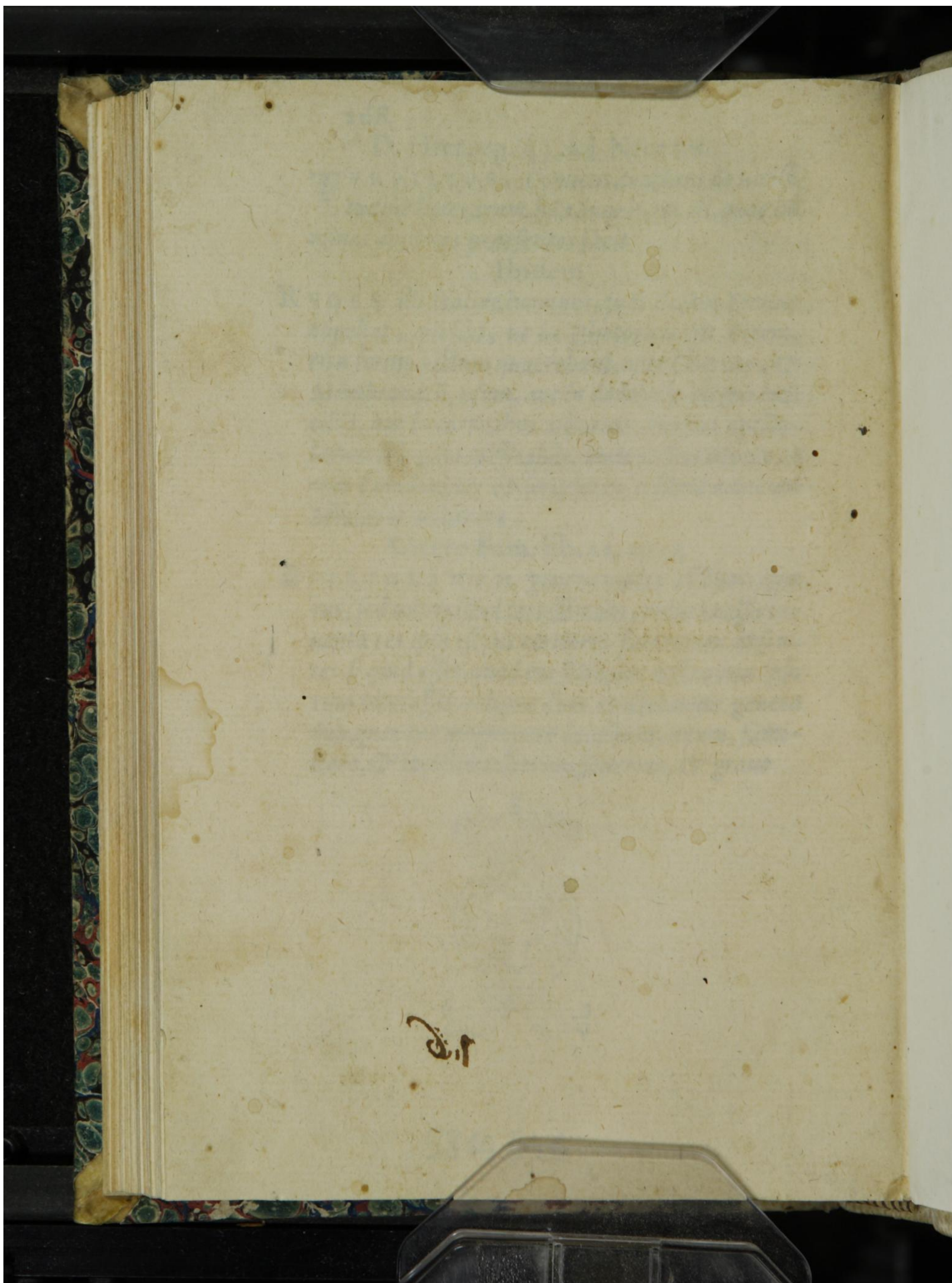
EPISTOLARVM *genera multa esse non ignoras, sed unum illud certissimum, cuius caussa inuenta res ipsa est, ut certiores faceremus absentes, si quid esset, quod eos scire, aut nostra, aut ipsorum interesset. reliqua sunt epistolarum genera duo, quae me magnopere delectant. unum, familiare, & iocosum; alterum, seuerum, & graue*

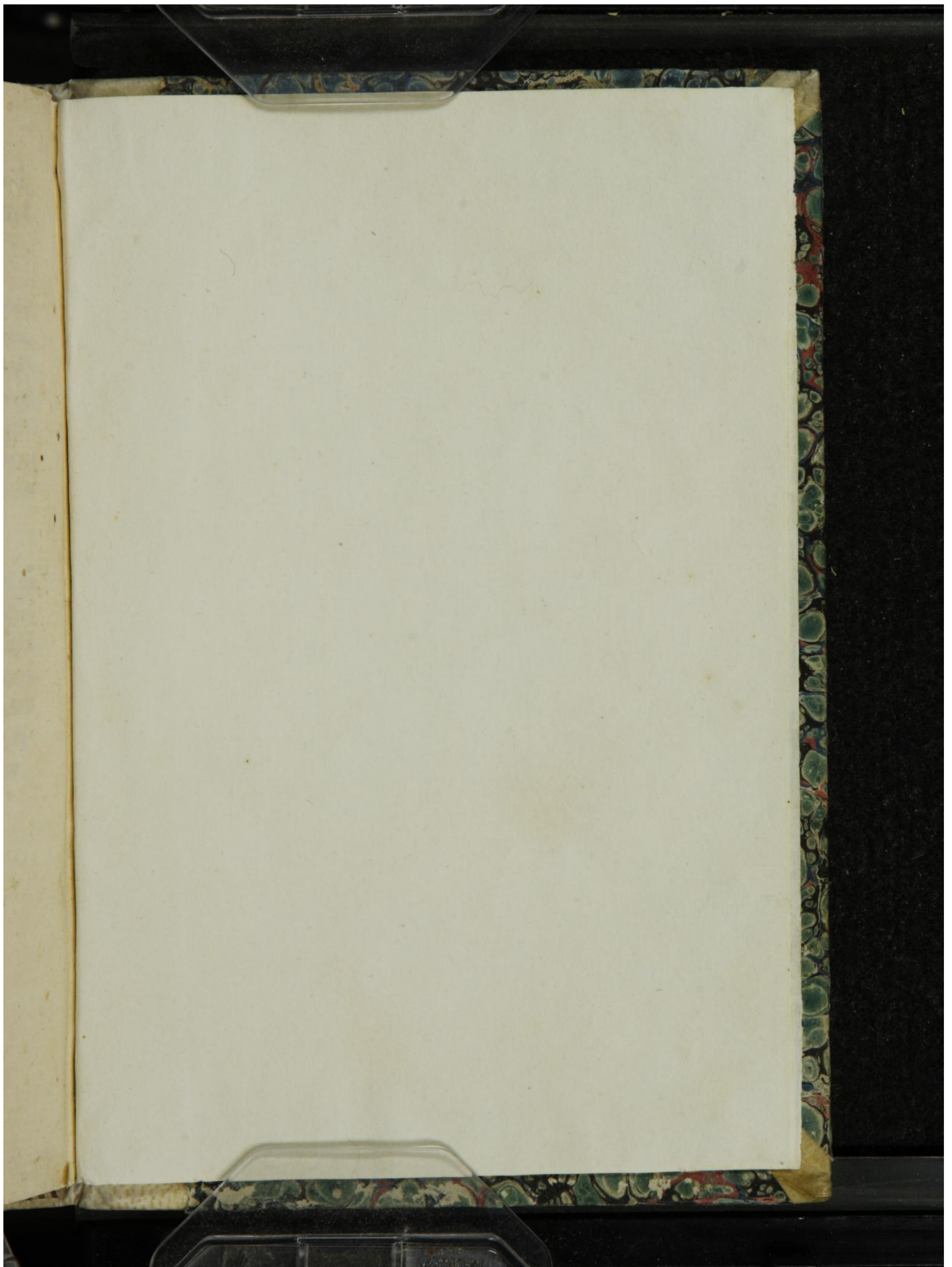
5814546

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

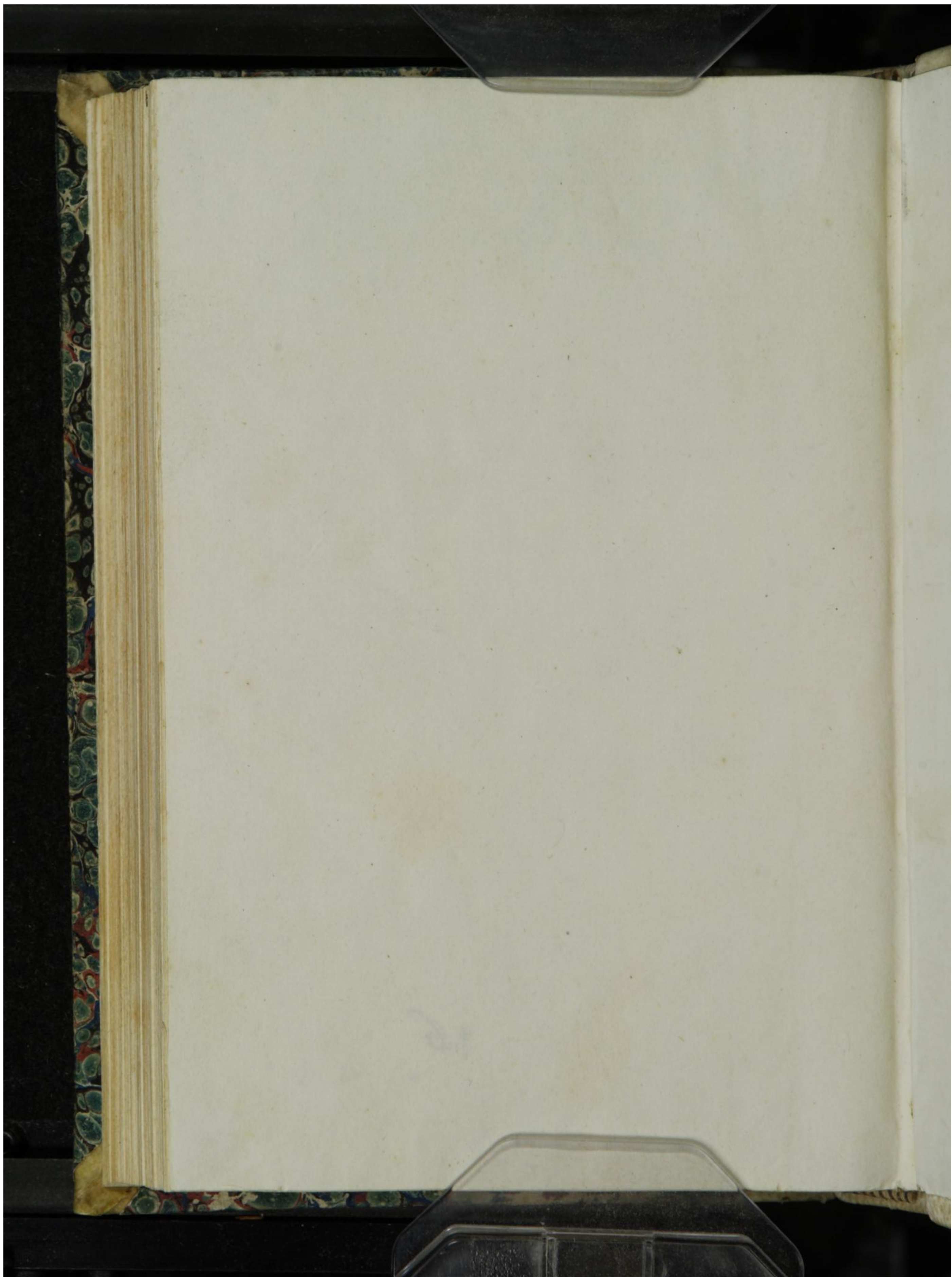
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.2.4.17